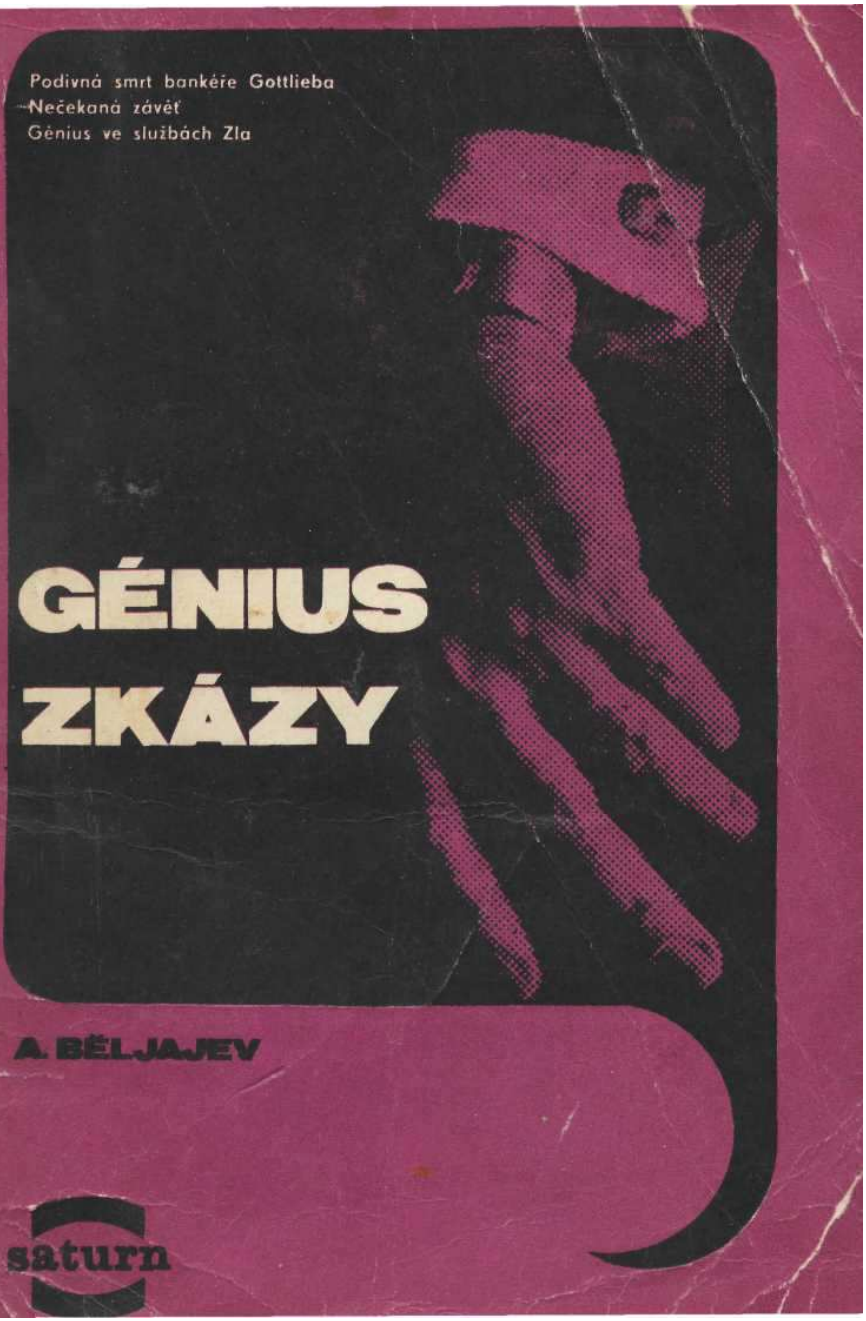
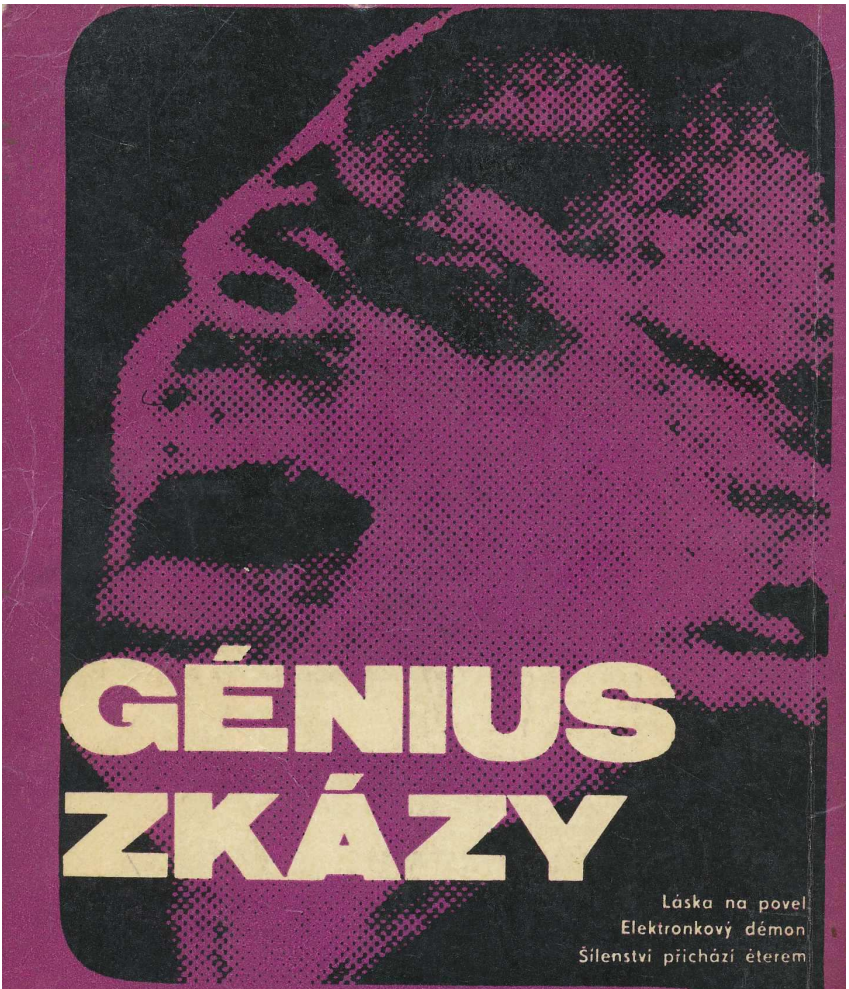
Podivná smrt bankéře Gottlieba
Nečekaná závěť
Génius ve službách Zla

GÉNIUS ZKÁZY

A. BĚLJAJEV

saturn

GÉNIUS ZKÁZY

Láska na povel
Elektronkový démon
Šílenství přichází éterem

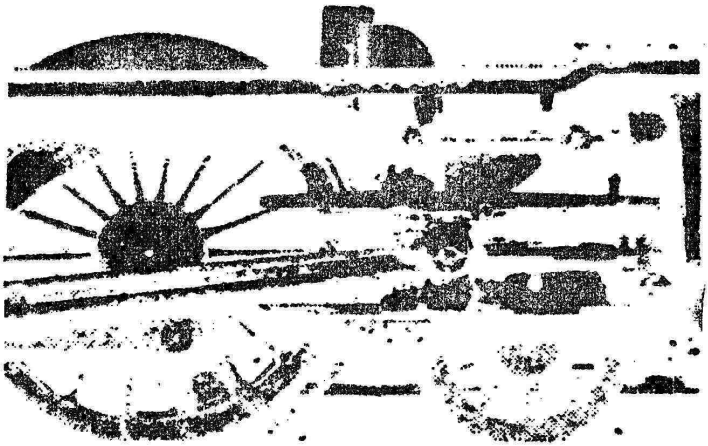
26-011-70 / 13-34

saturn

7,50 Kčs

A. BĚLJAJEV

GÉNIUS ZKÁZY

LIDOVÉ NAKLADATELSTVÍ

Translation © Josefa Rákosníková, 1970

ČÁST PRVNÍ

1

NOVÝ NAPOLEON?

„Nestříkejte mi na šaty, pane Stirnere, copak neumíte veslovat?“

„To známe, když se ženy vypravují na výlet po řece, oblečou se určitě tak, že kapka vody to jejich oblečení zničí. Stopy po vodě nezmizí a na šatech navždy zůstane skvrna.“

„To máte z povídky Jeroma Klapky Jeroma ‚Tři muži ve člunu, o psu nemluvě‘?“

„Jste na mou duši sečtělá, slečno! Nemohu za to, že to Jeroma postřehl dřív než já. Co je pravda, to je pravda, i když v naší loďce nejsou cestující čtyři, ale pět.“

„My přece jsme čtyři,“ ozvala se ze své lavičky Ema Fitová.

„Rozkošná zlatovlasá panenko, čtvrtým Jeromovým cestujícím v loďce byl pes, prvním tady je můj Falk.“

„Proč prvním?“

„Protože je geniální. Falku! Přines kapesník slečny Fitové, vidíš, upustila ho.“

Falk, krásný bílý setr, hbitě vyskočil a aportoval kapesník.

Všichni se zasmáli.

„Tak vidíte!“ prohodil samolibě Stirner. „Slečno Glucková, nechtěla byste se za mě provdat? Otevřeli bychom si kočovný psí cirkus. Já v zrzavé paruce klauna bych předváděl zázraky drezúry a vy byste seděla v pokladně. Jen si představte tu idylku: obecenstvo se k nám hrne, v pokladně šustí bankovky… A po představení hodujeme u stolu ve společnosti nejlepších a nejoddanějších čtyřnohých přátel. Skvělé! To by bylo mnohem zajímavější než pracovat u Karla Gottlieba.“

„Děkuji vám, ale kočovný život mě neláká.“

„Hm… s vaším kapitálem jsem pro vás příliš bezvýznamná partie, že?“

„S mým kapitálem?“ nechápavě se ptala Elsa Glücková.

„Co se divíte? Tváříte se, jako byste o svém kapitálu nevěděla. Vaše báječné vlasy Tizianovy Venuše… Je to přece původní barva, ne? Netvařte se tak pohoršeně, vždyť vím, že ano. Ale Tizianovy ženy, abyste věděla, si barvily vlasy zvláštní látkou, někde dokonce zůstal zachován její recept. Tak vidíte, světové krásky, které inspirovaly Tizianův štětec, uměle vytvářely to, co vám štědrá příroda dala bez receptu… A vaše modré oči, bezedné jako nebe! Ty přece nejsou uměle přibarveny?“

„Dejte pokoj!“

„A vaše zoubky jako perlový náhrdelník…“

„Pak následuje popis korálových retů, že? Člověk by si myslel, že nejste tajemník nudného bankéře, ale klenotnický agent. A to já se vám tedy, vy protivo, pomstím za takové poklony… A vaše tvář, vaše dlouhé vlasy, vás dlouhý nos, vaše dlouhé ruce, ty jsou přece původní, ne?“

„A vám se víc líbí to, co je kulaté? Taková kulaťoučká tvář, jako má Otto Sauer? Kulaťoučké oči a snad i zakulacený kapitálek za deset let.“

„Jste nechutný,“ řekla nelibě Elsa Glücková.

„Jen prosím vás nepočítejte peníze v cizí kapse,“ ozval se Sauer, právní poradce bankéře Gottlieba. Sauer měl při rozhovoru Stirnera s Elsou nepříjemný pocit a mlčky čeřil dlouhými vesly vodu, narůžovělou v paprscích zapadajícího slunce.

Stirner si uvědomil, že přestřelil, a začal mluvit vážněji.

„Promiňte, nechtěl jsem nikoho urazit. Chtěl jsem jen říci, že v lásce jako ve všem ostatním, existuje jeden a týž zákon boje o život: vítězí silnější. Jeleni bojují na smrt, a rohatá čtyřnohá samice náleží vítězi. A kdo je silnější v naší společnosti? Ten, kdo má kapitál.“

„Představte si, slečno,“ obrátil se Stirner k Else, „kdybych byl najednou bohatý jako Krésus, ne, ještě bohatší, třeba jako náš vážený šéf Karel Gottlieb – pak by jistě má tvář už nebyla v očích žen tak dlouhá?“

„Ještě delší!“ zasmála se Elsa.

Ech! To je proto, že s vaším bohatstvím krásy si můžete i mezi Gottlieby volit podle svého vkusu. Ale co si máme počít my, páriové, různí ti tajemníci a tajemníčkové, kteří stojí blízko hodovního stolu a mohou jen sbírat drobty a polykat sliny při pohledu na ty, co žijí v nadbytku.“

„Jak nepěkných slov používáte, pane Stirnere,“ vmísila se do hovoru Ema Fitová.

„Promiňte, dám si už opravdu pozor na jazyk. Poctivost,“ pokračoval Stirner, „to je naše vada. A té využívají ti, co nám vládnou. Heine kdysi řekl, že poctivost je krásná, jsou-li poctiví všichni kolem a mezi nimi jediný já podvodník. Ale protože všichni kolem – o přítomných nemluvím – jsou podvodníci, pak je k získání štěstí zřejmě třeba,“ významně pohlédl na Elsu Glückovou, „stát se tak velkým podvodníkem, aby všichni ostatní podvodníci budili dojem počestných lidí.“

„Pane Stirnere, dnes bavíte dámy nějak nevhodně,“ zasáhl do hovoru Otto Sauer. „Vaše žertování už zachází příliš daleko.“

„Prosím?“ otázal se nepřítomně Stirner, pak náhle svěsil hlavu a zmlkl. Jeho tvář zestárla, hluboká vráska mu rozryla čelo. Vypadal, jako by se zahloubal do řešení obtížného problému. Falk mu položil tlapku na koleno a upřeně se mu díval do tváře.

Stirner držel nehybná vesla, s kterých ustavičně stékaly kapky vody, v paprscích zapadajícího slunce rudé jako krev.

Elsa Glücková se zahleděla na Stirnerovu náhle zestárlou tvář, pojednou se zachvěla, a jako by hledala pomoc, upřela svůj pohled na Sauera.

Tu Stirner prudce udeřil vesly o hladinu, odhodil je a rozesmál se.

„Poslyšte, slečno Glücková, co kdybych se tak najednou stal nejmocnějším člověkem na této zemi? Kdyby mě všichni poslouchali na slovo, na pouhý pokyn, jako mě poslouchá Falk? Falku! Vpřed!“ zvolal a hodil do vody bičík.

Falk jako šipka skočil přes palubu. „Takhle! Kdybych se stal pánem světa?“

„Víte, pane Stirnere, vy máte mladý obličej, ale hrozně staromódní. Takové obličeje vídáme na fotografiích v rodinných albech. Říká se o nich: ‚A tohle je dědeček zamlada.‘ Vy jste taky takový ‚dědeček zamlada‘. Ne, role Napoleona by vám opravdu neseděla. Z vás by ještě tak mohl být burzovní napoleónek.“

„Tak je to tedy! Pak vám ovšem odnímám korunu, palác, zlatý kočár, briliantový náhrdelník, pážata a dvorní dámy. Zbavuji vás své milosti. A abyste věděla, vůbec vás nemiluju. Nemyslete si, že jsem chtěl vykonávat hrdinské činy jako středověký rytíř jen proto, abych byl hoden vaší ruky a vašeho srdce. Vůbec ne! Jste pro mě jen měřítkem mých úspěchů, nic víc.“

„Ale?… Radši hezky veslujte, musíme už domů.“ Stirner vtáhl do loďky mokrého Falka; pes se oklepal a všechny kolem sebe postříkal.

„Tak, a máte po šatech,“ zažertoval Stirner a rázně se opřel do vesel.

Loďka rychle plula po proudu. Slunce se schovalo za lesem. Na horním toku řeka ještě zářila jako roztavené zlato, ale kolem loďky už uléhaly modré stíny. Ema si přehodila přes ramena huňatý šátek.

Mlčeli. Zrcadlová hladina řeky byla nehybná, jen tu a tam se na ní mihla třpytivá rybka.

„To jsem nevěděl, že jste tak ctižádostivý, pane Stirnere,“ přerušil mlčení Sauer. „Řekněte mi, proč jste se tehdy vzdal své vědecké kariéry a přešel k nám, mezi obyčejné Gottliebovy zaměstnance? Nemýlím-li se, pracoval jste dost úspěšně na výzkumu mozku, a dokonce jsem v tisku četl několik zpráv o vašich úspěšných pokusech… Jak se jmenuje ta mladá věda, kterou jste se tehdy zabýval? Reflexologie, že?“

„Mám jen nepatrnou představu o tom, co je to za vědu,“ podotkla Elsa.

„Vážené dámy a vážený pane,“ spustil Stirner, jako by přednášel ve vybrané společnosti. „Reflexologie je věda, která se zabývá zpětnými reakcemi člověka a každého živočicha vůbec. Zpětnými reakcemi, které vznikají působením vnějšího světa a charakterizují všechny vztahy živých tvorů k obklopujícímu je prostředí. Rozumíte?“

„Ani za mák,“ prohlásila Elsa.

„Budu se tedy snažit vyjádřit se prostěji. Reflex je přenesení podráždění z jednoho bodu těla na druhý prostřednictvím centra, to je mozku. Každé působení zvenčí – prostřednictvím smyslových orgánů – cestou reflexu přes centrum podněcuje k činnosti ty či ony tělesné orgány, jinak řečeno, vyvolává reakci. Dítě natahuje ruku k ohni, oheň pálí. Toto působení ohně na kůži předávají nervy do mozku, a z mozku jde do ruky zpětná reakce: dítě ruku odtahuje. Představa ohně se u dítěte spojí s představou bolesti. A pokaždé, když dítě oheň spatří, začne bojácně odtahovat ruku. Objevilo se to, čemu vědecky říkáme podmíněný reflex… Uvedu složitější příklad. Budete dávat psovi žrát a při každém krmení zahrajete na flétnu. Tedy oběd za doprovodu hudby. Při jídle se u psa silně vyměšují sliny. Po určité

době, když se hra na flétnu spojí s chuťovými pocity zvířete, stačí jen zahrát na flétnu a u psa se začnou silně vyměšovat sliny. Podmíněný reflex!… A jen si pomyslete, že ‚nejsvětější' lidské city, jako povinnost, věrnost, poctivost a dokonce proslulý Kantův ‚kategorický imperativ', jsou jen podmíněnými reflexy stejného druhu jako vyměšování slin u psa! Někdy se mi zdá, že pro někoho je výhodné to vyměšování slin ctnosti, někdo hraje na flétnu náboženství, morálky, povinnosti, poctivosti, a my hlupáci vyměšujeme sliny. Nebylo by načase vyhodit všechno to staré haraburdí a přestat tancoval podle píšťalky staré morálky?"

Sauer chtěl převést rozhovor jinam, a proto se Stirnera znovu zeptal, proč zanechal vědecké kariéry.

„S vašimi znalostmi, pane Stirnere, byste jistě ve vědě dosáhl popularity a úspěchů daleko dřív."

„Tak vám povím, proč jsem zanechal vědecké kariéry, vážený pane Sauere," odpověděl Stirner s potutelným zábleskem v očích. „Rozpitval jsem asi tisíc lidských mozků, a představte si, že jsem v žádném z nich nenalezl rozum. Dospěl jsem k názoru, že mozečky jsou nejlepší dobře osmažené na jídelním stole našeho nejdobrotivějšího šéfa."

„Vy si ale libujete v ohavnostech," uslyšel Stirner za sebou hlas Emy Fitové.

„Prosím tisíckrát za prominutí! Ale ujišťuji vás, že náš Gottlieb lidské maso nejí. Leda snad v přeneseném smyslu, cha, cha! Tuším například, že zítra ráno spolkne bankovní dům Töpfer & Co… Chtěl jsem jen říci, že středověké panstvo se mohlo zabývat vědou, když mělo hory jídla a bečky vína. Ale teď… Já a pan Sauer, prostí zaměstnanci bankéře, a dokonce i vy, krásné slečny, jeho písařka a stenografka, dostáváme víc než mladý doktor věd. Jak vidíte, jsem upřímný. Nejsem první ani poslední, kdo dal přednost míse čočovice před budoucím prvenstvím. Stop! Jsme na místě. No a teď," obrátil se k Emě Fitové, „podejte mi ruku, slečno, a dovolte, abych vás doprovodil na nádraží…"

Stirner s Fitovou šli napřed.

Sauer zaplatil poplatek za půjčení loďky, vzal Elsu pod paží a pomalu s ní odcházel k stanici.

„Podívejte se, jak jasně září hvězdy. Jistě bude pršet…" řekl Sauer.

„My to ale ještě stihneme," ujišťovala ho Elsa.

„Jak jste spokojena s výletem, Elso?"

„Neoslovujete mě příliš důvěrně?" s úsměvem se otázala Elsa a pokračovala, „ne, neomlouvejte se. Byla bych spokojená, kdyby nebylo toho nesnesitelného žvanila Stirnera. To je přece omezenost. Mele pořád svou, nikoho nepustí ke slovu, A jaké má ambice!"

„Ano, je to žvanil…" zamyšleně řekl Sauer. „Ale já bych vám radil, abyste vůči němu byla opatrnější." Elsa překvapeně pohlédla na Sauera. „Copak jsem byla neopatrná?" Rozesmála se a zvolala:.

„Ne, Otto, vy prostě žárlíte. Není to brzy? Ještě jsem vám nedala slovo, mohu si to rozmyslet."

„Vy žertujete, a mně se svírá srdce… Žvanil, ovšemže žvanil, ale mazaný. Slyšela jste, co říkal o poctivosti a přímkách? To je nebezpečná filosofie. A já se

ho bojím, bojím se o vás i o našeho staříčkého Gottlieba… Ten žvanil nemluví do větru. Něco na tom je. Co má za lubem? Nepřekvapilo by mě, kdyby provedl něco hrozného…“

Elsa si vybavila soustředěnou, náhle zestárlou Stirnerovu tvář, ozářenou rudým paprskem zapadajícího slunce, a znovu jí přepadl děs. Maně pevněji stiskla Sauerovu ruku.

„A jak se vloudil do Gottliebovy důvěry! Ten ho teď od sebe nepouští ani na krok, dokonce ho ubytoval ve svém domě. Stirner po večerech baví starého svými cvičenými psy…“

„To se musí přiznat, Otto, jeho cvičení psi jsou skvělí.“

„To taky nepopírám. Ve výcviku psů překonal všechno, co je o drezúře zvířat známo. Zvlášť pokud jde o Falka.“

„A co teprve jeho černý pudl! Ten umí počítat, pozná každé písmenko abecedy, uhádne každý jeho rozkaz. Někdy mívám při tom pocit hrůzy…“

„Jako by ten pudl měl ďábla v těle. Možná že je Stirner chytrý a talentovaný. Ale talentované zlo je dvojnásob nebezpečné.“ Při těchto slovech Sauer významně pohlédl na Elsu.

O mě se nebojte, Otto, na mě jeho kouzla nepůsobí. Byl mi prostě lhostejný. Ale po dnešku, když jsem viděla jeho tvář…, nevím, jak bych to řekla… Snad jsme k němu nespravedliví… Co je to? Ach!“

Z temnoty se nehlučně vynořil Falk, chňapl do zubů lem Elsiných šatů a s radostným vrčením ji táhl dopředu.

Sauer dostal na psa vztek a začal ho odhánět. Elsa se rozesmála.

„Zdá se mi, že jste zbytečně podrážděný. Stirner zřejmě poslal Falka, aby nás upozornil, že si máme pospíšit.“

2

POD KOLY VLAKU

Dveře pracovny se otevřely a na prahu stál bankéř Karel Gottlieb v doprovodu osobního tajemníka Ludvíka Sumera.

Ranní slunce, pronikající skleněnou stěnou, zalévalo místnost jasným světlem a zablesklo se na zlatých brýlích Karla Gottlieba. Bankéř přimhouřil oči a usmál se. Byl to šedesátník, dobře pěstěný, vždycky spokojený, veselý a čilý, ztělesnění blahobytu.

„Jakpak jste se měli na výletě?“ ptal se a po řadě tiskl ruku Glückové, Fitové a Sauerovi. „Bavili jste se dobře? Ulovili jste hodně ryb? Počasí bylo nádherné, že?

Buďte tak laskav, pane Sauere, odešlete tyhle telegramy. Burzovní zprávy už došly? Jaký je kurs dolaru? Tak… tak… Akcie bavlny? Stoupají, říkáte. Výborně… Oprotestujte tyto směnky bankovního domu Töpfer & Co. Už nemohu dělat další ústupky. Vy dnes báječně vypadáte, slečno Fitová… A vy jste nějak zasněná, slečno Glücková, cha, cha!“ Čtverácky jí pohrozil. „Myslím, že vím, co v tom je. Jaro přináší nebezpečné bacily. Ano.“

Urovnal si kytičku fialek, zastrčenou do klopy saka, pohlédl na hodinky a řekl:

„Teď je deset hodin. Vlak jede v deset pětačtyřicet. Odjíždím. Vrátím se ve dvě patnáct. Přebírám továrnu. Spolu se Stirnerem formality rychle vyřídíme. Aspoň se projdu. Auto je připraveno? Půjdeme, pane Stirnere.“

Bankéř lehkým krokem odcházel, a když už byl za dveřmi, zvolal:

„Kdepak jste, Stirnere?“

„Okamžik!“ Stirner rychle odešel do vedlejší místnosti a zavolal: „Falku! Brute!“

S radostným štěkotem vyběhli proti němu dva psi, setr, kterého měl s sebou na výletě, a Brutus, ohromná pruhovaná doga.

Když Stirner procházel kolem Glückové, sklonil hlavu na stranu, a posměšně se jí, zeptal:

„Ještě jste se nerozhodla?“

„O čem?“

„Zda se za mne provdáte…“ A s hlasitým smíchem běžel se svými psy za šéfem.

Elsa se zamračila. Sauer u svého psacího stolu něco bručel. Pod oknem bylo slyšet odjíždějící auto. V místnosti nastalo ticho. Fitová ťukala na psacím stroji a Sauer nervózně listoval v nějakých spisech.

„Milovník psů!“ pronesl tiše.

„Co si to tam bručíte?“ zavolala na něho Glücková.

„Všude bere s sebou ty své psy,“ odpověděl Sauer. „Nemohu toho komedianta vystát, ještě včera div o Gottliebovi neprohlašoval, že požívá lidské maso, zřejmě tím narážel na jeho přísnost k dlužníkům, a všimli jste si, jak se choval dnes? Jak se kolem šéfa vrtěl? Do očí se mu dívá skoro jako Falk… Proč myslíte, že vzal ty psy s sebou? Bude jimi bavit starého pána v lůně přírody…“

„Zdá se, pane Sauere, že začínáte být malicherný,“ řekla Elsa. „A Töpfera & Co. Gottlieb spolkl. To Stirner uhádl.“

„Přitom jistě sám přesvědčil Gottlieba, aby předložil směnky k proplacení, o tom nemůže být pochyb,“ zachmuřeně namítl Sauer.

„Pan Sauer prostě žárlí,“ ozvala se Fitová a zasmála se. „Přepište laskavě tento výkaz!“ Sauer podal Fitové listinu.

Fitová ztichla jako provinilé děcko a plaše odpověděla: „Prosím.“

Všichni se zahloubali do práce, přerušované jen zvonky telefonu.

Kolem jedenácté opět zazvonil telefon. Aniž přestal pročítat spis, Sauer zvedl sluchátko.

„Haló! Ano, ano. Kancelář osobního tajemníka bankéře Gottlieba. Cože? Neslyším! Mluvte hlasitěji! Cože se stalo? Cože? To není možné!…“

Plnicí pero vypadlo Sauerovi z ruky. Zbledl. Jeho hlas byl tak nervózní, že

Glücková a Fitová přestaly pracovat a zneklidněny ho zvědavě pozorovaly.

„Že spadl pod vlak? Jak se to stalo? Promiňte, ale to je plně odůvodněná zvědavost… Ano… ano… poslouchám… ano… Všechno připravíme!“

Sauer zavěsil, přejel si rukou po vlasech a vstal.

„Co se stalo, pane Sauere?“ rozčileně se ptala Fitová a také vstala. „Kdo spadl pod vlak? Tak honem, mluvte!“

Sauer však znovu usedl do křesla a mlčel.

„Ano… Čekal jsem něco takového,“ řekl po chvíli, nervózně vstal a rychle pokračoval: „Karel Gottlieb spadl pod vlak…“

„Je živ?“ zeptaly se najednou Glücková a Fitová.

„Podrobnosti nejsou známy…“

„Pěkná podrobnost – jestli někdo žije, nebo ne,“ rozhořčila se Fitová.

„Prosil jsem, aby mi řekli, co se stalo, ale teď prý není na vysvětlování čas… Musíme rychle připravit lůžko a zavolat lékaře.“

„Tak je tedy živ?“ vyslovila naději Glücková.

„Snad.“ Sauer tiskl tlačítka elektrických zvonků, přivolával sluhy, dával rozkazy, telefonoval lékařům… V domě byl zmatek. Přiběhla vyděšená hospodyně.

Gottlieb žil sám a o celou jeho domácnost pečovala „správkyně domu“, jak jí říkali, vždy pěkně upravená stará dáma, paní Schmidthofová.

Byla tak zdrcená, že se jí Elsa musela ujmout.

Ozvala se houkačka přijíždějícího auta.

„To je lékař!“ zvolala Fitová.

„Ne, to je klakson našeho automobilu,“ prohlásil Sauer. „Hansi, jděte rychle dolů!“

Sluha Hans rychle vyšel.

Všichni netrpělivě čekali. Paní Schmidthofová, polomrtvá strachy a rozčilením, seděla v křesle a těžce dýchala.

Ze vzdálených pokojů se ozval těžký dupot.

„Už ho nesou,“ zašeptala Fitová. „Jen aby byl živ!“

Dveře se otevřely dokořán.

Čtyři muži nesli zohavené, zkrvavené tělo Karla Gottlieba.

Paní Schmidthofová hystericky vykřikla a omdlela.

Gottlieb měl nohy uříznuty nad koleny.

Pátý muž v železničářské uniformě nesl nějaký balík.

Fitová a Glücková poznaly Gottliebovu přikrývku. Vyčnívala z ní laková bota.

„Nohy! To jsou jeho nohy! To je hrozné,“ pomyslela si Glücková. „Proč je sem přinesli? K čemu je teď potřebuje?“ bleskla jí hlavou podivná myšlenka.

Rysy Gottliebova obličeje byly jen nepatrně změněny, ale jeho tváře byly bílé jako křída.

„Ztratil mnoho krve,“ pomyslela si Elsa.

I jiná podrobnost Elsu rozrušila: v knoflíkové dírce Gottliebova saka zůstala netknuta kytička fialek.

Smutný průvod prošel pracovnou do Gottliebovy ložnice a zanechával na parketách kapky krve.

Za Gottliebovým tělem šel Stirner. Jeho tvář byla bledší než jindy, ale klidná. Opatrně se vyhýbal kapkám krve, aby do nich nešlápl, jako by to byly kaluže uprostřed cesty. V patách mu běžel Falk. Pes nervózně očichával krev.

Glücková s netajenou hrůzou pohlédla na Stirnera. Když se jejich pohledy setkaly, měla Glücková dojem, že v jeho očích zahlédla úsměv.

Sauer se vrátil z ložnice, přistoupil k Stirnerovi, a zahleděl se mu pátravě do oči:

„Jak se to stalo?“ zeptal se ho.

Stirner vydržel jeho pohled, jen obočí se mu zachvělo. Odpověděl klidně:

„Nebyl jsem při tom. Gottlieb mě požádal, abych odeslal spěšný telegram. Trvalo mi to asi pět minut, ne víc. Když jsem se vrátil, bylo po všem. Očití svědci říkají, že můj pes Brutus se lekl lokomotivy, uskočil stranou a padl Gottliebovi pod nohy. Stařec neudržel rovnováhu a spadl z nástupiště na koleje i se psem. Bruta to přeřízlo vpůli. Chudák pes!… A Gottliebovi to uřízlo nohy.“

„Vám je líto jen psa?“

„Nepovídejte hlouposti, Sauere. A nepřikládejte příliš velký význam formálním projevům soustrasti. Gottlieb byl milý stařík, a je mi ho líto. To ale vůbec neznamená, že nemohu projevit lítost nad ztrátou svého čtyřnohého druha,“

To je divné,“ zamyšleně řekl Sauer, jako by vkládal zvláštní smysl do svých slov. „Gottliebovu smrt způsobil Brutus.“

„Můj Brutus nebyl člověk, ale pes, a Gottlieb nebyl Caesar, ale bankéř,“ prohlásil Stirner s posměšným úsměvem a odešel do Gottliebovy ložnice.

3

DVĚ ZÁVĚTI

Zpráva o tragické smrti Karla Gottlieba, největšího bankéře v Německu, znepokojila celý finanční svět. Bankéřova pracovna byla jedním z center finančního a průmyslového života země. Gottlieb financoval nejen banky, ale i velkoprůmysl. Není proto divu, že jeho smrt byla velkou událostí. Noviny psaly o možných následcích jeho smrti pro ty či ony věřitele, uvažovaly o tom, jak se změní poměr finančních sil, zamýšlely se nad osudem banky, která ztratila svého šéfa. Vyskytly se dohady, zda přijde na jeho místo někdo jiný, anebo zda banka bude zlikvidována. Zpravodajové listů informovali čtenáře o dědicích – Gottliebových příbuzných: o mladším bratru zesnulého, Statkáři Oskaru Gottliebovi, který měl čtyřiadvacetiletého syna a čtyři dcery. Jeden z listů dokonce vypočítal, jaké jmění připadne mladému muži a jaké bohatým nevěstám, ačkoli nikdo ještě přesně nevěděl, jak velký byl majetek zesnulého.

Ve finančních kruzích vládlo rozčilení, tisk přinášel senzační zprávy, a v

Gottliebově domě zatím končilo poslední jednání tragikomedie lidského života.

V domě už poroučeli jako pravoplatní dědici narychlo povolaný Oskar Gottlieb, snědý, těžkopádný muž, a jeho děti.

Oskar Gottlieb chodil zachmuřen, se sevřenými rty. Jen v jeho přivřených očích tu a tam zableskl plamínek radostné naděje na velké bohatství. Protože vsak byl taktní a také upřímně želel smrti svého bratra, choval se zdrženlivě. Zato jeho děti se nepokrytě a nezkrotně oddávaly sladké vidině bohatství. Oskarův syn. Rudolf a jeho starší dcery Luisa a Gertruda chodili z pokoje do pokoje, prohlíželi si obrazy, brali do rukou různé drobnosti, sedali si do měkkých křesel, ohmatávali potahy, rozdělovali si věci, hádali se, smáli a spřádali plány do budoucna.

Gottliebovo zohavené tělo i s uříznutýma nohama pohřbili do drahé procovské hrobky. Den po pohřbu měla být otevřena závěť. Tento akt byl připraven dost slavnostně a pozvali k němu i některé Gottliebovy úředníky včetně Sauera, Stirnera, Glückové a Fitové.

Stirner seděl znuděně u psacího stolu a kreslil si na papír psy.

„Poslyšte, vy jste tajemník mého zesnulého dědečka?“ oslovil ho Rudolf Gottlieb. „Buďte tak laskav, doprovoďte mě nahoru, chci se podívat…“

Stirner mlčky stiskl tlačítko zvonku. Ve dveřích se objevil sluha.

„Hansi, doprovoďte pana Gottlieba mladšího nahoru!“ požádal ho Stirner a znovu se věnoval kreslení psů. Rudolf na to neřekl ani slovo, ale jeho pihovatá tvář zrudla hněvem.

Sauer pozoroval tuto scénu ze svého kouta, kde seděl s Glückovou a Fitovou, a usmál se:

„Jen se podívejte, Elso, Stirner se chová jako by byl dědicem on… Přiznám se, že jeho hru nechápu. Přímo si koleduje o to, aby ho nové panstvo vyhodilo.“

„Ani my nevíme, co bude s námi,“ řekla znepokojeně Ema.

„Když mě propustí, nezbude mi nic jiného než dělat pokladní v kočovném cirkusu,“ rozesmála se Elsa.

„Přestaňte žertovat, Elso, mluvím docela vážně. Stirner zřejmě hraje velkou hru.“ A tišeji pokračoval: „Nezdá se vám, že Gottlieb zahynul za podivných okolností?“

Elsa pohlédla na Sauera.

„Co tím chcete říct, Otto? Vždyť tam Stirner v okamžiku neštěstí ani nebyl…“

„Hm… Nenapadlo vás, že Gottliebova smrt není náhodná? Pes! A jestli pes jednal pod vlivem nějaké nevysvětlitelné sugesce? Jestli se nemýlím, zabýval se Stirner ve své vědecké práci právě otázkami sugesce a přenosem myšlenek na dálku… Víte, jaké zázraky dokáže se svými psy? Vzpomeňte si, jak ten večer, když jsme se vraceli z výletu, přiběhl Falk k vám…“

„To je hrůza!“ zašeptala Fitová, „a co když jednou vsugeruje těm svým psům, aby nás zakousli?“ Sauer se usmál.

„Z toho by nic neměl… Stirnerovi psi, promiňte, se honí jen za vysokou. Co však získá Gottliebovou smrtí? Tenhle podivín je obklopen hlubokým tajemstvím. Víte, že s ním společně pracujeme už asi rok, denně se s ním vídáme, ale ani já, ani nikdo jiný jsme nikdy nebyli v jeho pokoji. Co tam dělá? Jaké plány tam v tichosti

kuje?“

„Ani mě nenapadne! Můžeš si vzít Corotovu krajinku, ale Svatého Sebastiána se nevzdám.“

Gottliebovy dcery prošly kolem nich, hádajíce se o rozdělení dědečkova majetku. Sauer zmlkl.

Ozval se zvonek svolávající všechny přítomné do velké pracovny zesnulého. Tam už seděl za psacím stolem notář, suchoučký stařík v brýlích s tmavými želvími obroučky. Choval se velmi komisně a kategoricky odmítal sdělit dědicům cokoli o obsahu závěti dříve, než bude otevřena. A teď se Gottliebové neklidně dívali na jeho tlustou aktovku, skrývající tajemství závěti. Notář pomalu vyjmul z aktovky obálku, dal prozkoumat neporušenost pečetí, pak ji otevřel a začal číst.

Podle závěti připadal všechen majetek bratru zesnulého, Oskaru Gottliebovi, kromě dost značné částky pro paní Schmidthofovou a drobnějších částek pro staré sluhy. Po přečtení závěti si Gottliebové ulehčené vydechli. Tváře se jim však protáhly, když notář v nastalém tichu pokračoval: „To je první závěť…“

„Copak je ještě druhá?“ neklidně se otázal Oskar Gottlieb. „Ano, je, a já ji otevřu,“ odpověděl notář. Po přezkoumání pečeti notář otevřel a přečetl i druhou závěť, sepsanou pouhý měsíc před Gottliebovou smrtí.

„Na rozdíl od dříve sepsaných závětí odkazuji všechen mi náležející, čestně nabytý movitý i nemovitý majetek, ať v jakékoli formě, do plného vlastnictví své zaměstnankyni stenografce Else Glückové. Z osobních příčin nemohu vysvětlit důvody, pro které vyděďuji své příbuzné a odkazuji svůj majetek Else Glückové; avšak aby první nevedli soudní spor o dědická práva s jmenovanou, poukazuji na to, že mě k mému rozhodnutí vedla za prvé jedna úsluha Elsy Glückové, úsluha, o které nebudu mluvit, která se však nedá zaplatit ani zůstaveným kapitálem, a za druhé některé okolnosti čistě osobního rázu, které mě přiměly vyškrtnout mého bratra Oskara Gottlieba ze seznamu blízkých mi lidí…“

„Majetek zůstavovatele, převedený na dolary, obnáší podle předběžných údajů asi dvě miliardy,“ končil notář.

Oskar Gottlieb se zvrátil do křesla. Oči se mu zakalily. Sípavě dýchal otevřenými ústy a nervózně poklepával prsty. Zdálo se, že má záchvat mrtvice.

Sestry Gottliebovy se objaly a plakaly.

Rudolf zbledl tak, že mu na tváři vystouply všechny pihy.

„To není možné! To není možné!“ křičel hystericky. „To je lež! Podvod! Zločin!… My to tak nenecháme! Všichni jste podvodníci!“

Notář pokrčil rameny.

„Mladý muži, vyjadřujte se opatrněji. Splnil jsem pouze svou povinnost. Shledáváte-li závěť nesprávnou, můžete použít zákonných prostředků. Zatím však jsem nucen předat ji dědičce.“

Notář vstal, přistoupil k Else Glückové a předal jí závěť.

Udivená a nic nechápající Elsa mechanicky listinu převzala.

Překvapený Sauer se upřeně zahleděl na Elsu. Ema Fitová nevěděla, má-li se radovat, nebo plakat. Jen notář a Stirner zachovávali klid.

Pojednou se Oskar Gottlieb zakymácel a svezl se z křesla.

Běželi mu na pomoc.

4

ŠŤASTNÁ NEVĚSTA

Do ověření závěti Karla Gottlieba byla nad jeho majetkem zřízena správa, přičemž Oskar Gottlieb dosáhl toho, že správcem majetku byl jmenován on. Proto Gottliebovi dále žili v bankéřově domě a mladý Rudolf Gottlieb nadále vystupoval jako nezávislý budoucí majitel, v pevné víře, že spravedlnost „obnoví práva zákonných dědiců“.

K zjištění obrovského majetku zesnulého byla nutná přítomnost všech Gottliebových zaměstnanců. Proto nazítří po ohlášení závěti se vrátili do práce všichni včetně Elsy.

„Vy?“ překvapeně ji uvítal Sauer. „V jaké funkci jste sem přišla?“

„Jako stenografka.“

„Miliardářky nepracují jako stenografky!“ Odvedl ji stranou a řekl: „Prosím vás, sedněte si… Musíme si spolu vážně pohovořit.“

Posadili se. Otto, pobledlý po bezesné noci, si přejížděl po čele rukou a snažil se soustředit se.

„Od včerejška mám v hlavě takový zmatek, že nejsem s to říct souvislou větu. Buď jsem podezříval Stirnera ze zločinu neprávem, anebo… anebo je nebezpečnější, než jsem myslel… Ale jedno je mi jasné, že mezi mnou a vámi vyvstala nepřeklenutelná zeď… Ztrácím vás, Elso!“ Elsa na něho nechápavě a vyčítavě pohlédla. „Elso, řekněte mi upřímně, s rukou na srdci, vy jste opravdu nic nevěděla o štěstí, které vás čeká?“

„Ne, nic,“ odpověděla pevně.

„Musíte ale přece vědět o té neobyčejné,“ zdůraznil Sauer, „úsluze, kterou jste vykonala pro Karla Gottlieba a které si cenil víc než veškerého svého bohatství.“

„O žádné takové úsluze nevím.“ Sauer si opět položil ruku na své rozpálené čelo. „Z toho by se člověk zbláznil… Připusťme, že je do toho zapleten Stirner, ale tomu už ani já nevěřím, připusťme, že nějak ovlivnil starého Gottlieba a dovedně ho přesvědčil o té neexistující úsluze, která ho zavazovala k vděčnosti vůči vám… Ale proč potom Stirner nenechal sepsat závěť na své jméno? Nebo…“ Sauer se náhle napřímil a tvář se mu stáhla bolestí. „Promiňte, Elso, ale musím se vás ještě zeptat na jednu velmi choulostivou věc. Nebyly mezi vámi a Karlem Gottliebem blízké…“

Elsa pohoršené vstala.

„No tak, no tak, už mlčím, uklidněte se. Sedněte si, prosím vás… Vidíte přece,

jak jsem rozčilený… Napadají mě ty nejnesmyslnější myšlenky. Ach, to je utrpení!… Musím vám povědět o všech svých pochybnostech, které mě trápily celou noc. Na co na všechno jsem nemyslel! Napadlo mi, jestli snad nejste… Gottliebova dcera!“

„Poslyšte, pane Sauere, já okamžitě odejdu, jestliže…“

„Anebo snad… cha, cha, cha, jednáte v dohodě se Stirnerem a on vás používá jako svého štítu…“

Elsa znovu vstala, ale Sauer ji uchopil za ruku a přinutil ji, aby si sedla.

„Musíte mě vyslechnout. Pochopte, že to, co já vám říkám tak nepokrytě přímo do očí, budou říkat a už říkají jiní za vašimi zády. Copak nechápete, že ta závěť vrhá stín na vaše dobré jméno?“

„Víte, pane Sauere, já vás miluji, vidíte, říkám vám to otevřeně, ale i moje trpělivost má své meze. Jestliže z vás mluví dokonce šílenství, to… nesnáším takové projevy šílenství. Kdo vám dal právo mě beztrestně urážet?“

„Právo, právo! Kdo má právo vystavovat mě takovým mukám strašlivých podezření? Odkud se berou?“ Sauer umlkl a unaveně svěsil hlavu.

Else ho bylo líto. Jemně se dotkla jeho ruky a tiše řekla:

„Nikdo vás nemučí, vy sám se trápíte. A proč? Pochopte přece, Otto, že se mezi námi nic nezměnilo, a já nevím, o jaké zdi to mluvíte.“

„Jak to, že se nic nezměnilo? A Gottliebovy miliardy? Teď jste jedna z nejbohatších žen v zemi, a já… Mám svou mužskou hrdost. Jsem chudý a nechci, aby se o mě říkalo, že jsem se oženil pro peníze. Peníze! Copak to není zeď?“

„Ale kdopak vám řekl, že ta zeď z pytlů zlata bude stát mezi námi? Žádná zeď není a nebude.“

Otto Sauer se díval na Elsu, a aniž ji plně chápal, měl pocit ulehčení.

„Co tím chcete říci, Elso?“

„To, že vůbec není třeba být právním poradcem Ottou Sauerem, po nocích nespat, dovést sama sebe k šílenství, aby bylo jasné, jak trapné by bylo přijmout takové dědictví. Já vůbec nehodlám přijmout Gottliebův dar. Vzdám se dědického práva, a to je všechno.“

„Elso, vy?“ Sauer to vykřikl tak hlasitě, že Ema Fitová, která pracovala na druhém konci místnosti, přestala klepat na stroji.

„Co je vám, pane Sauere? Já jsem se tak lekla!“

„Nic, slečno, to jen radostí, to proto, že jsem tak náhle zbohatl. Jsem nesmírně bohatý!“

„Tak se tedy oženíte s Elsou?“ pochopila to Ema po svém, přiběhla k smějící se přítelkyni, líbala ji a blahopřála zářícímu Sauerovi.

„Co je to za rodinnou scéna? K čemu vám blahopřejí?“ uslyšeli náhle Stirnera, vcházejícího do místnosti.

„Takové štěstí! Elsa se vdává za Sauera! A budou strašně bohatí!“ volala Ema, obracejíc se k Stirnerovi.

„Je to pravda?“ zeptal se Stirner.

Elsa a Sauer na sebe pohlédli. Elsa po chvilce váhání pevně prohlásila:

„Ano, je to pravda. Můžete nám blahopřát.“

Sauer byl tak šťastný, že stiskl ruku, kterou mu Stirner podal.

„Tak vám tedy blahopřeji, moji nastávající chlebodárci… Ovšem, budete-li o moje služby stát. A když ne, tak mé úcta. Hodím si kufr na rameno, seberu své psy a odejdu s kočovným cirkusem. Nedá se nic dělat, budu si muset vyhledat jinou pokladní… Panenka snad bude souhlasit. Emo, souhlasíte? Co je vám, dítě, vy pláčete?“

„To z radosti…“ zajíkala se Ema.

„Opravdu?“ usmál se Stirner, pohrozil jí prstem a řekl: „Panenky musejí také umět skrývat své city. Přiznejte se, vám je trochu líto i Ludvíka, že? Kapánek jste ho měla ráda, ne?“

Vešel sluha.

„Pan Gottlieb starší prosí pana Sauera, aby přišel k němu do pracovny.“

Sauer pokývl Else a neochotně vyšel z místnosti.

Když Ludvík Stirner s Elsou osaměl, pojednou zvážněl.

„To je vaše rozhodnutí, slečno Glücková?“

„Ano.“

Stirner se zamyslel a pak se otázal:

„A já? Já nemám u vás ani nejmenší naději na úspěch?“

„Teď menší než jindy… Poslyšte, pane Stirnere, vy jste tuším jediný člověk, který může objasnit celou tu záležitost. Odpovězte mi na několik otázek.“

„Poslouchám.“

„Můžete mi vysvětlit tajemství závěti?“

„Zemřelo spolu s Karlem Gottliebem.“

„Tato odpověď mě neuspokojuje. A ještě jedna, nejtěžší otázka: je nějaká souvislost mezi sepsáním závěti a náhlou smrtí Karla Gottlieba?“

„Co nejužší: jakmile Karel Gottlieb zemřel, naskytla se možnost předložit závěť a stát se pravoplatným dědicem. To vám řekne každý právník.“

„Buď mi nechcete rozumět…“

„Řekněte přímo: myslíte si, že jsem způsobil Gottliebovu smrt?“

Elsa zrudla.

„Sám jste si tím vinen, pane Stirnere. Vzpomeňte si, jak jste nazval poctivost vadou… A těžko se mohu smířit s myšlenkou, že mezi známými, kterým tisknu ruku…“

„Je ruka potřísněná krví nevinného šedesátníka? A s takovýma rukama si dovoluji požádat vás o ruku.“

„Poslyšte, pane Stirnere, kde vězíte? To přece nejde. Tak dlouho už na vás čekáme,“ volal Oskar Gottlieb, který se objevil ve dveřích.

Stirner neochotně vstal a vyšel.

„O čem s tebou tak dlouho mluvil?“ přiběhla k Else zvědavá Ema.

„Nabízel mi ruku, srdce a zeměkouli jako svatební dar.“

„A ty? Dvě nabídky k sňatku v jeden den! Ty jsi šťastná!“;

„Emo, víš, zřekla jsem se dědictví.“

5

ZAMOTANÁ HISTORIE

Oskar Gottlieb nezemřel, ale neočekávaná ztráta dědictví, které mu vyklouzlo z rukou, otřásla jeho starým organismem. S přepadlou, popelavou a opuchlou tváří seděl v pracovně proslulého advokáta Lüderse. Při řeči měl hlavu skloněnu na stranu a nervózně otáčel v rukou tužku.

„Celá ta dědická záležitost je nějaké ďáblovo dílo. Možná že má můj syn Rudolf pravdu, když říká, že tam jsou všichni jedna banda. Banda zločinců nebo šílenců. Posuďte sám. Druhý den po ohlášení závěti jsem si pozval Ottu Sauera, právního poradce svého zesnulého bratra, abych si s ním o věci pohovořil. Sauer jako blízký spolupracovník zesnulého Karla mohl podle mého mínění vysvětlit neuvěřitelnou historü závěti. Ale buď opravdu o změně závěti nic nevěděl, anebo mi nechtěl říci pravdu. Zato mi Sauer neočekávaně sdělil jinou novinu – že se Elsa Glücková vzdává dědictví. Zavolal jsem si Glückovou a ta mi to potvrdila. Spadl mi kámen ze srdce. Ale už po několika dnech byla závěť předložena k ověření týmž Sauerem v zastoupení Elsy Glückové. ‚Co to děláte?' zeptal jsem se ho. Sauer jen pokrčil rameny a prohlásil: ‚Dědička změnila svůj názor.'"

„A Elsa Glücková? Mluvil jste s ní znovu?" tázal se advokát, oklepávaje popel z doutníku.

„Mluvil. Působila na mě divným dojmem. Její tvář byla jako z kamene, pohled zastřený, pohyby malátné, jako by byla ospalá. ‚Slečno Glücková,' říkám jí, 'vždyť vy jste se dědictví vzdala.' ‚Nevím, nepamatuji si… možná,' odpověděla mi unaveně. ‚Tak proč jste předložila závěť k ověření?' Udiveně se na mě dívá a mlčí, mlčí jako ryba. Tak jsem se s ní mořil víc než hodinu. Pak najednou vstala a beze slova odešla."

„Snad změnila své rozhodnutí pod ženichovým vlivem?" ptal se advokát, „je přece Sauer její ženich, ne?"

„Taky si to myslím. Ale překvapuje mě, že ženich vypadá nějak pomateně. Mračí se a tváří tak, jako by okolnost, že jeho nevěsta dostala velké dědictví, byla pro něho strašným neštěstím. Je nasupený, zlý, popudlivý. Buď je to dobrý herec, anebo se všichni zbláznili."

„Ale ať je tomu tak či onak," pokračoval Oskar Gottlieb, přičemž zastrčil tužku do kapsy a pak ji znovu vytáhl, „závěť je předložena k ověření a my musíme bojovat. Jaký je váš názor, pane doktore?"

Luders si opřel o opěradlo křesla hlavu bez jediného vlásku na růžové lebce. Pozoroval kotouček kouře a mluvil, jako by uvažoval nahlas. „Dosíci zrušení závěti soudní cestou bez formálních důvodů nelze: závěť byla sepsána notářem a byly dodrženy všechny zákonné předpisy. Protokolem soudního a policejního

šetření bylo stanoveno, že smrt Karla Gottlieba byla důsledkem nešťastné náhody vylučující zlý úmysl. Co nám zbývá? Dokázat nepříčetnost zůstavovatele ve chvíli sepisování závěti. To je jediná, ovšem velmi nejistá cesta…“

Luders vypustil další kotouček kouře a obrátil se na Gottlieba.

„Řekněte mi upřímně, jaký byl váš vztah k zesnulému bratrovi? Nebyly mezi vámi… ehm… rozepře, rozpory?“

„Ne!“ odpověděl rozhodně Oskar Gottlieb.

„A co ten náznak v druhé závěti?“

Oskar Gottlieb zrudl a zavrtěl se na židli.

„Ten náznak! Pochopte, že ten náznak je právě hlavní příčinou mého přání soudit se o neplatnost druhé závěti. Ten náznak mě zostuzuje. Není-li lehké smířit se se ztrátou dědického práva, ještě těžší je smířit se s touto insinuací… Nevím, co ho k tomu vedlo, ale jde jistě o nějaké nedorozumění. Snad mě někdo v bratrových očích úmyslně očernil.“

„Ano, je to zamotaná historie… Udělám všechno, co je v mých silách, ale za úspěch neručím.“

Proslulý advokát vypustil třetí kotouček kouře a převedl řeč na příjemnější otázky týkající se jeho honoráře.

6

SOUDNÍ PROCES

Soudní proces Oskara Gottlieba proti Else Glückové vzbudil velký rozruch. Závratný honorář slíbený proslulému advokátovi Lüdersovi za vyhraný spor, ohromné dědictví po Gottliebovi a překvapení způsobené jeho závětí, krása novopečené dědičky, Gottliebova náhlá smrt měsíc po sepsání závěti, to vše poskytovalo nevyčerpatelnou látku tisku i pověstem mezi lidmi. Největší zájem vyvolával poměr mezi bratry Karlem a Oskarem Gottliebem, vztah Elsy Glückové ke Karlu Gottliebovi a k Sauerovi. Co se odehrálo mezi Karlem a Oskarem Gottliebem? Proč nebožtík vydědil svého bratra? Tato otázka zajímala i soud.

Žaloba Oskara Gottlieba, sepsaná dovednou rukou advokáta Lüderse, se zakládala na tom, že zůstavitel ve chvíli sepisování závěti „nebyl při zdravých smyslech a dobré paměti“. K provedení důkazu bylo vynaloženo mnoho úsilí. Mrtvola Karla Gottüeba byla exhumována a nejlepší profesoři provedli pitvu mozku. V protokolu předloženém v této věci soudu byla podrobně popsána váha, barva mozku, množství mozkových závitů, začínající skleróza; hlavní úkol však splněn nebyl. Znalci neměli odvahu udělat přímé závěry o Gottliebově nepříčetnosti přesto, že pod Lüdersovým vlivem našli „jisté anomálie“.

Ale Lüders měl v záloze dobře poučené svědky. S těmi si uměl poradit lépe než se znalci. Karla Gottlieba, který stál v čele mamutího podniku, obklopovalo mnoho lidí. Nebylo těžké získat mezi nimi svědky, kteří by byli ochotni za slušnou odměnu vydat jakékoli svědectví.

Hlavní účetní rozesmál přítomné vylíčením jednoho koníčka zesnulého: jeho výjimečnou až chorobnou zálibu v racionalizaci. Tak například si Karel Gottlieb nechal zařídit zdviž, na jejíž plošině bylo křeslo od jeho psacího stolu. Zdviž spojovala dvě podlaží. Gottlieb stiskl knoflík a ze svého bytu v prvním poschodí sjížděl do přízemí, do banky. Když podepsal listiny nebo si pohovořil s klientem, vznesl se i se svým křeslem jako divadelní bůh do prvního poschodí, přímo k psacímu stolu, a pokračoval v práci.

Gottlieb neměl rád, když ho při práci vyrušovali sluhové nebo úředníci. „To ruší myšlenkovou činnost," říkával. Proto byly po celém domě instalovány dopravníky. Vše co potřeboval, ať to byla kniha, šálek čaje nebo krabice s doutníky, objednával si telefonicky a za chvíli mu to bylo přivezeno na běžícím páse dopravníku.

„Jeho zaujetí pro hygienu také hraničilo s mánií," uváděl jeden ze svědků. „Ve všech místnostech byly teploměry, hydroměry a složité přístroje, které zajišťovaly složení vzduchu a čistily ho. Gottlieb neuznával obvyklou ventilaci. 'Venkovní vzduch, znečištěný prachem a jedovatými benzínovými výpary, nevyčistí vzduch v domě,' říkával. Vzduch byl čištěn chemicky. Zvlášť určená osoba pečovala o neustálé udržování teploty na dvanácti stupních Celsia. V létě se teplota uměle snižovala a vzduch nesměl být ani suchý ani vlhký, aby v něm neubývalo kyslíku a neobjevoval se kysličník uhličitý; vzduch se uměle ozónoval."

Nově povolaní znalci-psychiatři byli úspěšnější, anebo jim Lüders lépe zaplatil. Předložili svůj znalecký posudek pod učeným názvem „Psychóza zesnulého Karla Gottlieba". Spor se začal vyvíjet ve prospěch Oskara Gottlieba. Zůstávala jen jedna otázka, a ta ztěžovala rozhodnutí soudu: poměr Karla k Oskarovi. Je pravda, že i v této otázce poskytla řada svědků příznivá svědectví a potvrdila existenci „bratrských citů" mezi Karlem a Oskarem. Ale k roztržce mezi oběma bratry mohlo dojít z jakéhokoli čistě soukromého důvodu, který nemuseli znát ani nejbližší lidé. Naštěstí pro Oskara nemohl nikdo dokázat, že by bylo mezi bratry k nějaké roztržce došlo. Lüders už byl přesvědčen o vítězství a v myšlenkách disponoval velkým honorářem. Vila v Nizze… nové auto… Marietta… Lüders spokojeně mhouřil oči.

Téhož dne, kdy soud měl vynést rozsudek, nevešli se do sálu všichni ti, kteří si chtěli rozsudek vyslechnout. Zvědavci vyhlíželi Elsu Gluckovou, ale ta tu nebyla. Zastupoval ji Sauer.

Lüders překonal sám sebe a pronesl skvělou řeč. Dovedně rozebíral výpovědi znalců a svědků, dělal překvapivá srovnání a závěry a výborně vyvrátil vystoupení zachmuřeného Sauera. Několikrát byly vtipné Lüdersovy poznámky odměněny potleskem obecenstva, které ve své většině zřejmě stranilo zákonným dědicům, tedy Oskaru Gottliebovi. Při veškeré nezaujatosti soudců bylo patrné, že i oni začínají být na Gottliebově straně.

„Není přece důležité, jaký poměr měl Karel Gottlieb k mému mandantovi

Oskaru Gottliebovi,“ prohlásil Lüders v závěru své řeči. „Jaký význam mohou mít sympatie nebo antipatie duševně nemocného člověka? Sauer říká, že Karel Gottlieb byl schopen řídit svůj velký podnik.“ Lüders pokrčil rameny. „Dějiny znají příklady, kdy šílení králové vládli velkým státům, a národ neměl ani tušení o jejich stavu.“

Mezi obecenstvem se ozval potlesk. Předseda soudu zvonil.

V té chvíli povstal ze svého místa Oskar Gottlieb. Vypadá jako náměsíčný. S nehybnou tváří, pomalu a lhostejně přistoupil k soudcovskému stolu a malátně pronesl:

„Prosím o slovo.“

Nastalo hluboké ticho.

Jako by si na něco vzpomínal, Oskar Gottlieb pokračoval:

„Doktor Lüders nemluví pravdu. Karel byl příčetný a zdráv. A právem mě vydědil. Provinil jsem se vůči němu.“

V sále bylo napjaté ticho. Lüders zrozpačitěl, pak ale vstal, přistoupil k Oskaru Gottliebovi a rozhořčeně ho zatahal za rukáv.

„Co to povídáte? Vzpamatujte se! Všechno pokazíte! Zbláznil jste se?“ sípal starci do ucha.

Oskar odstrčil jeho ruku a zlostně zakřičel:

„Co mi to tu šeptáte? Nerušte mě! Jděte pryč! Ano, provinil jsem se vůči Karlovi… Nemohu říci, čím jsem se provinil… Je to rodinná záležitost… A není to ani důležité…“

Dokonce i soudci byli překvapeni.

„Proč ale o tom mluvíte teprve teď?“ otázal se předseda soudu.

„Proto… to proto,“ Gottlieb se zamyslel, jako by ztratil souvislost, a pak pokračoval: „Protože jsem netušil, že se zesnulý bratr seznámil s některými okolnostmi. Dověděl jsem se to teprve dnes. Elsa Glücková si zaslouží to dědictví, ne já.“

Soudní síň začala najednou dunět jako protržená hráz. Předsedův zvonek byl přehlušován křikem. Pobledlý Lüders vrávoravým krokem došel k svému stolku, třesoucí se rukou vzal sklenku a napil se vody. Sklenka mu zvonila o zuby, voda stékala po bradě.

Sauer vypadal neméně překvapeně než ostatní.

Rudolf Gottlieb, rudý, bez sebe zlostí, se vrhl k otci, třásl mu rameny a cosi křičel. Ale Oskar byl ke všemu lhostejný. Tu Rudolf přiběhl k soudcovskému stolu, zahrozil pěstmi a snažil se překřičet hluk v sále:

„Copak nevidíte, že zešílel? Všichni tu jsou buď blázni, nebo zločinci! Já to tak nenechám!“

Soud přerušil jednání. Předseda dal rozkaz k vyklizení soudní síně.

7

NEZVĚSTNÝ DĚDIC

Žaloba byla zamítnuta, závěť ověřena. Elsa Glücková se stala dědičkou.

Ani Rudolf ani Lüders, který přišel o velký honorář, se s tím nehodlali smířit. Ale co dělat? Nechat vyšetřit Oskara Gottlieba, prohlásit ho za nepříčetného a ustanovit Rudolfa jeho poručníkem a tak získat možnost k odvolání?

Bylo to ztíženo tím, že Oskar hned po soudu beze stopy zmizel. Nebylo možno prohlásit ho za nesvéprávného bez jeho přítomnosti. Rudolf se zadlužoval, protože utrácel mnoho peněz na pátrání po otci, sliboval velkou odměnu. Otec však nebyl k nalezení. Odvolací lhůta pomalu končila.

V zoufalství se Rudolf obrátil na Elsu Glückovou. Nebyla ještě přestěhovaná do domu zděděném po Gottliebovi, ale pravidelně sem docházela do práce. V kanceláři osobního tajemníka jí právě Stirner diktoval do stenogramu. Mohlo se zdát podivné, že dělá svou dřívější práci, ale Rudolf byl v takovém rozpoložení, že si ničeho nevšímal.

„Á, mladý muži, jak se vám daří?“ zeptal se ho Stirner s úsměvem.

„To se vás netýká, mladý muži,“ odpověděl podrážděně Rudolf, „musím si promluvit se slečnou Glückovou!“ A Rudolf tázavě pohlédl na Stirnera, jako by ho vyzýval, aby odešel. Stirner přimhouřil jedno oko.

„Dů-věr-né? Prosím!“ A odešel.

Rudolf si hrábl rukou do vlasů a začal pobíhat po kanceláři.

„Slečno… slečno…“ spustil a náhle si zakryl tvář dlaněmi a rozplakal se.

„Co je vám?“ ptala se překvapené Elsa.

Rudolf k ní přistoupil, vrhl se před ní na kolena, lomil rukama a žebronil hlasem přerývaným pláčem.

„Snažně vás prosím, nemučte mě. Vzdejte se dědictví! Nač ho potřebujete? Ano, je to velké bohatství, kdo by se ho zříkal. Ale není přeci pro vás, chci říci, vy za nic nemůžete, dostala jste ho neočekávaně… Ach, mě se v hlavě všechno plete… Ale já? Vždyť já jsem žil jen myšlenkou na ně. Otec je lakomý, třese se o každý haléř. Nadělal jsem tolik dluhů… Vy! Proč vy? Z jakého důvodu vy? Vždyť je to nehoráznost, neslýchaná nehoráznost, ohavnost. Vždyť je to… nevím, co říkám, ale vy to pochopíte, pochopíte a smilujete se nade mnou… Zřekněte se dědictví, jinak… se zabiju.“

„Nemohu to udělat,“ řekla klidně Elsa.

„Jak to, že nemůžete? Kdo vám v tom může zabránit? Cožpak jste se ho už jednou nezřekla?“

„Nepamatuji se.“

„Smilujte se, smilujte, snažně vás o to prosím. Jinak se‘.‘., ano, to už jsem říkal.“

Rudolf vyskočil, prohrábl si rukou nazrzlé vlasy a znovu začal běhat po pokoji. Vypadal jako šílenec. Pojednou se zastavil, upřel pohled do jednoho bodu a levou rukou si stiskl bradu.

„Ať jsou proklatý, proklatý ty zrzavé vlasy a ten pihovatý obličej!“ Rval si vlasy a bil se do tváře. „Kdybych byl alespoň hezký… Když vy…, vy jste krásná, kdybyste vy… kdybych já… kdybych vám nabídl sňatek?“

Elsa se usmála. Rudý, s rozcuchanými vlasy byl v té chvíli vysloveně směšný.

„Děkuji, ale ženicha už mám.“

„Je to blbost. Já prostě šílím a žvaním. Jste překrásná, ale já nepotřebuju vás, já chci jen vaše bohatství. Nemohl jsem si ani pomyslet, že by taková krásná žena mohla být tak špatná a hamižná,“ dodal po chvíli rozhořčeně. Elsa se zamračila. „Nejsem hamižná!“

„Tak co vám brání vzdát se dědictví a učinit mě a mé sestry nejšťastnějšími lidmi?“

Přiběhl k ní, uchopil ji za ruku, hleděl jí přímo do očí celou silou nenasytné touhy, zalykal se a prosil: „Zřekněte se ho, zřekněte, zřekněte!“

Po Elsině klidné tváři přelétl stín. Zachmuřila se, jako by sváděla vnitřní boj. Rudolf si toho povšiml, přestože byl velice rozčilený, a začal prosit ještě snažněji. To už zase byla Elsina tvář klidná. Přimhouřila oči a energicky zvolala:

„Pusťte!“ Vytrhla mu svou ruku a bez jediného slova odcházela ke dveřím.

„Kam jdete? Počkejte!“ Rudolf za ní běžel a snažil se ji uchopit za ruku. Ale v té chvíli se dveře otevřely, vběhl pes a s hrozivým vrčením se postavil mezí Rudolfa a Elsu. Hned nato se objevil Stirner.

„Ne, to už vůbec není hezké! Kdo si to dovoluje brát za ruku cizí nevěstu?“

Rudolf stál, třásl se jako v horečce a měřil si Stirnera nepřátelským pohledem. Stirner na něho hleděl klidně a výsměšně.

Rudolf dupl, rychle se otočil na podpatku a vyšel z místnosti. Skočil do auta a začal blábolit: „Všechno je ztraceno, všechno!“

„Kam si přejete jet?“ ptal se řidič.

„Všechno je ztraceno, všechno! K Lüdersovi!“

Se stejnými slovy „všechno je ztraceno“ vběhl do Lüdersovy pracovny, aniž bral ohled na klientku, která u advokáta seděla.

„Doktore Lüdersi! Všechno je ztraceno… odmítla! Elsa odmítla všechno, dalo se to čekat… Zítra končí odvolací lhůta. Otec je nezvěstný… Kdybychom alespoň věděli, že zemřel… Ale ne, i tak by bylo pozdě! O zbavení svéprávnosti a ustanovení poručníka se nedá rozhodnout během několika hodin… Všechno je ztraceno! Zbývá jediné: podat odvolání… Je tu přece ještě otcova plná moc, kterou vám dal…“

„Po prohlášení Oskara Gottlieba už není žádná naděje.“

„To je jedno, podejte to…, snad se otec najde, než se bude odvolání projednávat.“

Luders pokrčil rameny, ale pomyslel si, že je to asi správné. Hlavní je nepromeškat lhůtu a později se třeba okolnosti změní.

Odvolání bylo podáno. Ale Oskar Gottlieb stále nedával o sobě vědět a

Gottliebové prohráli spor ve všech instancích.

Elsa Glücková se stala pravoplatnou dědičkou.

8

SKLENĚNÝ DŮM

Zájem zesnulého bankéře o racionalizaci se projevil i v architektuře jeho domu, vybudovaného podle poslední zamerikanizované stavební techniky. Mohutná, dlouhá dvoupatrová budova byla vystavěna ze železa, skla a betonu a její vzhled byl nudně jednotvárný. Žádná křivka, která by lahodila oku, žádná ozdoba. Velká okna dodávala domu vzhled ohromného akvária. Zdálo se, že sklo poskytuje slabou ochranu miliónům Gottliebovy banky. Ale Gottliebovy „zlaté rybky" byly chovány hluboko pod domem. Ocel a beton této pokladny byly schopny odolat nejen útoku lupičů ze země, ale i ze vzduchu. Stovky automatických zvonků a světelných signálů, speciální periskopy, které umožňovaly strážím v přízemí pozorovat, co se děje ve sklepení, automatické dveře, elektrické překážky a filmové kamery odsuzovaly k nezdaru každý pokus proniknout sem násilím nebo lstí. Svého času vynaložil Gottlieb nemálo prostředků na to, aby za pomoci reportérů, kteří vylíčili všechny zázraky bezpečnostní techniky, ukázal světu nepřístupnost své bankovní tvrze a odradil milovníky snadného výdělku od pokusů vniknout do jeho sklepení. A skutečně, během deseti let došlo k jedinému pokusu, který skončil pro odvážlivce velice smutně: dva lupiči, mistři svého oboru, byli lapeni automatickými dveřmi jako myši v pasti.

Automatická filmová kamera zachytila tuto příhodu a film byl promítán ve všech kinech jako příklad potrestané špatnosti. Zlé jazyky ovšem tvrdily, že celou tuto loupež inscenoval Gottlieb sám. Že za slušnou odměnu pozval proslulé „mistry" ze zločineckého podsvětí a slíbil jim, svobodu, až pokřik kolem celé věci utichne, přesto však film zapůsobil. Bankéř a jeho vkladatelé mohli klidně spát.

V přízemí byla banka a všechna její oddělení. Střežily ji ozbrojené stráže, což bylo vlastně zbytečné. Bankéř si je vydržoval „pro dekoraci".

Gottliebův byt byl v prvním poschodí. Uprostřed byla jídelna, přijímací salón, osobní sekretariát a bankéřova pracovna. V pravém křídle budovy byly dva pokoje spojené s pracovnou. Jeden z nich byla Gottliebova ložnice, druhý Stirnerův pokoj. Obě tyto místnosti Stirner vždy zamykal a nepouštěl do nich ani sluhy uklízet. V levém křídle byl Stirnerův „zvěřinec": jeho cvičení psi, vlci, vepři, kočky, medvěd. Žili tu společně v dojemné shodě. Když se Stirner vzdal vědecké kariéry, pokračoval, jak říkal, „amatérsky" ve studiu psychologie zvířat.

Téměř dvě třetiny nejvyššího, druhého poschodí, celý jeho prostředek, zaujímala

obrazová galerie, Gottliebova pýcha i předmět žertů znalců. Zde v stejně dojemné shodě jako Stirnerova zvířata visely vedle sebe originál od Andrea del Sarta s hrubým padělkem Correggia, mazanice neznámého diletanta s kresbou Leonarda da Vinci.

Uprostřed sálu stálo na stupínku křídlo. S tímto sálem sousedila příjemná zimní zahrada. Široké listy palem zakrývaly velké akvárium. Popínavé rostliny obrůstaly umělou jeskyni. Zářivé orchideje působily příjemně pestrostí svých barev.

Pohodlné lenošky mezi vavříny a oleandry lákaly k odpočinku a k poslechu volně poletujících zpěvných ptáků. S druhou stěnou sálu sousedila knihovna, umístěná nad oběma Gottliebovými pracovnami v prvním poschodí a v přízemí. Všechny tyto tři místnosti byly spojeny zdviží s křeslem na plošině. Do knihovny s přepychovými svazky v drahých pozlacených vazbách Gottlieb rád „vzlétal“ ve svém zvedacím křesle, aby si tu po práci vykouřil doutník.

Obě postranní místnosti byly prázdné. Jedna z nich byla nad Gottliebovou ložnicí, druhá nad Stirnerovým pokojem. Když si Elsa prohlédla celý dům, zavedl ji Stirner do místnosti nad svým pokojem.

„To je tedy celé vaše království. Myslím, že se tu budete cítit dobře. Je tu hodně světla a vzduchu stejně jako v celém domě. Proto byl Gottlieb tak svěží.“

Při zmínce o Gottliebovi se Elsa zachvěla a lehký stín jí přelétl tváří.

Stirner se zamračil.

„Elso, copak z toho všeho nemáte radost? Teď jste přece jednou z nejbohatších žen na světě. Každý váš rozmar může být splněn, jestli se vám nelíbí tenhle dům, můžete se nastěhovat do kteréhokoli ze svých šestadvaceti domů ve městě, můžete žít v některé ze svých vil v Nizze, v Mentoně, v Ospidaletti, na Mallorce, v Alžíru, a ani nevím, kde ještě…“ Na chvilku se zamyslil a pak pokračoval: „Ale vám se tu *musí* líbit,“

„Ano, mě se tu *musí* líbit,“ odpověděla Elsa. „V sousedním pokoji budou vaše služebné. V tomto pokoji, jako všude jinde, je víc zvonků než hřebíků v nábytku a telefonů ještě víc než zvonků… Ani nemusíte vstát z křesla, abyste požádala o cokoli. Šálek kávy k vám přijede sám na běžícím pásu… Na brzkou shledanou!“

Když odešel, sklesla Elsa unaveně do křesla, svěsila hlavu a zakryla si obličej dlaněmi. Někde v dálce odbíjely hodiny a jejich zvuk se hlasitě rozléhal prázdným pokojem. Dlouho seděla Elsa bez hnutí.

Přemýšlela o svém životě, který se tak podivně utvářel. Jako sirotek poznala brzy bídu. Zámožná stařenka, paní Bekkerová, osamělá vdova, si povšimla Elsy v útulku a vzala si ji k sobě. Tehdy.bylo Else dvanáct let. Do sedmnácti žila u paní Bekkerové. Bylo to pět nejšťastnějších let jejího života. Stařenka ji milovala, dokonce ji rozmazlovala, dala jí dobré vzdělání a Elsa k ní přilnula jako k matce. Ale stařenka náhle zemřela a nezanechala závěť. Její příbuzní nabídli Else nepatrnou almužnu tak urážlivě, že jejich pomoc odmítla a začala pracovat. Nadešla dvě těžká léta, během nichž Elsa poznávala stinné stránky života. Protože byla krásná, snadno nacházela zaměstnání v obchodě. Brzy však odcházela, protože její chlebodárci příliš zjevně oceňovali její krásu. Rozhodla se změnit povolání. Po večerech se učila stenografovat a pak se jí poštěstilo dostat se do

Gottliebovy banky. Tady se seznámila se Sauerem a zamilovala si ho už proto, že jí projevoval úctu, že byl korektní a klidný.

Dědictví po Gottliebovi ji vyvedlo z míry.

Vůbec nemohla pochopit, jak a proč přijala dědictví poté, co se rozhodla je odmítnout. „Proč? Proč jsem to vlastně udělala?“ ptala se sama sebe.

Pojednou nabyla její tvář klidného výrazu. Nadechla se jako člověk, který z dusné místnosti vyjde na čerstvý vzduch. S údivem zjistila, že po smutku a nepochopitelném rozčilení nezůstalo ani stopy. Vstala, sladce se protáhla a se zájmem nahlédla do pokoje.

„Je to tu opravdu hezké. A ten pěkný vzor na koberci! Co je tu světla a jak se tu lehce dýchá.“

Zvědavě si prohlížela svůj nový byt: knihovnu, obrazovou galerii a kouzelnou zimní zahradu.

„A to všechno je moje!“

Poprvé si pomyslela: „Vždyť Stirner má pravdu, jsem šťastná!“

9

PADESÁTIPROCENTNÍ PŘÍDAVEK

Když Stirner opustil Elsu, seběhl do prvního poschodí. V kanceláři osobního sekretariátu zastihl Sauera, Emu Fitovou a hospodyni paní Schmidthofovou.

Sauer na něho hleděl nevraživě, Fitová a Schmidthofová s obavami. Poté, co se Elsa stala plnoprávnou majitelkou banky, nikdo z nich nevěděl, co bude dál.

„Dobrý den, panstvo!“ začal Stirner. „Přicházím od naší nové velitelky. Nebojte se, zůstanete všichni, už jsem o tom s Elsou… se slečnou Glückovou mluvil. Budeme teď mít hodně práce… Naše překrásná velitelka se v bankovnictví nevyzná, a na nás, především na mně a na vás, pane Sauere, bude spočívat tíha řízení banky Elsy Glückové.“

„Prosím, abyste za mě nerozhodoval a neurčoval mé povinnosti,“ zlobně namítl Sauer.

„Já vím… ale co se dá dělat? No, ještě si o tom pohovoříme. Mám neodkladnou práci.“

Stirner rychle vešel do pracovny, napsal něco u Gottliebova psacího stolu, schoval to do zásuvky, uzamkl ji a odešel do svého pokoje. Brzy se však vrátil a znovu usedl ke Gottliebovu psacímu stolu.

Do pracovny vešla Elsa a hned za ní Sauer, Fitová a Schmidthofová. Ema a hospodyně děkovaly Else za to, že je nechává u sebe.

„Á, slečna Glücková, jsem velmi rád, že jste se ke mně obtěžovala,“ vítal ji

Stirner. „jak se cítíte?“

„Děkuji, dobře.“

„Jak se vám líbí dům?“

„Velice!“ odpověděla živě. „Celé horní poschodí je zalito sluncem. Jako by člověk plul v slunečním oceánu. A zimní zahrada je doslova čarovný koutek. Skutečně, nemusím jezdit do Nizzy, když mám nablízku tenhle zelený úkryt.“

„Výborně! Tedy je všechno v pořádku?“ usmíval se Stirner.

Na Sauera však Elsina náhlá čilost a optimismus působily právě opačně. Nastražil se, podezřívavě se na ni podíval a začal si kousat rty.

„A teď prosím dovolte, abych z vás sňal břemeno obchodních starostí,“ řekl Stirner. „Na vaše přání jsem vyhotovil plnou moc na své jméno… Buďte tak laskavá a podepište ji.“

Sauer, Schmidthofová, a dokonce naivní Fitová byli překvapeni. Všichni předpokládali, že plnou moc dostane Sauer, Elsin ženich, anebo že se přinejmenším na řízeni podniku budou podílet oba.

„Ano, samozřejmě,“ ochotně souhlasila Elsa a chopila se pera.

Okamžik!“ Stirner zazvonil a do místnosti vešel stařičký notář s dvěma svědky.

Promiňte, že jsme vás obtěžovali a že jsme vás ze starého zvyku pozvali sem,“ uvítal ho Stirner. Stařeček vlídně pokývl hlavou.

Elsa podepsala plnou moc. Za několik minut byly všechny formality vyřízeny.

„Všechno musí být jak se patří. Můžete jít,“ řekl Stirner. Notář, Fitová a Schmidthofová odešli.

„Vy, pane Sauere, zůstáváte jako právní poradce, ale náš nový bankéř je štědřejší než předešlý a zvyšuje vám plat o padesát procent. Tak jste to rozhodla, že?“

„Ano, ano,“ přitakala Elsa.

„Děkuji vám za poctu, ale odmítám přídavek i místo,“ vztekle vybuchl Sauer.

„Ale proč, Otto? To přece nemyslíš vážně?“ tázala se Elsa hledíc na něho.

„Inu, domluvte se s velitelkou, já nemám kdy. Musím do banky. Ještě že starý vynalezl tak výborný způsob dopravy.“ Stirner stiskl knoflík a zmizel ve výtahové šachtě.

„To přece nemyslíš vážně, Otto?“ opakovala Elsa, když se Sauerem osaměla, a vlídně se dotkla jeho ruky. Sauer štitivě odtáhl ruku a zamračil se. ’“Nevím, kdo z nás nemluví vážně. Zdá se mi, že vy, slečno Glücková.“

„Otto!“

„Ale vaše žerty se podobají výsměchu… výsměchu lidské důstojnosti, lásce, důvěře, přátelství.“ Z tónu Sauerova hlasu bylo patrno, jak je uražen.

„Elso, co je s tebou, Elso! Ujišťovala jsi mě, že se zřekneš dědictví, ale oklamalas mě… Proč?“

„Otto, copak nechápeš, že to tak muselo být? A copak jsi mě u soudu nezastupoval právě ty?“

„Ano, zastupoval… Nevím, proč jsem to udělal. Je to nějaké ďábelské mámení… Tys mě o to požádala, a já jsem to udělal. Vždyť já ti nemohu nic odmítnout. Ale ty? Tys mě oklamala. Stala ses milionářkou a znovu jsi ve mně probudila všechny démony pochyb, a to mě trýzní. To dědictví ti dělá hanbu,

poskvrňuje naši lásku. A to ještě není všechno: najednou dáš plnou moc Stirnerovi! Víš, jaká nové strašná podezření tím ve mně probouzíš? Jsi s ním jedna ruka. Jsi mu… blízká, jsi spolupachatelka jeho zločinů! Napálila jsi mě jako kluka.“

„Otto!“

„Mlč! Copak nechápeš, že kolem tvého jména se budou spřádat legendy, že tě budou špinit a ta špína vnikne z ulic sem, a ani ty zlaté paláce tě před ní neochrání. Žiješ s ním v jednom domě…“

„Uklidni se, Otto, prosím tě.“

„Ne, neuklidním se. A to všechno se ti ještě nezdálo dost. Chceš mě ponížit, a nabízíš mi padesátiprocentní přídavek. Cha, cha, cha, cha!… Láska a důstojnost za padesát procent!“

Sauer se hystericky rozesmál.

Zdrcená Elsa na něho bezmocně hleděla. Sváděla těžký vnitřní boj. Nakonec jí povolily nervy a rozplakala se.

Sauer zmlkl, jen nervózně vzlykal a vzdychal.

„Jsem tak nešťastný…, jsem tak nešťastný!“ šeptal. Seděl v křesle s hlavou v dlaních.

Elsa k němu přistoupila a objala ho.

„Otto, jak si můžeš myslet, že jsem tak špatná? Vždyť já tě mám ráda. Uklidni se, můj milý, drahý… Udělám všechno, co řekneš.“

„Opravdu?“

„Opravdu!“ pevně odpověděla Elsa. „Neobviňuj mě, sama nevím, jak se to všechno stalo…“

Sauer vstal, Elsa také.

„Nepotřebuji bohatství, miluji tebe, jen tebe,“ řekl a tiskl jí ruce. „A ve jménu své lásky žádám: zítra, hned zítra, ne později, uzavřeme sňatek a hned zítra vyženeš z domu proklatého Stirnera se všemi jeho psy.“

„Ano.“

„Elso!“

„Otto!“

Nehlučně přijela zdvižˇ.

„Oho, líbají se!“ uslyšeli náhle za sebou Stirnerův výsměšný hlas. Rychle od sebe odskočili a ohlédli se. „Jak dojemná scéna!“

Stirner seděl u psacího stolu a pokuřoval doutník.

„Co tu děláte?“ obořil se na něho Sauer.

„Jsem tu služebně,“ výsměšně odpověděl Stirner. „Důvěra, kterou mi věnovala naše velitelka…“

„Naše velitelka změnila své rozhodnutí. Dává vám výpověď,“ přerušil ho Sauer. „Plná moc na vaše jméno bude zrušena. V odměnu za vaše služby vám bude vyplaceno plné dvouměsíční služné s padesátiprocentním přídavkem.“

„Budu si tedy muset otevřít kočovný cirkus,“ řekl Stirner a poškrábal se na čele.

Když však osaměl, zamračil se, vytáhl ze zásuvky nějaké výkresy, prohlédl je, něco zlostně zabručel, rychle odešel do svého pokoje a zamkl se v něm.

10

DÍVKA S ROZBITÝM DŽBÁNEM

Uplynul měsíc. Ema Fitová seděla na svém obvyklém místě a psala na remingtonce.

Sauer pobledlý, ledabyle učesaný a neoholený, už chvíli měřil dlouhými kroky pracovnu a úkosem pohlížel na Emu. Pak k ní přistoupil a upřeně se jí zahleděl do tváře.

Eminy dovedné prsty začaly dělat překlepy. Pod Sauerovým upřeným pohledem zrudla, a aniž přestala psát, zeptala se:

„Proč se na mě díváte, jako byste mě ještě nikdy neviděl? Překážíte mi při práci…“

„Slečno Emo, vždyť vy jste taková hezká!“

Ema se začervenala ještě víc, ale snažila se tvářit tak, jako by ho byla neslyšela.

„To je zvláštní,“ pokračoval Sauer. „Pracujete tu už přes rok, vídám vás denně, ale teprve v posledním měsíci jako by se mi otevřely oči: příjemný ovál obličeje, jemné vlasy, kterých bych se chtěl dotýkat a hladit je, úžasné oči! Je v nich dětská naivita i čtveráctví diblíka. Jste živá dívka s rozbitým džbánem.“

„Já jsem žádný džbán nerozbila.“

„.Rozbitý džbán‘ je Greuzův obraz, ale vy…“

„Přestaňte, pane Sauere!“

Emě bylo příjemné poslouchat ho, ale skrývala své city, protože se bála Elsina hněvu. Elsa je už jednou při takovém rozhovoru přistihla. Důstojně prošla kolem nich, ale Ema cítila, že její „šéfka“, jak jí teď žertem říkala, všechno vidí a chápe.

„Pane Sauere, já vás nepoznávám!“

„Já sám sebe nepoznávám, dítě. Filosofové ujišťují, že poznat sama sebe je nejtěžší úkol na světě. Víte co, drahá slečno Fitová, už jste se dost naklepala na tomto nevděčném hudebním nástroji. Je načase toho nechat. Pojďme nahoru do zimní zahrady, ukážu vám v akváriu nové zlaté rybky, které nedávno Stirner daroval naší šéfce.“

Ema zaváhala.

Sauer se usmál a významně se podíval na dveře pracovny.

„Bojíte se šéfky?“

Ema zrudla a vstala.

„Jen na chvilku, pospíchám domů…“

Ta chvilka však trvala déle než půl hodiny.

Sauer ustavičně mluvil a flirtoval. Ema rudla ze skryté obavy, že bude přistižena. Podívala se na hodinky a rychle vstala.

„Bože, vždyť přijdu pozdě.“ A upravujíc si účes vyšla ze zimní zahrady do

prázdného sálu.

„Poslyšte, Emo, pojďme dnes do divadla a pak povečeříme v Continentalu a poslechneme si džez.“

Ema, zvyklá vidět Sauera vážného, se nemohla zdržet smíchu. Sauer ji vzal pod paží, klouzal po parketách a táhl ji k východu.

Tuto scénu pozorovala Elsa, stojící mezi stojany s obrazy.

Když Sauer s Emou odešli, pobledlá Elsa vyšla ze svého kouta do zimní zahrady a unaveně usedla na lavičku před akváriem. Svěsila hlavu, a tu spatřila na zemi aktovku ze žluté kůže se stříbrnými iniciálami 0. S. Vtom uslyšela blížící se kroky.

„Otto Sauer tu zapomněl aktovku a vrací se pro ni,“ pomyslela si. Chtěla se skrýt v jeskyni, aby se s ním nesetkala, ale rozmyslela si to a zůstala.

Sauer vešel. Popěvoval si nějaký šanson. Když uviděl Elsu, byl překvapen, trochu zrozpačitěl, ale hned se zas tvářil nenucené.

„Á, ráčíte se procházet v zahradách? Jak se vám líbí zlaté rybky? Myslím, že s dobrou omáčkou by byly výtečné!“

Elsa se však jeho žertu nesmála.

„Poslyšte, pane Sauere, co to má všechno znamenat?“

‚O čem to mluvíte, velitelko?.“

„O tom, co se stalo před chvílí, a vůbec o celém vašem chování v poslední době.“

Sauer se začervenal.

„Slečno Glücková, mohu vám položit tuto otázku: Co znamená vaše chování? Splnila jste svůj slib? Cožpak jste už moje žena a Stirner je propuštěn? Jak to, že si osobujete právo omezovat mou svobodu jednání?“

„Žádné právo si neosobuji. Neruším sliby, i když jsem je nesplnila.“

„A proč jste je nesplnila?“

Teď zase upadla do rozpaků Elsa. Proč? To sama nevěděla. Tady zas byla mezera v jejím vědomí. A ona pocítila, jako už dříve, že ztrácí paměť. Její mysl narážela na neviditelnou zeď jako moucha na průzračné sklo. Elsa svěsila hlavu a mlčela.

Sauer si pozorně prohlížel rysy jejího obličeje i její postavu a s údivem si pomyslil:

„Jak jsem ji jen mohl milovat? Nic zvláštního. Takových krásných živých manekýnek je co hrdlo ráčí v každém módním domě. Krk má krásný, ale trochu dlouhý, to je divné, že jsem si toho dříve nevšiml. A ta úzká ramena… A mateřské znaménko u levého oka – to tam vůbec nepatří, hyzdí ji…“

„Neodpovídáte? Nemáte co říct?“

Konečně Elsa odpověděla:

„Vždyť ani vy jste nedal výpověď. Proč?“

Tím se dotkla Sauerova bolavého místa. On skutečně neodešel a nevěděl proč. Před měsícem jeho poměr k Else náhle ochladí a zamiloval se do Emy Občas se toho lekal, stejně jako jiných svých činů. Tyto vnitrní rozpory ho vyváděly z rovnováhy. Pociťoval jakési rozdvojení osobnosti, a to ho trápilo. Aby na to zapomněl, začal hýřit a vést prázdný život. Ale nechtěl si přiznat, že ani sobě

nedovede odpovědět na otázku, proč odtud neodchází. Byl podrážděn, a proto otázku překroutil.

„Á, tak vy toužíte po tom, abyste se mě co nejdřív zbavila? Teď je mi všechno jasné."

Elsa na něho pohlédla vyčítavě

„Otto, vy mě zase chcete urážet?"

„Můžete být úplně klidná. Dost jsme se jeden druhého natrápili, a musíme s touto hrou přestat. Chcete-li vědět, neodešel jsem odtud proto, že mám rád Emu Fitovou. Ano, mám ji rád a ještě dnes jí nabídnu sňatek."

Toto vysvětlení se mu zdálo nejpravděpodobnějším, i když někde v podvědomí cítil, že klame sám sebe: copak nemohl odejít i s Emou?

Elsa se zvrátila do opěradla a jen tiše zvolala: „Otto!"

Mlčeli. V Sauerově duši se ozvalo něco jako soucit. Ale okamžitě mu bleskla hlavou myšlenka: lže, přetvařuje se jako vždycky. A začal podrážděně:

„A co jste ode mě čekala? To by ještě tak scházelo, abych hrál úlohu domácího přítele, jak to bylo kdysi zvykem v Benátkách. Oficiální domácí přítel! Tuto čestnou funkci odmítám. Při vašem bohatství najdete jiné zájemce. A mě vynechte. Ema Fitová mi nemůže snést modré z nebe, miliardy nemá, její duše se skládá z jediné prosté pružinky, ale dokáže být čestnou ženou."

Elsa nic nenamítala, skláněla hlavu níž a níž jako pod ranami biče.

Sauer zvedl aktovku.

„Sauer je chudý, ale nedá se koupit ani za padesátiprocentní přídavek k platu! Promiňte, jsem očekáván."

S přehnanou úctou se uklonil a odešel. Jeho kroky se v ohromném sále jasně rozléhaly.

Elsa seděla jako neživá. Odbíjení hodin ji vzpamatovalo. Trhla sebou.

„Pět hodin, tak pozdě!" Snášel se zimní soumrak.

Elsa vešla do sálu a rozhlédla se. Její pohled náhodou zavadil o klavír. A tu pocítila touhu hrát. Nadzvedla víko nástroje, usedla a hrála. Zdálo se jí, že ještě nikdy nehrála s takovou chutí.

Pojednou se zachvěla. Přímo před sebou spatřila Stirnerovu tvář. Kdy vešel? Opíral se o klavír a díval se na ni. Jeho obličej byl bledší než obvykle, byl vážný a smutný. Rty se mu nervózně chvěly. Elsa vykřikla a přestala hrát.

„Hrajte, prosím vás," řekl upřímně a prostě. Elsa se vzpamatovala z leknutí a hrála dál. Stirner chvíli pozorně naslouchal a pak začal pomalu a tiše hovořit:

„Hrajete tak krásně. Je to Labuť? Saint-Saensova Labuť? Říká se, že labuť zpívá před smrtí. Ale labutě žijí dlouho, velmi dlouho, a předčasně umírají jen smrtelně raněné Copak i vy jste raněná? Kým? Copak stojí za to kvůli němu zemřít?"

„O kom to mluvíte?" zeptala se Elsa, přestala hrát a spustila ruce do klína.

„O něm, o Sauerovi. Copak je to tajemství?"

V Else se ozvala ženská hrdost.

„Pane Stirnere," řekla tiše a vstala od klavíru, „žádám vás, abyste se nepletl do mých soukromých záležitostí!"

„Vždyť to ale jsou taky moje osobní záležitosti, slečno Elso, vy přece víte, že

vás miluju.“

„Ale vy víte, že nemiluju já vás.“

„A v tom je právě celé neštěstí… moje i vaše… ano, ano, i vaše, i když to nechápete. Jak by to všechno bylo krásné, kdybyste mě milovala. Kdybyste se sama do mě zamilovala,“ řekl Stirner významně.

„A jak jinak je možno se zamilovat?“

Stirner neodpověděl.

„Poslyšte, Elso, promluvme si vážně. V tomhle zracionalizovaném sále si ani není kde sednout. Pojďme do zimní zahrady, prosím vás.“

Usedli na tutéž lavičku, na které chvíli předtím seděla Elsa.

„Prošla jste těžkou školou života a znáte život,“ začal Stirner. „Víte, jak obtížně si krásná chudá dívka poctivě vydělá na kousek chleba. Teď jste bohatá. Ale bohatství má i své stinné stránky. Pro muže jste dvojnásob přitažlivá. Za krásou se velmi často honí donchuáni, záletníci, za bohatstvím darebáci a dobrodruzi. Nemáte teď záruku, že váš vyvolený bude milovat vás, a ne vaše bohatství. Co vás pak čeká? Se Sauerem je konec. Jste sama. Podívejte se na věci střízlivě. Proč bych se já nemohl stát vaším mužem? Nemilujete mě. Ale říkává se, že nejšťastnější manželství jsou ta, kde družbou byla nikoli láska, ale rozum. Můžete si mě zamilovat později, takové případy nejsou vzácné… A pak… Pracuji na veliké věci, mám grandiózní plány a váš poměr ke mně mi svazuje ruce, nedává mi možnost rozvinout dílo do celé šíře, věnovat se plně práci… Naposledy vám říkám: rozhodněte se!“

Elsa zavrtěla hlavou.

„Ne, ne!“ zvolal rychle Stirner. „Teď mi nic neříkejte. Klidně si všechno promyslete, uvažte můj návrh a dejte mi odpověď… dnes máme čtvrtek… v neděli večer, v šest hodin. To je poslední lhůta.“

Stirner se uklonil a odešel.

Hodiny hlasitě odbily šestou.

11

NEUSKUTEČNĚNÁ SVATEBNÍ CESTA

Ráno se Elsa probudila s jasnou myslí, což se jí už dlouho nestalo. Má se rozhodnout, zda Stirnerovu nabídku k sňatku přijme, nebo odmítne. Proč se musí rozhodnout, ji nezajímalo. Po snídani usedla ve svém oblíbeném koutku zimní zahrady před akváriem a zamyslela se.

Byla však vyrušena. Vesel sluha a ohlásil, že ji v přijímacím pokoji očekává Oskar Gottlieb a snažně prosí, aby ho přijala.

„Oskar Gottlieb? Kde se tu vzal?“ pomyslela si Elsa. Celý roj prchavých vzpomínek na soudní proces se mihl její pamětí. Sešla do přijímacího pokoje v prvním poschodí.

Proti ni vykročil s hlubokou úklonou stařec, ve kterém hned nepoznala bratra zesnulého bankéře. Oskar Gottlieb zhubl. Místo nevelkých licousů si nechal narůst šedivou bradku. Obličej se mu protáhl, tváře vpadly a váčky pod očima se zvětšily. Nešlo však jen o vnější změny. Celé jeho držení těla i gesta prozrazovaly zakřiknutost a ponížení. Oči mu neklidně těkaly.

„Prosím za prominutí, že jsem vás vyrušil,“ řekl líbaje Else ruku, „jen krajní nutnost mě k tomu dohání.“

„Prosím,“ ukázala Elsa na křeslo.

Usedli. Oskar Gottlieb vzdychal, žmoulal v rukou klobouk a mlčel. Když se trochu ovládl, promluvil nejistým hlasem:

„Ani nevím, jak bych začal… Především mi dovolte, abych vás ujistil, že jsem se úplně smířil s danou skutečností…, úplně… Ale sama skutečnost, že jsem neočekávaně přišel o dědictví, mě uvrhla do mimořádně obtížné situace.

Jde o to, že už po bratrově smrti a… potom, co jste se vzdala dědictví, jsem provedl… zastavil jsem svůj statek… Co dělat? Mládež tolik touží po zábavách… Velkoměsto… Paráda… Tolik svodů… A také hospodářství bylo třeba dát do pořádku. Platební závazek byl krátkodobý. Nepomyslel jsem si, že změníte své rozhodnutí a všechno se takhle obrátí. Neříkám to jako výčitku, ale jen na vysvětlenou. A právě teď, za týden, přijde můj statek na buben pro nezaplacení dluhu. Jsem na mizině… Úplně na mizině, na stará kolena, s houfem dětí. Mám jich pět a starou ženu…“

„Jaký obnos dlužíte?“

Oskar Gottlieb se zarazil.

„Velký, opravdu velký vzhledem k svým prostředkům. Dvě stě tisíc…“

Elsa uvažovala.

„Buďte tak laskav a počkejte, za chvíli vám dám odpověď.“

Gottlieb neočekával, že to půjde tak hladce, a začal předem vřele a ponížen děkovat.

Elsa prošla kanceláří osobního tajemníka; nikdo zde nebyl, ačkoli se v té době už mělo pracovat.

„To je divné,“ pomyslela si Elsa, „co by to mohlo znamenat?“ A vešla do Gottliebovy pracovny, kde teď trvale pracoval Stirner. Tady ho taky zastihla.

„Pane Stirnere, přišel Oskar Gottlieb…“

Stirner povytáhl obočí.

„Tak se tedy našel? Anebo vstal z mrtvých? Nu což, líp pozdě než nikdy. Co chce?“

„Prosí o peníze… Jeho statek přijde na buben.“

„Kolik?“

„Říká, že statek byl zastaven na dvě stě tisíc.“

Stirner se zamračil.

„Lže, statek s celým inventářem nemá cenu ani sto tisíc. Nakašlat. Dáme mu sto

tisíc a ať táhne k čertu!“

„Poslyšte, pane Stirnere, já myslím, že jsem bezděčně zavinila jeho neštěstí… A pak, je tak ubohý ,.. Nebylo pro něho lehké sem přijít. Dejte mu těch dvě stě tisíc… Prosím!“

Stirner se rozesmál.

„Prosím! To je nádherné! Majitelka bankovního domu uctivě prosí svého úředníka. Slečno Glücková, všechno patři vám, vaše přání je rozkaz. Moje úloha je maličká. Otáčet kolem a plnit příkazy nadřízených.“

Rychle podepsal šek na dvě stě tisíc, uložil šekovou knížku do stolu a stůl zamkl.

„Tady máte šek.“

„Děkuji vám.“

„Zase! Kdy se už naučíte jednat jako paní?“

Elsa vyšla z pracovny a podala šek Gottliebovi.

„Tady máte šek na dvě stě tisíc…“

Oskar Gottlieb ho vzal třesoucí se rukou a začal znovu děkovat a omlouvat se.

„Prosím, neděkujte mi,“ rozpačitě řekla Elsa, „raději mi vyprávějte, co s vámi bylo. Kam jste se poděl po zasedání soudu“

Opět usedli.

„Onemocněl jsem… velice podivnou nemocí. Když jsem vyšel ze soudní budovy, přepadl mě najednou strach z lidí a stud… Styděl jsem se pohlédnout někomu do očí… Víte, že fotografie všech účastníků soudního procesu byly uveřejněny v mnoha listech. Zdálo se mi, že každý, koho potkávám, každý vozka, a dokonce i kluci, si na mě ukazuje prstem a říká: ‚To je člověk, kterého vlastní bratr vydědil za nepěkný čin.‘ A protože o tom nikdo nic nevěděl, mohl si každý myslet, co chtěl: že jsem se třeba dopustil podvodu, falšoval bratrův podpis na směnkách anebo se pokusil otrávit ho. A utíkal jsem…“ Stařec si povzdechl. „Ano, prožil jsem mnoho hořkých chvil, slečno… Neutekl jsem daleko. Hledali mě po celém světě, a já zatím byl tady ve městě. Skrýval jsem se na bezpečném místě, u svého starého, osamělého přítele. Řekl jsem mu: Jestli prozradíš tajemství mého pobytu třeba jen jedinému člověku, spáchám sebevraždu!‘ Ale ani jsem mu to nemusel říkat, stejně by mě byl neprozradil.“

„Promiňte,“ zasmála se Elsa, „a před svým přítelem jste se nestyděl?“

„Ne! A co je divné, přestože jsem neznal jeho adresu, dovedla mě k němu nepochopitelná intuice… Šel jsem a došel jsem… A neméně mě překvapilo, že mě přítel uvítal tak, jako by mě očekával, třebaže jsme se několik let neviděli, ani si nepsali. Dlouho jsem si neudělal čas, abych ho vyhledal a navštívil. ‚Tak jsi přece přišel,‘ řekl mi prostě. Žil jsem u něho. A po celou tu dobu jsem pociťoval strach a stud. Někdy večer jako bych přicházel k sobě. Pak jsem dokonce uvažoval o tom, že nazítří vyjdu ven, abych se nadýchal čerstvého vzduchu. Ale v noci jsem zase náhle pocítil, že strach a stud mě přepadají tak silně, že mi vstávají vlasy na hlavě… Jako nějaké mámení! Zachumlal jsem se do pokrývky až po hlavu, tiše ležel a bál jsem se pohnout. Ráno jsem nešel ani do jídelny a vymlouval jsem se na bolesti hlavy. Okna v mém pokoji byla neustále zatažena závěsy.“

„To je podivné,“ řekla zamyšleně Elsa.

„Četl jsem noviny a s hrůzou jsem sledoval pátrání. Ale naštěstí byli na falešné stopě. Za celou tu dobu jsem se jen jednou zasmál: to když jsem si přečetl v novinách, že mě našli někde v Argentině, nevím už v kterém městě. Ukázalo se ovšem, že to je omyl. Můj dvojník byl farmář, který si přijel do města něco vyřídit. Podlé fotografie v novinách mi byl opravdu podobný.“

„A dlouho jste byl v takovém stavu?“

„Přesně do toho dne, kdy poslední soudní instance definitivně a neodvolatelně rozhodla ve váš prospěch. Pak mi bylo všechno náhle lhostejné a vrátil jsem se domů, kde jsem zůstal, dokud jsem nedostal zprávu o dražbě. Došel jsem k názoru, že jediný člověk, který mě může zachránit…“

Nedokončil, protože do místnosti vešel Sauer a Ema Fitová. Gottlieb vstal a rychle se odporoučel.

Vzezření Sauera a Emy Elsu překvapilo. Sauer byl ve fraku, Ema v bílých šatech s kyticí bílých květů. Jejich tváře zářily.

Sauer vedl Emu pod paží.

„Dovolte mi, slečno Glücková, abych vám představil svou manželku Emu Sauerovou. Blahopřejte nám, uzavřeli jsme sňatek.“

Elsa zbledla a vstala.

Ema se k ní rozběhla, aby ji políbila, ale když viděla její rozpaky, nerozhodně se zastavila. Elsa překonala vzrušení, chladně Emu políbila a podala Sauerovi ruku. Ema byla příliš šťastná, než aby si povšimla její chladnosti. Spustila s rukama složenýma na prsou:

„Ten Otto,“ zářivě pohlédla na muže, „je tak zábavný. Včera jsme byli spolu v divadle a on najednou řekl:.Musíme se teď hned vzít. Jedem!‘“

„A ty ses tak rychle rozhodla?“ zeptala se Elsa.

Ema odpověděla směšnou grimasou, která měla znamenat: „Kdo by odmítl štěstí?“

„Všechno bylo tak nějak samozřejmé. Nečekali jsme ani do konce představení, i když bylo velmi zajímavé… dávali… bože, už jsem zapomněla co!… No, to je jedno... Jeli jsme hledat kněze. Otto ho div nevytáhl z postele. Takový směšný ospalý děda! Něco přečetl, a raz dva, už to bylo. Nezlobíš se na mě, Elso?“ dodala náhle překvapivě plaše.

Bezděčný úsměv rozjasnil Elsinu tvář při pohledu na tuto dětskou naivnost. A už upřímně objala svou přítelkyni a políbila ji.

„Copak bych se mohla zlobit? Jsi přece šťastná, ne?“

„Hrozně!“ odpověděla Ema a žertovně se zašklebila.

Úsměv zmizel z Elsiny tváře, když její pohled utkvěl na Sauerovi, který se zamilovaně díval na Emu.

„Ne, tenhle sňatek není Sauerova pomsta,“ pomyslela si, „Sauer Emu opravdu miluje… Jaké ďábelské mámení… ďábelské mámení! Kdo to řekl? Ano, Oskar Gottlieb… i on mluvil o ďábelském mámení. Co to všechno znamená? Cítím zase, že se mi myšlenky začínají mást…“

„Á, novomanželé!“ Hlas Stirnera, který stál ve dveřích pracovny, přetrhl nit jejích myšlenek.

„Jak to, že už o tom ví?“ pomyslela si s údivem.

Bylo pro ni těžké ještě jednou prožívat scénu s projevy blahopřání, zejména v Stirnerově přítomnosti, a proto nepozorovaně odešla.

„Blahopřeju, blahopřeju!“ vesele volal Stirner.

Sauer upřímně a pevně stiskl Stirnerovu ruku. Zdálo se, že po dřívější nevraživosti nezůstalo ani stopy.

„Chceme už dnes večer odjet na svatební cestu,“ řekla Ema, „vy a Elsa nebudete nic namítat, že?“

Stirnerovým obličejem přelétl výraz nespokojenosti, ale hned se zas na Emu usmál.

„Ovšemže ne, rozkošná panenko!… Kam chcete jet?“

„Do Nizzy nebo do Norska, ještě jsme se nerozhodli. Otto chce do Norska, a já do Nizzy.“

„Tak to tedy pojedete na svatební cestu každý sám,“ smál se Stirner. „V Norsku by vám teď omrznul nosánek,“ pokračoval. „Musíte ji šetřit, pane Sauere. Ovšemže pojedete do Nizzy.“

„Tak sbohem, musíme se připravit na cestu.“ Ema vzala svého muže za ruku a táhla ho k východu. „Honem, Otto, ty jsi takový nemotora. Už to vidím, že s tebou zmeškám všechny vlaky.“

Sauer bydlel v křídle domu v malém útulném pokojíku.

Novomanželé vběhli čile do pokoje, spěšně skládali věci a při tom si neustále povídali.

„Tak tedy do Nizzy?“

„Dobrá, když do Nizzy, tak do Nizzy.“

„Božínku, všechno tak nahonem, jako by hořelo… Ten kufr je ale těžký!…“

„Vždyť nemusíme jet… Vyhodím z něj knihy… Podej mi necesér…“

„Nejezdit? Ty ses zbláznil! To víš, že pojedeme. Kde ale vezmu šaty na cestu?“

„Koupíš si je cestou. Zatím ti stačí ty šedivé.“

Sedli si před velkým kufrem na podlahu a vyhazovali knihy. Pojednou na chvíli strnuli, jako by něčemu naslouchali. Pak se na sebe překvapeně podívali.

„Co tady na té podlaze sedíme jako čínští kuliové?“ ptala se Ema. „Proč jsi vytáhl ten kufr? Pojedeš někam služebně?“

„Nejedu nikam,“ odpověděl Sauer. „Nevím, proč jsme ten kufr vytáhli. Nechtěla ses snad podívat na knihy?“

„Na knihy? Na ty nudné knihy? To jsme ale hloupí! Pomátli jsme se štěstím.“ Hlasitě se rozesmála, vstala, přeskočila kufr a políbila Sauera.

Sauer se mračil. Příhoda s kufrem ho nutila, aby se zamyslel.

„Co se mračíš? Nejsi snad se mnou spokojen?“ A tak čtverácky sklonila hlavu, že se Sauer zase rozveselil.

„To se ví, že jsem nespokojený,“ smál se. „Ještě ses ke mně ani nenastěhovala, a už tu děláš nepořádek.“

„Na mou duši, to já ne, to on,“ ukázala nohou na kufr.

„Jedeš na místo, jedeš! Pomoz mi přece, protivo!“

Zastrčili kufr pod postel a o cestě se už nikdo z nich ani slovem nezmínil.

12

V ŠEST HODIN VEČER

„Nezapomeňte, Elso, že je zítra neděle. V šest hodin večer dostanu vaši odpověď. Teď odjíždím z města v neodkladné záležitosti. Vrátím se v noci nebo ráno. Sbohem!“

Stirner vyšel ze zimní zahrady.

Elsa osaměla. Neuvažovala však o odpovědi Stimerovi; její myšlenky se nesly jiným směrem. Nemohla se vzpamatovat z rány, kterou jí zasadil Sauer neočekávaným sňatkem s Emou Fitovou. Cítila se opuštěná víc než kdy jindy.

Zlaté rybky, pomalu plující v akváriu, zářily a plavně pohybovaly jemnými ploutvemi. Elsa jim záviděla. Ty rybky žijí v nesvobodě, v skleněné bedně jako ona. Ale mají svou malou hravou společnost a neznají trýznivých pochyb. Cítila se mnohem víc nešťastná než v nejtěžších dnech života, kdy musela pracovat. Co jí přineslo bohatství?

Soudní proces, obklopený nějakým tajemstvím, a bohatství ji oddělily od hlučného davu prostých lidí, kteří žijí, jak se jim líbí, procházejí se po ulicích, chodí do biografu, zatímco ona při každé vycházce budí pozornost, ulpívají na ní tisíce zvědavých pohledů. Zůstává proto raději doma. Může si dopřát všechno ale zároveň nemá nic. Jen průhledná skleněná stěna ji dělí od světa, zářícího všemi barvami, ale je to neproniknutelná stěna.

„Jsem tak nešťastná, jsem tak nešťastná!“ šeptala Elsa tesklivě.

Stejně jako včera, jako předevčírem, stejně jako před mnoha dny odbíjely hodiny a jejich zvuk se rozléhal v prázdných pokojích. Někde dole projelo auto. To Stirner odjíždí…

Stirner! Zítra mu musí dát odpověď. Cítila, že je to poslední lhůta. Proč ale musí?

Čas běžel. A zvláštní věc: po Stirnerově odjezdu se její mysl začala projasňovat. Jako by jí nějaký závoj padal s očí. Oskar Gottlieb a jeho nemoc, podobná „nějakému ďábelskému mámení“, Sauerova láska k Emě, podivná a neočekávaná jako to „ďábelské mámení“. Řetěz nelogických, nesmyslných, protichůdných činů lidí kolem ní od chvíle, kdy zahynul Karel Gottlieb – copak se to nepodobá ďábelskému mámení? To je slovo, které je klíčem k tajemství. Ale co je to za tajemství? Kdo je proti němu obrněn? Stirner! Jedině on!

Stirner!

A je-li opravdu příčinou všeho? Jeho podivné řeči na loďce, jeho narážky na jakousi mocnou zbraň, jíž může ovládnout svět. Copak to nebylo prázdné tlachání? A což, má-li takovou zbraň a hraje si s lidmi jako kočka s myší? A odkud má tu moc? V čem spočívá? Je snad kouzelník, nový Cagliostro, Svengali?

Elsu z čista jasna tak zamrazilo, že se začala třást. Viděla před sebou Stirnera jako orla kroužícího nad ptákem na volné pláni. Ten pták je – ona. Neunikne mu, nijak mu neunikne. On ji nepustí ze svých silných spárů.

Elsa vstala, sotva však popadala dech; musela znovu usednout na divan.

Přepadla ji hrůza.

„Ne, ne, ne!“ vykřikla najednou, až polekaní ptáci vyletěli z větví.

Ozvěna v sále jasně opakovala její slova. Podivné – ta neočekávaná ozvěna jako by ji povzbudila, jako by jí někdo poskytl oporu, jako by neviditelný přítel po ní opakoval: „Jistěže ne!“ Nesmí se vzdát bez boje, nesmí se stát bezmocnou hračkou, oddat se nemilovanému muži.

Vešla do obrazové galerie, aby se uklidnila.

„Co dělat? Co jen dělat?“ uvažovala, bloudíc po sále. Náhodou ji upoutal jeden z obrazů. Beduín ve vlajícím bílém plášti s kapuci na hlavě se žene na arabském koni pouští a snaží se uniknout svým pronásledovatelům, kteří ho už už dohánějí.

„Takhle je třeba bojovat proti smrtelnému nebezpečí. Možná že zahynul, ale bojoval až do konce… Utéct! Stůj co stůj utéct!“

Elsa přistoupila ke klavíru a usedla na židli. Vtom se jí vybavila nedávná scéna, kdy tu Stirner stál a naslouchal její hře. Ještě nikdy jeho dlouhá, bledá tvář s ironickým úsměvem v ní neprobouzela tak hrůzné chvění a odpor.

Utéct a hned! Ale jak? Vždyť ani nemá peníze.

„Miliardářka!“ zašeptala hořce. „Miliardářka-žebračka!“ Včera darovala Gottliebovi dvě stě tisíc, ale pro sebe si u Stirnera nikdy peníze nevzala. Něco, snad hrdost, jí v tom bránilo. A navíc, k čemu potřebovala peníze? Skoro nikdy nejezdila do města. A koupila-li něco, poslali jí to do bytu a účet vyrovnal Stirner.

Vzpomněla si, že musí mít v kabelce peníze z poslední výplaty. Vběhla do svého pokoje a chvatně kabelku otevřela. Peníze tu byly. Ne mnoho, ale na cestu stačí. A co dál? V každém městě by jí kterákoli banka poskytla neomezený úvěr, ale směnky pošlou k proplacení do její banky, a tak se Stirner doví, kam odjela.

Elsa se zamyslela.

„Á, to je jedno! Radši být chudá než se smířit s tím, co mě čeká tady…“

Rychle se oblékla a sestoupila do prvního poschodí. U vchodu ležela žíhaná doga. Když spatřila Elsu, začala spokojeně vrtět ocasem. Elsa ji pohladila a chtěla ji odstrčit, ale doga se nehnula z místa. Elsa se pokusila ji obejít a otevřít dveře. Doga rychle vyskočila, postavila se na zadní, položila jí přední tlapky na ramena, výhružně zavrčela a odstrkovala ji zpátky.

Elsa se polekala a ustoupila.

„Bucefale, co je s tebou?“ řekla vlídně. Pes zavrtěl ocasem, ale při dalším Elsině pokusu projít zavrčel ještě výhrůžněji. Stirner tu zanechal svého věrného strážce! Má volat o pomoc? Nechtěla způsobit skandál. Tu ji něco napadlo. Spěchala do Gottliebovy pracovny. Dveře byly otevřené. Usednout do křesla na plošině zdviže bylo dílem okamžiku. A už sjížděla do banky, radujíc se ze svého úspěchu.

„Přelstila jsem vás, Stirnere!“

Strážní byli překvapeni jejím neobvyklým příchodem a uctivě ji doprovodili ven.

Se silně bušícím srdcem překročila práh nenáviděného domu, vdechla z plných

plic jarní vzduch a zmizela v davu. Jaké štěstí! Byla volná. Zašla za roh, vzala si taxi a přikázala řidiči, aby ji odvezl na nejbližší nádraží. Jen aby co nejdřív byla daleko odtud!

Na nádraží požádala nosiče, aby jí koupil jízdenku. Ptal se kam. K jeho velkému údivu Elsa odpověděla:

„To je lhostejné, na jakou vystačí tyhle peníze…“

Dopustila se neopatrnosti. Tím, že vzbudila nosičův údiv, zapamatoval si ji. Poskytla tak nit k pátrání. Ale byla jako v horečce a nepřemýšlela o svých slovech. Její duševní napětí povolilo teprve když lokomotiva naposled zahoukala a vagón se měkce otřásl. Do poslední chvíle se bála Stirnerova pronásledování, i když věděla, že odjel z města.

Když vlak vyjel z předměstí a objevila se pole, div se nerozplakala radostí. Zapadající slunce zalévalo usedlosti zlatou září. Pasoucí se stáda pomalu postupovala vpřed po smaragdově zelené jarní trávě.

Elsu uvádělo v nadšení všechno. Neustále hleděla do okna a vesele si prozpěvovala:

„A já jsem volná jak ten pták…“

O budoucnosti nepřemýšlela. Opíjela se svobodou. Teprve když zašlo slunce, na krajinu se snesl soumrak a ve vagóně rozsvítili, zamyslela se…

„No co, hůř nebude!“ Rychle se svlékla, a unavená z prožitého rozčilení, tvrdě usnula.

Probudila se náhle, jako by do ní někdo strčil, a nechápavě se rozhlédla kolem. Vagón… Jak se dostala do vagónu? Byla stále zmatenější a rodil se v ní zvláštní, dosud nejasný pocit. Ten pocit rostl, sílil, vyjasňoval se…

Zpátky! Hned teď, okamžitě, se musí vrátit. Zpátky! Stirnere! Milý Stirnere! Čeká na ni! Vidí před sebou jeho smutnou, nesmírně drahou tvář, vidí ho takového, jak vypadal, když mu hrála na klavír. Rychle se oblékla a vyšla do chodbičky. Rozespalí cestující s ručníky přes ruku odcházeli do umývárny. Bylo ráno.

„Pane průvodčí, kdy bude prosím vás nejbližší zastávka?“

Otylý průvodčí nesnesitelně pomalu vytáhl z kapsičky velké stříbrné hodinky, opatrně je otevřel a po chvilce váhání odpověděl:

„Za dvanáct minut, slečno.“ Elsa dupla.

„To je hrozné! Tak dlouho čekat! A kdy pojede vlak nazpátek?“

„Ve stejnou dobu.“ Elsa si netrpělivě kousala rty.

Když vlak konečně vjel do stanice, vyskočila z něho téměř za jízdy a nastoupila do vlaku, který jel opačným směrem.

Neměla lístek, a proto s ní kontrolor sepisoval protokol. Elsa to ani nevnímala a mechanicky odpovídala na jeho otázky. Když uvedla své jméno, pohlédl na ni kontrolor uctivě a zvědavě.

Elsa byla velmi netrpělivá, vyšla z kupé, přecházela od okna k oknu a upoutávala pozornost cestujících svým podivným vzhledem a neklidnými pohyby. Chtělo se jí plakat zlostí, že rychlík jede tak pomalu.

„Už brzy budeme na.místě?“ ptala se každou chvilku, a cestující, které omrzelo odpovídat na její otázky, se jí začali vyhýbat. Odešla tedy do svého kupé, lehla si

naznak na lůžko, oběma dlaněmi si stiskla spánky a jako v horečce opakovala:

„Ludvíku! Ludvíku! Ludvíku! Kdy už tě uvidím?“ Konečně vlak zastavil. Elsa odstrkovala cestujíc!, utíkala po nástupišti, proběhla čekárnou, vyběhla z nádraží a rychle nastoupila clo taxíku.

„K bance Elsy Glückové! Rychle, rychle! Jeďte co nejrychleji!“

Stirner stál uprostřed pracovny a očekával Elsu. S rozcuchanými vlasy vběhla dovnitř, vrhla se k němu, pevně ho objala a vzlykala.

„Ludvíku, můj milý, konečně!“

Stirnerova tvář vyjadřovala štěstí i smutek zároveň.

„Ty moje; pronesl tiše a líbal Elsu na zavřené oči.

ČÁST DRUHÁ

1

PANIKA NA BURZE

Finanční svět prožíval paniku. Od začátku května prodělávala burza tvrdé otřesy. Během měsíce bylo zaregistrováno přes dva tisíce úpadků, v červnu dosáhl jejich počet pěti tisíc. Dokud upadaly jen drobné podniky, pokoušely se listy finančníků oslabit dojem hrozící katastrofy a uklidňovaly veřejné mínění tím, že krize aspoň zbaví hospodářství země „slabých a zbytečných podniků, které vyrostly na peněžní spekulaci“. Ale v červnu se stalo obětí krize několik nejstarších a největších podniků. Tento úder měl těžké následky pro průmysl a pro široké vrstvy drobných akcionářů. Noviny se už netajily svými obavami. Blížila se opravdová katastrofa. Nová, neznámá epidemie zachvacovala finanční podniky a vyžadovala si další a další oběti. K začátku července zůstaly v zemi jen tři největší banky: Münsterbergova, Schuhmacherova a Elsy Glückové. První dvě už ztratily třicet procent svého kapitálu. Ale banka Elsy Glückové nejenže neutrpěla ztrátu, ale naopak, ztrojnásobila svůj kapitál. K poslednímu rozhodnému boji mělo dojít mezi těmito třemi finančními kolosy. Kapitál banky Elsy Glückové převyšoval kapitály jak Münsterbergovy, tak i Schuhmacherovy banky. Kdyby se však kapitál těchto dvou bank spojil proti bance Elsy Glückové, mohla by se vytvořit převaha v poměru dvě ku jedné.

Byla však možná i jiná kombinace: uzavřít dohodu nebo se dokonce sloučit s bankou Elsy Glückové a vyhradit si určitá práva. Münsterberg i mazaný Schuhmacher, každý zvlášť, se o to pokoušeli, posílali spolehlivé lidi k Stirnerovi „sondovat půdu“. Ale tento „zlý génius“, jak říkali Stirnerovi v burzovních kruzích, na žádnou dohodu nepřistupoval. Byl k svým soupeřům urážlivě výsměšný a nemilosrdný. Neobyčejné štěstí v burzovní hře, správné předvídání kursů akcií, naprosto nepochopitelný vliv na lidi, to vše působilo, že Stirner byl obávaným soupeřem.

Bankéři a burzovní makléři si tiše; jako by se báli, že je neviditelný nepřítel uslyší, vyprávěli o četných případech podivného skonu bankéřů, kteří osobně vyjednávali se Stirnerem. O čem s nimi Stirner mluvil, neřekli nikomu. Po návštěvě u něho tito bankéři buď zešíleli, nebo jako by zapomněli na své

zkušenosti, prováděli nesmyslné obchodní operace, které urychlovaly jejich krach, a pak jejich kapitál plynul do podzemních sejfů banky Elsy Glückové. Několik takto zruinovaných lidí spáchalo sebevraždu. Münsterberg a Schuhmacher se rozhodli jednat za pomoci celého řetězu prostředníků, protože se osobního setkání se Stirnerem báli.

Když jednání se Stirnerem k ničemu nevedla, bylo Schuhmacherovi a Münsterbergovi jasné, že jen sloučení obou jejich bank, žijících v nepřátelství déle než půl století, jim umožní ne-li zvítězit nad „zlým géniem“, tedy aspoň pokračovat v urputném boji proti němu.

Zdálo se jim, že boj bude snazší už proto, že vlastní většinu akcií největších obchodně průmyslových podniků: černouhelných dolů, průmyslu anilínových barev, automobilek, závodů na výrobu rozhlasových přístrojů, městské železnice, loděnic… Akcie těchto podniků vlastnily milióny drobných akcionářů, nebohatých farmářů, úředníků, lodních kuchařů a liftboyů. Ti všichni spojili osud svých drobných úspor s osudem Münsterbergovy a Schuhmacherovy banky. Na straně těchto bankéřů bylo široké „veřejné mínění“.

Dne patnáctého července ráno Sauer, nejoddanější a nejhorlivější Stirnerův spolupracovník, vešel do pracovny podat zprávu.

Pevně stiskl Stirnerovu ruku.

„Dobrý den, pane Sauere! Jak se daří vaší panence?“

„Děkuji. Zbytečně jsem se polekal. Včera u nás byl lékař.“

„A co zjistil u paní Sauerové?“

Sauer šťastně a poněkud rozpačitě odpověděl:

„Bude mít dítě…“

„No, to vám gratuluju! Vyřiďte jí ode mne pozdrav. A co se děje na burze? Je něco nového?“

„Ano, mám velkou novinu. Münsterberg a Schuhmacher vytvářejí proti nám jednotnou frontu. Podali žádost o založení akciové společnosti a v burzovních kruzích se říká, že jim vláda vyjde vstříc.“

„To jsem věděl.“

Sauer byl překvapen. Stirner se usmál.

„Co jiného jim zbývá? Ovce se vždycky tlačí dohromady, aby se ubránily proti silnějšímu nepříteli. A vláda? Chce mít určitou bariéru mezi státní bankou a mnou. Protože kdyby praskl tlustý Münsterberg a hubený Schuhmacher, zůstaly by ve státě jen dvě finanční síly. Pouze dvě: já, čili banka mé ženy, a státní banka. A je otázka, kdo by nad kým zvítězil. Jak reaguje burza na připravované sloučení bank?“

„Během jednoho dne stouply Münsterbergovy a Schuhmacherovy akcie o padesát bodů,“ odpověděl Sauer.

„Pošlete naše makléře, aby je skoupili.“

„Vy hrajete na Münsterberga a Schuhmachera?“

„Hraju na Glückovou. Copak mé hře dosud nerozumíte? Tak do toho, do toho! Čím víc stoupnou, tím líp. Už mě nebaví honit se za drobnou zvěří, chci udělat konec celé té burzovní hře jednou ranou.“

Když Stirner podepsal listiny, propustil Sauera, ale pak si na něco vzpomněl a zavolal ho zpět.

„Poslyšte, pane Sauere, zjistěte soukromou adresu ministra obchodu a průmyslu a ministra financí."

„Jsou v tomto seznamu."

„Máte pravdu… Děkuju vám. Co myslíte, pane Sauere, podařilo by se vám pozvat je pod nějakou záminkou ke mně?"

„Myslím, že ne."

„Domníváte se, že neprokážou takovou čest Ludvíku Stirnerovi? Uvidíme, co bude za měsíc, za dva, a zatím se obejdeme i bez jejich návštěvy. Podejte mi prosím plán města."

Sauer mu ho podal.

„Děkuji. Můžete jít, pane Sauere."

Stirner rozložil na stůl velký plán města.

„Tak… tak, páni ministři, nejde-li hora k Mohamedovi…"

Nedořekl a odešel do svého pokoje, který sousedil s pracovnou a zamkl se v něm. Po, deseti minutách vešla do pracovny Elsa a usedla do hlubokého křesla u psacího stolu. Cvakl zámek a Stirner vyšel ze svého pokoje. Elsa rychle vstala, šla mu vstříc a podávala mu obě ruce. Stirner jí je políbil.

„Ty jsi mě chtěl vidět, Ludvíku?"

Vzal ji pod paží a odváděl ji.

„Ano, má milá, co jsem musel ráno udělat, udělal jsem a teď bych chtěl s tebou posnídat v zimní zahradě."

Elsa měla radost.

„Tak málo se spolu vidíme, Ludvíku."

„Co se dá dělat, drahá, bojujeme… Jestlipak víš, že tvoje jmění se ztrojnásobilo a že za několik dní budou v tvých rukou kapitály všech soukromých bank naší země?"

Usedli k velkému stolu, prostřenému k snídani. Stirner nalil do pohárů víno.

„Staneš se královnou burzy."

Upil vína.

„A vlastně ani žádná burza nebude. Celá burza bude tady. Kdybys nebyla mou ženou, jak rád by ti nabídl ruku i srdce mnohý princ. A jestliže celého tvého bohatství i celé tvé moci bylo dosaženo tak trochu i mou zásluhou, pak musíš uznat, že Stirner není jen bohapustý žvanil."

„To jsem nikdy netvrdila!" horlivě namítla Elsa.

„Ne? Tím líp."

Připili si.

„Ludvíku, byla bych šťastnější, kdybys ztrojnásobil ne moje jmění, ale čas, který mi věnuješ. Kdybys věděl, jak trpím osaměním… Žiju jen v neustálém čekání, kdy tě zase uvidím."

„Musíš mít ještě trochu strpení, má drahá! Porazím naše poslední soupeře, hodím ti je k nohám jako válečnou kořist, a pak…"

Vešel Sauer a uctivě se uklonil Else. Uvítala ho půvabným pokývnutím hlavy.

„Promiňte prosím, že vás vyrušuji. V přijímacím salóně na vás čeká nějaký pán, říká, že přišel v neodkladné záležitosti. Mám dojem, že to je Schuhmacherův agent. Přeje si mluvit osobně s vámi, pane Stirnere.“

Stirner vyšel.

„Jak se vede Emě?“ ptala se Elsa.

„Děkuji… Všechno v pořádku.“

„A co jsem vám říkala? Měla jsem pravdu! Zbytečně jste se znepokojoval. Ema bude mít dítě!… To se podívejme. Měla by si ještě hrát s panenkami. Určitě k ní dnes zajdu…“

„Velmi ráda vás uvidí.“

Stirner se vrátil.

„Nemýlil jste se, pane Sauere. Ten starý lišák Schuhmacher je ochoten v poslední chvíli zradit svého spojence, přijmu-li ho za společníka… Zastrašoval i sliboval různé výhody – prostě použil celého arzenálu svých spekulačních schopnosti.“

„Co jste mu odpověděl?“

„Řekl jsem mu: Vyřiďte panu Schuhmacherovi, že nepotřebuju ani společníky, ani guvernantky. Sedněte si, pane Sauere, a posnídejte s námi.“

Vesele rozprávěli jako lidé spojení upřímným přátelstvím a vzájemnou úctou. Po dřívějších bouřích nezůstalo ani stopy.

2

VÍTĚZÍ SILNĚJŠÍ

V den, kdy vláda měla schválit novou akciovou společnost, slučující Münsterbergovu a Schuhmacherovu banku, zavolal si Stirner brzy ráno Sauera a nařídil mu:

„Prodejte všechny Münsterbergovy a Schuhmacherovy akcie, prodejte je všechny do jedné.“

„Vždyť za poslední noc stouply o dvacet šest bodů! Máme věrohodné zprávy, že schválení akciové společnosti je už jisté. Myslím…“

„O nic se nestarejte a přesně splňte můj rozkaz. Jeďte okamžitě na burzu a podávejte mi o všem, co se tam bude dít, telefonické zprávy.“

Sauer pokrčil rameny a odjel.

A za hodinu už zvonil telefon.

„Akcie jdou na dračku. Stoupají.“

„Výborně, pane Sauere! V kolik hodin bude zasedat vláda?“

„Ve dvě hodiny odpoledne.“

„Stačíte do té doby rozprodat všechny akcie?“

„Na to stačí hodina.“

„Tím líp. Zavolejte mi za hodinu.“

Za necelou půlhodinu Sauer oznamoval:

„Akcie jsou prodány. Na burze se děje něco neuvěřitelného. Dav zaplnil Burzovní náměstí. Doprava je zastavena. Jen s velkými obtížemi mohou jezdit tramvaje, auta vůbec ne…“

„To mě nezajímá. Co je s našimi akciemi?“

„Bohužel, klesají.“

„Výborně! Počkejte, až klesnou ještě víc, a pak je začněte skupovat…“

„Ludvíku, máš moc práce?“ ptala se Elsa, když vcházela do pracovny.

„Skupte všechno, co budou nabízet,“ pokračoval Stirner. „Volejte častěji.“ Pak se obrátil k Else a řekl: „Ano, mám moc práce, drahá, posnídej sama. Dnes se od telefonu nehnu ani ve dne, a pravděpodobně ani v noci ne.“

Elsa udělala nespokojené gesto. Stirner zavěsil a přistoupil k ní.

„Co se dá dělat, milá, musíš mít ještě chvilku strpení. Dnes jsem zahájil rozhodující bitvu. Musím ji vyhrát, a zítra se staneš nekorunovanou královnou, v tvých rukou bude bohatství…“

„Ludvíku!“ s výčitkou zvolala Elsa.

„No dobrá, už mlčím. Co je s Emou? Byla jsi u ní?“

„Lékař říká, že nemá v pořádku ledviny – kdo by si to byl pomyslel – a že je pro ni nebezpečné mít dítě…“

„Tak… tak…,“ roztržitě přitakával Stirner.

„Ale ona říká, že raději umře, než by se dítěte vzdala.“

„Hm, výborně!“

Znovu se ozval telefon. Stirner se zachvěl, rychle políbil Elsu na čelo a řekl jí:

„Buď rozumná a neteskni. Až to všechno skončí, pojedeme spolu na Riviéru. Haló, poslouchám.“

Elsa si povzdechla a odešla.

„Ve dvanáct hodin? Tedy za hodinu? Tím líp. Jakmile se dozvíte usnesení vlády, zavolejte…“

Stirner zavěsil a neklidně přecházel po pracovně.

„Místo ve dvě rozhodne vláda tuto otázku už ve dvanáct hodin. Tak tedy jedná! Teď věřím v úspěch víc než kdy jindy. Bude-li to vítězství, bude úplné. A Stirner se stane všemocným!“ Zvrátil hlavu dozadu, přimhouřil oči a na chvilku strnul s úsměvem na tváři.

„Není ale čas opájet se mocí. Je třeba soustředit všechny síly k poslední ráně.“

Stirner odešel do svého pokoje a zamkl se v něm. Za hodinu vyšel unavený, pobledlý, uhladil si pramínek vlasů, který mu spadl do čela, usedl do křesla a přivřel oči.

Telefon! Stirner se vymrštil jako pružina a strhl telefonní sluchátko.

„Haló! Ano, ano, já… To jste vy, Sauere?“ Nebyl to Sauer, ale jeden ze Stirnerových agentů, Spilmann.

„Ohromující překvapení! Právě skončilo zasedání. Vláda odmítla schválit

stanovy akciové společnosti. Schuhmacher, který byl zasedání přítomen, křičel na ministra: ’Zrádče!‘ Münsterberga ranila mrtvice a byl v bezvědomí odvezen domů.“

Stirner už neposlouchal. Třesoucí se rukou zavěsil a zařval na celou pracovnu: „Vítězství!“ tak hlasitě, že se Falk ležící u jeho křesla probudil, vyskočil a nechápavě se díval na svého pána.

„Vítězství, Falku!“ Pak hodil do kouta pracovny kapesník a zvolal: „Vpřed!“

Pes byl několika skoky u kapesníku, sebral ho a odnesl pánovi.

„Takhle to teď bude se všemi! Cha, cha, cha!“ smál se nervózně Stirner. Zvedl psa za přední tlapky a políbil ho na čelo. „Ale je nebudu líbat, Falku, protože jsou hloupější než ty a nenávidí mě. O to příjemnější bude donutit je, aby mi aportovali.“ Znovu telefon.

„Sauer? Ano, už vím. Oznámil mi to Spilmann. Jak reaguje burza?“

„Výbuch bomby by zapůsobil méně. Z burzy se stal blázinec.“

„A Münsterbergovy akcie?“

„Závratně klesají, jste génius, Stirnere!“

„Teď není čas na poklony. Až se akcie zkrachovaných bank budou kótovat za cenu balicího papíru, můžete je skupovat… Dokážeme vrátit jim hodnotu. Na to je dost času. Dílo je hotovo a můžete se vrátit, pane Sauere.“

„Nemohu se odtud hnout. Z lidí se stalo šílené stádo. Nemohou se sem dostal ani zdravotníci, aby odnesli omdlelé a ušlapané.“

„Inu, jestliže se nemůžete volně pohybovat, pak mi tedy vyprávějte, co se tam děje.“

A Sauer vyprávěl. Makléři měli desetiminutovou poradu, na které došli k názoru, že udržet akcie Münsterberga a Schuhmachera a všech bank s nimi spojených není vůbec možné. Krach byl úplný. Každou minutu byly ničeny celé majetky. Akcie přecházely z ruky do ruky. Po půlnoci dosáhlo napětí nejvyššího stupně. Nejen Burzovní náměstí, ale i vedlejší náměstí byla obsazena auty velkých akcionářů. Proseděli ve svých limuzínách celou noc, bledí a unavení, s těkajícíma očima. Bulletin za bulletinem přinášely zprávy o neustálém poklesu kursu. Kursy byly oznamovány telefonicky, ale už v okamžiku, kdy se oznamovaly, neodpovídaly skutečnosti. Davy lidí se utábořily na sousedním bulváru a platily za právo sedět na lavičce víc, než by daly za pokoj v nejlepším hotelu. K ránu dva makléři a jeden bankéř začali šíleně zuřit.

„Smrt Stirnerovi!“ volal makléř.

Jen s velkou námahou se podařilo odvézt šílence do nemocnice. Teprve za svítání začalo rozčilení opadávat jako plamen dohořívajícího požáru. Včerejší boháči odcházeli z burzy zestárlí o deset let, přihrblí, zešedivěli a s podklesávajícími koleny. Dav prořídl. Sauerovi se nakonec podařilo vyjít z budovy burzy. Vrávoral únavou, zhluboka se nadechl čerstvého vzduchu.

„Stejná panika teď vládne po celé zemi,“ pomyslel si. „Této noci byly zbídačeny statisíce lidí, milióny drobných střádalů ztratily své úspory. Ten šílenec křičel něco o Stirnerovi, obviňoval ho ze všeho. Ale Stirner není vinen. Vítězí silnější. Stirner je chlapík. Geniální hlava!“

Sauer se usmál a hned nato unaveně zívl.

A Stirner, když dostal od Sauera poslední telefonické zprávy, vstal od stolu a blaženě se protáhl. Uklidnil se. Měl pocit oné příjemné únavy, která se zmocňuje člověka po dobře vykonané práci. Zvítězil. Jeho vítězství je vetší než pouhé vítězství nad bankéři a ministry. Zlomil schopnost člověka k odporu. Gottliebové, Ema, Sauer, Elsa… a teď oni!

„Nikdo na světě se mi už nemůže postavit na odpor, celý svět bude brzy můj!“ prohlásil hrdě.

Nechtělo se mu spát.

Šel nahoru a zaklepal na dveře Elsina pokoje.

Elsa byla oblečená, nespala. Rychle otevřela dveře a rozzářená mu podala ruce.

„Konečně sis na mě vzpomněl, Ludvíku!“

3

BÍLÁ VILA

Banka Elsy Glückově – dosud nesla Elsino dívčí jméno – se stala neomezeným pánem finančního světa.

Elsa nikterak nepocítila vzrůst své moci. Jako dříve osaměle procházela prázdnými pokoji a žila jen vzpomínkami na krátká setkání se Stirnerem. Ten však měl stále ještě mnoho práce a nemohl se jí víc věnovat. Elsa vždycky vycítila, kdy ji chce vidět. Sladké chvění probíhalo jejím tělem a bez vyzvání spěchala dolů, vědouc, že Stirner má čas a nepošle ji pryč. Někdy uplynuly celá dny, uplynul týden a Stirner se u ní objevoval jen po ránu, roztržitě ji pozdravil a odcházel. Někdy odjížděl z města na několik dní. A tu ji přepadla jakási apatie, a dokonce ho ani nechtěla vidět. Jestliže ho potkala hned po jeho návratu, byla k němu chladná. Stirner se nespokojeně mračil a spěchal do svého pokoje, do kterého nesměla vstoupit ani ona. Po několika minutách jeho pobytu v pokoji si Eisa povšimla, že se jí najednou zmocňuje horoucí cit lásky. A když Stirner ze svého pokoje vyšel, vítala ho už něžným pohledem.

Stirner se mračil, jako by ho tížila nějaká neodbytná myšlenka, avšak Elsin upřímný cit brzy přecházel i na něho. Byl pozorný a něžný a ona chtivě lovila tyto vzácné okamžiky…

Jejich odjezd se neustále odkládal.

Stirner si dal nový úkol: využít toho, že většina podniků je zadlužena u banky Elsy Glückové a ovládnout veškerý průmysl v zemi.

Továrníci bojovali úporně, ale Stirner se krok za krokem zmocňoval jejich továren a závodů.

A teprve když boj byl rozhodnut v jeho prospěch, proval si Sauera a Elsu a řekl jim:

„Konečně si mohu odpočinout, sice se zpožděním, ale přece si mohu dovolit odjet na svatební cestu. Vy to tu, pane Sauere, zvládnete. Boj je v podstatě dokončen. Zbývá jen legalizovat naše práva: oprotestovat směnky ‚posledních mohykánů', zorganizovat prodej jejich továren a závodů a získat podniky pro nás, protože kdo jiný by je koupil než my? Zítra ráno letíme. Jak je to se zdravím vaší ženy?"

Sauer zkroušeně zavrtěl hlavou.

„Nepoznal byste ji, pane Stirnere, tolik se změnila k horšímu."

„Jakpak by ne, to je normální," s úsměvem odpověděl Stirner.

„Ne, to nemám na mysli," trochu rozpačitě namítl Sauer „Silně jí otekly nohy a obličej. To ty ledviny. Neposlechla lékaře, a teď už jí nezbývá než rodit." A upřímně znepokojen dodal: „Moc se bojím o tu svou panenku…"

„Co nevidět se budete muset starat o dvě panenky najednou. Nebojte se, pane Sauere, budete mít k dispozici nejlepší profesory. Nezapomeňte mi o všem telegrafovat Vyřiďte můj pozdrav vaší ženě."

Noc před odjezdem Stirner nespal. Zabýval se něčím ve svém pokoji. Elsa dřímala ve své ložnici. Ale i ve snu cítila, jak jí probíhají tělem nějaké proudy, a naplňovala ji stále silnější láska k Ludvíkovi. Několikrát v polospánku napřáhla ruce a něžně šeptala:

„Ludvíku, milý Ludvíku…"

S prvními paprsky slunce už spolu vyletěli vlastním letadlem.

Letěli do Mentony, do jedné z jejích vil, kterou Karel Gottlieb zakoupil nedlouho před svou smrtí.

Po dlouhém uzavřeném životě a osamění se jí tento let v Ludvíkově společnosti zdál pohádkově krásný.

Chtěla současně hledět na Ludvíka i na panoráma, které se pod nimi rozvíjelo. Dívala se na nekonečný prostor, který se před nimi otevíral, a vesele si popěvovala. Nikdy se necítila tak šťastna.

Přistáli na nevelkém letišti u Nizzy a za hodinu byli ve své vile nedaleko Ventimiglie na francouzsko-italských hranicích.

Překrásná bílá budova, téměř na mořském břehu, obložená mramorem, tonula v zeleni. Pomerančovníky byly obsypány těžkými plody. Na paloučku, pokrytém kobercem červených karafiátů, rostly palmy.

Po Gottliebově domu – zracionalizované, chladné, poloprázdné skleněné bedně – jí vila připadala neobyčejně útulná a „zabydlená". Tady už Gottlieb nestačil zavést své podivínské nápady. Celé zařízení bylo trochu staromódní, ale pěkné a pohodlné. Ne docela nový, ale dobrý klavír se Else velmi líbil a za teplých večerů na něm hrávala. Dveře na balkón byly otevřeny, nad vodní hladinou visel měsíc a vrhal na moře pruh stříbřitého světla, a tuberózy, oživlé nočním chladem, vydechovaly sladkou omamnou vůni.

Skladby, které hrála, byly stejně krásné, zvučné i poklidně radostné jako ty jižní noci.

Zdálo se, že i Stirner se zotavuje. Výraz jeho obličeje změkl a ironický úsměv už nakřivil jeho rty. Jen někdy, když se zahleděl na Elsu, býval pojednou zamyšlený a smutný.

Dva týdny uplynuly jako voda. Na začátku druhého týdne však Elsa pocítila nějakou vnitřní změnu, jako by se začala probouzet ze sna. Odcházela ze svého pokoje a dlouho zůstávala o samotě. Nevítané myšlenky ji opět začaly zneklidňovat. Navíc ji překvapovalo, že Ludvík jí začínal být jaksi méně milý. Zdálo se jí, že jeho tvář se opět prodlužuje a že je nepříjemná.

Stirner si toho povšiml a chmuřil se ještě víc. I Sauerovy telegramy byly zneklidňující. Oznamoval řadu neúspěchů. Za dobu Stiruerovy nepřítomnosti obnovilo svou činnost několik bank. Někteří větší továrníci a majitelé dolů získali úvěr v cizině, vyplatili směnky a tak unikli z finanční závislosti na Stirnerovi. Nejdůležitější však bylo, že po jeho odjezdu byla proti němu zahájena velká tisková kampaň. Soustředění veškerého finančního a průmyslového bohatství země v rukou jediné banky bylo označováno za nebezpečné pro stát i obyvatelstvo. Vládní tisk brojil proti Stirnerovi stejně jako ostatní tisk.

Nevídaný Stirnerův úspěch vyvolával různé dohady a výklady, přičemž většina listů usoudila, že ať už byl jeho úspěch způsoben čímkoli, překračuje obvyklé meze, a proto je třeba proti Stirnerově moci bojovat neobvyklými prostředky, bez ohledu na zákon. Možná že vláda vydá zvláštní nařízení namířené proti Stirnerovi. Ministři, kteří neschválili stanovy Münsterbergovy a Schuhmacheravy akciové společnosti, byli nuceni pod vlivem veřejného mínění podat demisi, i když tajným šetřením, které se proti nim vedlo, nebyly zjištěny žádné zištné pohnutky jejich počínání, jinak řečeno, nebylo zjištěno, že by je byl Stirner podplatil. Münsterberg mrtvici podlehl. Schuhmacher se pokusil o sebevraždu, zůstal však naživu a odjel do Ameriky.

To byly novinky posledního týdne. O Stirnerovi už věděl celý svět. Kdekdo o něm mluvil. Tady v Mentoně žil se svou ženou v ústraní. Každá jejich vyjížďka vyvolávala zvědavost smíšenou se strachem, takže se Stirner raději přestal na veřejnosti ukazovat.

Pokud byla Elsa k Stirnerovi něžná, nepociťoval zvlášť svou osamělost. V posledních dnech však byla k němu čím dál chladnější, a on byl proto stále zachmuřenější.

Pak se ale pustil do práce, objednal si plech, drátěnou síť, izolátory, celou kupu elektrotechnického materiálu, nařídil, aby to všechno odnesli do zvláštního pokoje, ve kterém se pak na celý den zavřel.

Nazítří byla Elsa opět něžná a překypovala láskou k němu. Zdálo se však, že Stirner už z toho ani nemá radost. Aby se rozptýlil, navrhl jí vycházku do hor. Elsa ochotně souhlasila.

Zašli daleko a zastavili se v nevelkém, bílém, čistém domku, aby si odpočinuli. Pohostinná, hovorná a zvědavá stařenka jim donesla mléko, a když se dověděla odkud jsou, řekla:

„Tak odtamtud jste? Říká se, že se tam teď objevil nějaký člověk, jakýsi Stirner. Co všechno se u nás o něm nenapovídá! On a jeho žena jsou teď prý nejbohatší

lidé na světě, jenže původ toho bohatství je nějaký temný. Kolik lidí prý kvůli němu zahynulo, kolik jich přišlo na mizinu, kolik krve a slz bylo prolito!“

Někdo zaklepal na dveře, nečekal na vyzvání a vešel do pokoje. Byl to udýchaný sluha z vily.

„Promiňte, pane Stirnere, nařídil jste, aby vám spěšné telegramy byly předávány okamžitě…“ Utíral si pot s čela a podával Stirnerovi telegram. „Právě došel.“

Stařenka v rozčilení upustila ručník, začala se celá třást a s hrůzou se dívala na Stirnera.

Stirner telegram otevřel a přečetl. Pak pojednou vstal a zamračil se.

„Můžete jít, Jeanne!“ řekl sluhovi, hodil zlaťák udivené stařeně a podal Else ruku.

„Pojď, musíme se okamžitě připravit na cestu.“

Stařenka za nimi dlouho hleděla, pak štítivě, jen konečky prstů zlaťák sebrala, a šeptajíc modlitbu, vyhodila ho na smetiště.

„Prokleté peníze!“

„Co se stalo, Ludvíku?“ neklidně se ptala Elsa. „Milý, copak zase pojedeme zpátky? Tak brzy!“ A jako by se loučila, smutně se podívala na oblohu, na pobřeží i moře.

„Musím tam nezbytně být. Sauer telegrafoval, že nepřátelé využili mé nepřítomnosti a dali se znovu do boje.“

Ludvíkův obličej pojednou ztvrdl.

Vytrhl jí svou ruku tak prudce, že strachy odskočila, zahrozil pěstí a křičel:

„Marš na místo, proklatci!“

Když Falk uslyšel známá slova, pokorně si lehl na cestu a položil čumák na pracky.

Po příjezdu domů Stirner zjistil, že situace je ještě horší, než očekával. Desítky zkrachovaných bank se sjednotily, vytvořily nové banky a úspěšně konkurovaly bance Elsy Glückové. Nejenže se jim podařilo získat část bankovní klientely, ale vykoupili také několik velkých továren a závodů, které byly finančně závislé na Stirnerovi. A navíc vláda už připravila zákon „o bankovních ústavech“, zjevně, namířený proti Stirnerovi. Stirner zapomněl na Elsu, znovu se vrhl do boje a po celé dny neopustil svůj pokoj.

Tentokrát se Stirnerovi brzy podařilo vypořádat se se svými odpůrci. Opět se zmocnil konkurenčních bank a o vydání zákonů, které by omezovaly svobodu jeho operací, už nebylo ani řeči. Navíc byla vydána řada nových zákonů, které legalizovaly nové poměry zavedené Stirnerem v bankovní praxi.

Znovu pro něho nastalo období poměrného klidu. Častěji se vídával s Elsou, věnoval se vědě, chodil do svého „zvěřince“ a sestrojoval jakési složité přístroje.

Ale přesto všechno se cítil unaven. Žil příliš nervózně, vydával mnoho duševní energie. Lékař u něho zjistil psychastenii. Tato nemoc v něm prohlubovala pocit osamění, zvláště teď, když život plynul poměrně klidně. Ani Elsiny něžnosti ho neuklidňovaly, ba někdy ho i dráždily.

„To ne! To ne! Hladíš mě ty, anebo já hladím sám sebe tvou rukou?“ pronášel věty, kterým Elsa nerozuměla.

Její hudba však na něho stále ještě působila blahodárně. Po večerech ho démon osamění mučil obzvláště silně a Stirner se utíkal k Else a prosil:

„Hraj, hraj, Elso! Chci poslouchat hudbu, uklidňuje mě!“ A Elsa usedala ke klavíru a hrála Chopinova nokturna opředená tichým smutkem.

Objevovaly se před nimi obrazy bezoblačného štěstí a první týdny cesty na jih. Ze zimní zahrady sem vanula vůně květů, obklopovalo je kouzlo jižní noci. Ale teď se k tomuto okouzlení přimísil smutek nad ztraceným štěstím.

„Promiňte, že vyrušuji,“ uslyšeli pojednou Sauerův hlas. „Blahopřejte mi, dneska ráno se mi narodil syn.“

Stirner a Elsa rozčileně vstali.

„Nemohl jsem vám to oznámit telefonicky,“ pokračoval Sauer. Vypadal velmi unaveně, ale šťastně. „Nespal jsem celou noc… Byl jsem rozrušen. Žena teď spí.“

„Dopadlo to dobře?“

„Porod byl těžký. Je velmi slabá. Komplikace s ledvinami. Lékaři říkají, že bude nutné, aby jela na jih, a zřejmě nadlouho. Ale nechce jet beze mě. Pustíte mě s ní?“

A Sauer se prosebně podíval na Stirnera a Elsu.

Stirner uvažoval.

„Ovšemže ano, Ludvíku?“ přimlouvala se Elsa.

„Za dva dny vám dám odpověď. Myslím, že to půjde. A prozatím dovolte, abych vám blahopřál k Sauerovi mladšímu.“

Sauer se uklonil.

„Promiňte, moc spěchám.“ Rychle se rozloučil a odešel. Elsa se Stirnerem tu stáli, opřeni lokty o klavír, pohrouženi do svých myšlenek.

4

MASOVÁ PSYCHÓZA

Uplynul týden, a Sauer se ženou ještě neodjeli. V posledních dnech Stirner téměř nevycházel ze svého pokoje a byl velice zachmuřený. Dokonce i hudební večery ve velkém sále byly odvolány. Elsa sice občas měla chuť se se Stirnerem setkat, ale něco jí v tom bránilo. Osaměle bloumala po sále, zastavovala se a tiše šeptala:

„Jsem tak nešťastná!“

Koncem týdne začala Stirnerova podoba v jejím vědomí pozvolna ztrácet jasnost. Někdy se před ní mihla jeho tvář, ale připadala jí cizí a děsivá.

Stále častěji si nechápavě prohlížela své okolí, jako by je viděla po prvé. A koncem týdne ji začal pronásledovat obraz Sauera. Milý Sauer, jak na něj mohla zapomenout? O tom, že je ženatý, že se mu narodilo dítě, vůbec nepřemýšlela, jako by to nebylo. Když se náhodou se Sauerem setkala, podívala se na něho tak něžně,

že na ni nechápavě zíral a pak upadl do rozpaků, zamyslel se, jako by si připomínal nějakou stále unikající myšlenku.

„Otto," oslovila ho opět jménem, „tak dlouho jsem vás neviděla… Proč se mi vyhýbáte, Otto?" Přistoupila k němu a tiše dodala: „Jsem tak opuštěná… Scházíte mi!"

Byli sami.

Otto usedl na židli vedle Elsy a horlivě si třel čelo dlaní. Elsina něžná slova probudila spící vzpomínky. Sauerův obličej vyjadřoval trýznivý boj. Pojednou si něco uvědomil a tvář se mu rozjasnila. Vzal Elsu za ruku, zamilovaně na ni pohlédl a začal hlasem přerývaným vzrušením:

„Ano, ano, tak dlouho jsme se neviděli! Elso, milá Elso! Jak jsem na vás mohl zapomenout? Nevím, co je to s námi, ale teď jako by se protrhla mlha a já jako bych vás spatřil po dlouhé době odloučení. Kde jste byla, Elso? Co jste dělala?"

Seděli tu, jako by se skutečně sešli po dlouhé smutné rozluce, a nemohli se na sebe vynadívat.

Přerušovali jeden druhého a hovořili o své lásce, o mukách osamění, o radosti z tohoto setkání.

Hodiny na věži odbíjely jednu hodinu za druhou, jejich údery se rozléhaly v prázdných místnostech, ale oni čas nevnímali, seděli tu dál a rozmlouvali…

Nespřádali žádné plány, nevzpomínali na minulost, nemysleli na budoucnost. Opíjeli se proste danou chvílí, opíjeli se paprskem, který tak neočekávaně protrhl mračno zastírající jejich skutečné myšlenky a city. Znovu odbily hodiny.

„Už je dvanáct, tak pozdě!" divila se Elsa. „Na shledanou zítra, můj milý." Objala Sauera a dlouze a silně ho políbila.

Ale žádné „zítra" nebylo.

Stirner je dočasně osvobodil od svého vlivu proto, že byl cele zaměstnán novými starostmi. Pracoval na jakémsi složitém přístroji, který měl zvětšit jeho moc, jeho schopnost ovládat lidi. K sestrojeni takového přístroje ho přiměly nové komplikace a nové velké úkoly.

Díky jeho opatřením se výroba průmyslu, který ovládal, neobyčejně zvětšila, takže vnitřní trh byl už přesycen jeho levným zbožím. Stirner stál před katastrofální krizí z nadvýroby. Mohlo ho zachránit jen získání zahraničních trhů. Na této cestě však byly velké překážky. Cizí státy z obavy před konkurencí jeho levného zboží stanovily vysoké ochranná cla. Bylo třeba tuto celní přehradu stůj co stůj zdolat. Hospodářská válka se zahraničními konkurenty byla ve stadiu, kdy nezbytně muselo dojít k ozbrojené srážce. Ale vyhlásit opravdovou válku byla věc složitá. Pravda, s vládou si dělal, co chtěl, přece však jen byla hrází mezi jeho vůlí a činy. Usoudil, že nastala chvíle, kdy vláda musí být zničena. On sám se stane jediným neomezeným vládcem země. Podřídí své vůlí milióny lidí, vsugeruje jiní myšlenku o nevyhnutelnosti války a oni s radostí půjdou umírat, jako umírali vojáci Napoleonovi.

K tomu však je zapotřebí zbraně neobyčejně mocné, „dalekonosné", podmaňující si myšlenky a vůli lidí, zbraně masové sugesce, rádiové vlny… Usilovně pracoval na řešení tohoto problému a dočasně zapomněl na lidi kolem

sebe.

Téhož dne, kdy se Elsa a Sauer rozloučili polibkem, Stirner svůj úkol vyřešil. A teprve v noci si vzpomněl na Elsu a na Sauera. Vzpomněl si! A v jejich duších se všechno změnilo, Sauer opět miloval svou maličkou „panenku“ Emu a zbožňoval své dítě, a Elsa už z ranního spánku něžné opakovala Ludvíkovo jméno.

Ráno vstoupila do pracovny, políbila Ludvíka na čelo a řekla:

„Milý Ludvíku, mám k tobě dvě prosby.“

„Dobrý den, drahá… Hned dvě! Rozkazuj, velitelkol“

„Je tu Gottlieb.“

„Zase Gottlieb?“

„Mladý Gottlieb, Rudolf.“

„Ale mladý je podobný starému jako vejce vejci. Potřebuje peníze, že?“

„Rudolf se pohádal s otcem, když se dověděl, že starý pán dostal od nás dvě stě tisíc a nic mu nedal, a prosí…“

„V žádném případě!“

„Ale – jsme tak bohatí, Ludvíku!“

„Právě proto, že jsme bohatí. Dát almužnu starému, to ještě šlo. Ale dát něco tomu klukovi, to by znamenalo poskytnout mu důvod k domněnce, že jsme mu ne docela čistým způsobem uzmuli lákavé sousto a že to sami přiznáváme. Pak bychom se ho nezbavili. Začal by nás vydírat. Starý mnoho nepotřebuje, a je uspokojen. Ale Rudolf… Je dosud nebezpečný. Ne, ne, drahá. Nemohu to udělat v tvém vlastním zájmu.“

„Ale já už jsem mu skoro slíbila…

Stirner uvažoval. Byl v dobré náladě. Něco ho napadlo a usmál se.

„Sám si s ním promluvím. Sedni si, Elso, na chvilku.“ Stirner zmizel ve svém pokoji a brzy se zase vrátil.

„Ztropím si z něho takový žert, že sám odtáhne. Mohl bych ho prostě donutit, aby zapomněl naši adresu, ale vůbec se mi nechce zařadit ho mezi opatrované,“ řekl Stirner, zazvonil a rozkázal sluhovi, aby zavolal Rudolfa Gottlieba.

Gottlieb vešel. Chtivost, která ho sem přivedla, sváděla v něm boj s nadutou hrdostí.

„Sedněte si, mladý muži,“ vyzval ho Stirner, „potřebujete peníze?“

Rudolfa rozzlobilo takové zacházení, ale ovládl se. |en jeho pihovatá tvář zrudla.

„Ano, potřebuju peníze,“ řekl a zůstal stát, „a jak se mí zdá, moje… moje žádost není tak docela neoprávněná.“

„Hlupák!“ pomyslil si Stirner. „Tímhle úvodem sám odhazuje zbraň.“

„Pane Gottliebe, stavíte-li otázku takto, pak se obraťte na příslušnou soudní instanci a tam dokazujte oprávněnost svých zákonných nároků.“

„Kromě právních norem existují ještě normy morální,“ odpověděl Rudolf předem připravenou frází. „Nemusím svá morální práva dokazovat.“

„Morálkou se řídí dobročinnost, a tady není žádný dobročinný ústav.“

„Už dost toho vykračování,“ vybuchl náhle Rudolf. „Buď uspokojíte mé požadavky, nebo…“

„Tak vy tedy vyhrožujete? Takové návštěvníky vyprovázím obvykle se zvláštní

úctou.“

Stirner zapískl. Ze sousední místnosti se ozvaly měkké, ale těžké kroky. Do pracovny vešel na zadních hnědý medvěd. Tiše se přiblížil k Rudolfovi, tlapami se mu opřel o hruď a začal ho strkat k východu.

Rudolf zbledl a polomrtvý strachy se dopotácel ke dveřím. Pak se s hysterickým křikem dal na útěk před pronásledujícím ho medvědem.

Elsa byla vyděšená, Stirner se zvrátil do křesla a smál se, „To je nejlepší způsob, jak se zbavit nežádoucích návštěvníků. Víckrát už nepřijde, buď klidná.“ A znovu se zasmál. Zazvonil telefon.

„Haló, Stirner, ano, poslouchám. Á, to Jste zase vy, pane Gottliebe? Že to tak nenecháte? Oho! A že dobře střílíte? Tak. Jen bych vám neradil, abyste se za mnou honil poblíž našeho domu. Pamatujte si, že jsem nařídil svým čtyřnohým přátelům, aby vás roztrhali na kusy jako hloupé kůzle, jestliže jim ještě jednou přijdete na oči… Co, smrt vašeho strýčka? Vrah? Jen si poslužte… Tak, tak… Přeju vám úspěch.“

„Hlupák!“ řekl Stirner a zavěsil. „Ludvíku, copak to jde, takhle lekat lidi?“

„Má drahá, to je jedna z nejnevinnějších zbraní z arzenálu boje člověka proti člověku. Nu, měla jsi ještě druhou prosbu.“

„Teď už ani nevím.“

„Neboj se, tvůj druhý chráněnec se nedostane do medvědího objetí. Kdo je to?“

„Ema. Byla jsem u ní. Prosila mě, abychom s ní pustili Sauera na jih. Musí se léčit, ale bez muže nepojede.“

„Ano, je to možné. Teď už je to možné. Obejdu se bez Sauera.“ Vzal do ruky ranní vydání novin a opakoval: „Ted už je to možné. Mimochodem, četla jsi dnešní noviny? Na, přečti si to, zajímavý článek. Čti nahlas.“

Elsa vzala noviny, v nichž Sauer červenou tužkou zatrhl titulek:

MASOVÁ PSYCHÓZA

„Včera večer byl ve městě pozorován zvláštní jev. Ve třiadvacet hodin v noci,.po dobu pěti minut, se u četných lidí, jejichž počet nebyl dosud zjištěn, ale podle prozatímních údajů převyšuje několik tisíc osob, objevila utkvělá myšlenka, lépe řečeno utkvělý motiv známé písničky ‚Ty můj milý Augustine…‘ U jednotlivých osob stižených nervovými poruchami se podobné utkvělé myšlenky objevovaly i dříve. Nevysvětlitelnou zvláštností daného případu však je jeho hromadný charakter. Jeden ze spolupracovníků našeho listu se sám stal obětí této psychózy. Líčí to takto:

‚Seděl jsem se svým přítelem, známým hudebním kritikem, v kavárně. Kritik, přísný a horlivý zastánce klasické hudby, si stěžoval na úpadek hudebního vkusu, na zaplevelení hudebních estrád džezbendy a foxtroty. S trpkostí mluvil o tom, že jsou stále řidčeji uváděny skladby starých mistrů, jako Beethovena, Mozarta, Bacha. Pozorně jsem mu naslouchal, přikyvoval, neboť sám jsem obdivovatelem klasické hudby, když tu náhle jsem si s hrůzou uvědomil, že si v duchu zpívám melodii banální písničky ‚Ty můj milý Augustine‘, ‚Což kdyby se to dověděl můj spolubesedník?‘ pomyslel jsem si. ‚S jakým pohrdáním by se ode mne odvrátil…‘

Mluvil dál, ale jako by nějaká utkvělá myšlenka pronásledovala i jeho… Chvilkami dokonce potřásal hlavou, jako by odháněl dotěrnou mouchu. Na jeho tváři se zračil údiv. Najednou zmlkl a začal lžičkou vytukávat o sklenici takt, a byl jsem překvapen, že poklepávání lžičkou plně odpovídá taktu písničky, kterou jsem si v duchu popěvoval. Najednou mě napadla určitá domněnka, ale ještě jsem se ji neodvažoval vyslovit nahlas, a s údivem jsem dál sledoval tukani lžičky.

Co se stalo potom, ohromilo nás všechny.

‚Supé, Básník a sedlák,' oznamoval dirigent a pozvedl taktovku.

Ale orchestr najednou začal hrát ‚Ty můj milý Augustine'. Hrál týmž tempem a v téže tónině… já, kritik a všichni ostatní hosté kavárny jsme vstali jako na povel a chvíli jsme stáli jako zkamenělí. Pak začal jeden přes druhého mluvit, rozčileně mávat rukama a nechápavě se po sobě dívat. Bylo zřejmé, že tato utkvělá melodie pronásledovala všechny současně. Neznámí lidé se navzájem vyptávali jeden druhého, a ukázalo se, že tomu tak bylo. To vyvolalo neobyčejné rozčilení. Přesně po pěti minutách jev ustal.'

Podle našeho zjištění tato utkvělá melodie zasáhla všechny lidi bydlící kolem Burzovního náměstí a Bankovní ulice. Mnozí zpívali melodii nahlas a s úžasem se dívali jeden na druhého. Návštěvníci opery vyprávějí, že Faust a Markétka místo dueta ‚0, nocí lásky!" začali najednou za doprovodu hudby zpívat ‚Ty můj milý Augustine'. Několik lidi z toho zešílelo a museli být odvezeni na psychiatrickou kliniku.

O příčinách vzniku této podivné epidemie kolují nejrůznější pověsti. Nejautoritativnější představitelé vědeckého světa vyslovují předpoklad, že jde o masovou psychózu, i když způsoby rozšíření této psychózy nelze zatím vysvětlit. Přes nevinnou formu této ‚nemoci' je veřejnost neobyčejně rozčilena, a to ze zcela pochopitelných důvodů. Všechno nevysvětlitelné, neznámé leká a mocně působí na obrazotvornost lidí. Přitom jsou vyslovovány obavy, že ‚nemoc' se může projevit i v nebezpečnějších formách, jak proti ní bojovat? Jak se před ní ochránit? To nikdo neví, stejně jako nikdo nezná příčiny výskytu této ‚nemoci'.

Narychlo byla ustavena komise ze zástupců vědeckého světa, a dokonce i prokuratury; vynasnaží se vypátrat tajemství veselé písničky, která na obyvatele tak úděsně zapůsobila. Musíme být trpěliví a zachovat klid. Možná že se ukáže, že to všechno není tak vážné a hrozné, jak se mnohým lidem zdá."

Když Elsa dočetla, zahleděla se na Stirnera. „Co to má znamenat, Ludvíku?" zeptala se.

„To znamená, že všechno jde báječně! Pojďme snídat, drahá."

5

VÝBOR VEŘEJNÉ ZÁCHRANY

Ukázalo se, že příhoda s veselou písničkou, která vyděsila obyvatelstvo velkoměsta, je přes všechna uklidňující tvrzeni tisku vážnou událostí vzbuzující velké obavy.

Neuplynul ani týden od chvíle, kdy tisíce lidí byly donuceny proti své vůli zpívat tuto písničku, a došlo k události, která ještě víc zneklidnila nejen veřejnost, ale i vládu.

Přesně v poledne ustal v jedné z městských čtvrtí na jednu minutu veškerý život. Vypadalo to jako „minutová protestní stávka“, ale neobvykle organizovaná a svérázná.

Práce v úřadech najednou ustala jako mávnutím kouzelného proutku. Úředníci přestali psát, jako by jim náhle ochrnuly ruce. Příručí v obchodech ztuhli a v napřažených rukou drželi zboží, které právě podávali zákazníkovi, stáli mlčky s otevřenými ústy a zamrzlým úsměvem jako zkameněli. V kavárnách se členové orchestrů proměnili v sochy se vztaženými smyčci v rukou. Ve svých pozicích strnuli i hosté, některý se zvednutou číší, jiný s kouskem masa na vidličce u otevřených úst.

Stejnou strnulostí byli zachváceni chodci na chodnících. Nejpřekvapivější bylo, že tento podivný jev zasáhl jen určité pásmo města. Každý chodec, který vstoupil do tohoto tajemného pásma, okamžitě ztuhl, ale po obou stranách pásma obvyklý život neustával. Auta, která velkou rychlostí vjížděla do tohoto „pásma“, projela. Lépe řečeno, vyvedl je z něho stroj. Řidič a cestující však ztráceli na celou minutu nejen schopnost pohybu, ale i myšlení. A tak auta v zatáčkách nezahýbala, narážela na domy, najížděla na sebe a celé proudy aut havarovaly. Došlo k srážce dvou vlaků městské železniční dráhy, přičemž jeden vlak prorazil zábradlí a zřítil se na ulici.

Veřejnost se ještě ani nestačila z tohoto otřesu vzpamatovat, když město postihla další rána. Přehnala se jím vlna pětiminutového šílenství. Krajní rozčilení se zmocnilo všech lidí. A celé toto šílenství se točilo kolem slova „válka“.

„Chceme válku, válku až k vítězství! Smrt nepřátelům!“ volali muži, mávajíce holemi a deštníky, křičely to ženy; děti a starci s neobyčejným zápalem zpívali jeden přes druhého národní hymnu. Jejich tváře byly hrozné. Zdálo se, že tito lidé se již zpili krví a vidí před sebou úhlavního nepřítele.

„Smrt nebo vítězství! Chceme válku! Ať žije válka!“

Touha po činu, po boji a krvi byla tak silná, že na ulici došlo k řadě bitek. Muži a děti se rvali mezi sebou. Ženy obklopily otylou dámu, kterou pokládaly za cizinku, a tloukly ji deštníky tak, že jim zůstaly v rukou jen zlámané hole, jejich tváře byly bledé, oči planuly nenávisti, vlasy měly rozcuchané a jejich klobouky se válely po zemi. Bily nešťastnou ženu s jakýmsi sadismem, se smyslným opojením krutostí. Lidé viděli cizího špióna v kdekom. Dav mužů zastavil projíždějící sanitku a vytáhl z ní domnělého špióna. Muži strhali obvazy z nešťastníkova popáleného těla. Nemocný křičel, ale šílení lidé se prohrabovali v obvazech a hledali v nich

tajné dokumenty.

Záchvat šílenství skončil stejně náhle jako vypukl. Ohromení, otřesení lidé hleděli na potlučené a raněné, na krvavé stopy na zemi, na své potrhané šaty a rozcuchané vlasy a nemohli pochopit, co to všechno znamená.

Komise sestavená pro vyšetření příčin hromadného pomatení lidí z motivu veselé písničky byla brzy přetvořena ve výbor veřejné záchrany. Záchrany před kým? To výbor nevěděl. Ale že veřejnosti hrozí velké, v dějinách dosud nepoznané nebezpečí od neznámého neviditelného nepřítele – ať je to člověk nebo neznámý mikrob – o tom už nikdo nepochyboval. Nového neviditelného nepřítele považovali vládci za nebezpečnějšího než války a revoluce právě proto, že byl neviditelný.

Zvlášť silně se to pociťovalo v hlavním městě. Byli ničemové, kteří sami příliš panice nepodlehli, ale podporovali ji šířením hrůzostrašných pověstí.

„Brzy dojde k novému záchvatu nemoci a lidé se začnou navzájem vraždit…“

„Lidé přestanou dýchat a zemřou za strašlivých muk udušením…“

„Lidé náhle usnou a víckrát se už neprobudí.“

A všemu tomu se věřilo. Po tom, co se stalo, zdálo se, že je možné všechno.

Lidé rozprodávali za babku domy a věci těm, kteří spekulovali s panikou, a odjížděli z měst do míst, která ještě nebyla epidemií zachvácena.

Výbor veřejné záchrany zasedal téměř nepřetržitě. Jeho tajná zasedání se konala v hluboké sklepní místnosti městské radnice a byla učiněna veškerá opatření, aby nebyla objevena neviditelným nepřítelem – je-li to snad živá bytost. Ačkoli členové výboru se na poradách střídali ve dne v noci, zůstalo místo zasedání utajeno.

Mezi přizvanými znalci panovala různost názorů. Psychiatři vyslovovali domněnku, že jde o masovou psychózu a hypnózu. Výbuch krvežíznivých válečnických vášní mohl snad být takto vědecky objasněn, ale těžší bylo vysvětlit to, že masy lidí současně zpívaly jednu a touž písničku. Tato píseň, ač „onemocnění“ celkem nevinné, se zdálo vědcům mnohem nebezpečnějším jevem, než výbuch rozčilení pouličního davu. Věda zná příklady nakažlivostí emocí, jasně vyjádřených vnějšími projevy, zná příklady „davové zločinnosti“, masové hypnózy. Ale formy hromadné „utajené“ hypnózy nezná.

Poukazování na fakíry, kteří prý jsou schopni vyvolat něco podobného, bylo nepřesvědčivé. Všechny jejich zázraky prováděné jakoby s pomocí masové hypnózy nejsou prozkoumány a jsou propleteny s výmysly blouznivých cestovatelů.

„Mikrobová hypotéza“, kterou se pokoušeli vysvětlit tajemné jevy působením nového mikrobu, rovněž k ničemu nevedla. Stovky lidí, které onemocněly novou „nemocí“, byly pečlivě vyšetřeny, lékaři provedli analýzu jejich krve, ale žádný mikrob nenašli.

„Otázka bude vyřešena v docela jiné oblasti,“ prohlašovali inženýři elektrotechniky. „Nejpravděpodobněji jde o rádiové vlny, které bezprostředně přijímá lidský organismus.“

Zatímco vědci vysedávali ve svých laboratořích u mikroskopů a elektronek v

touze odhalit tajemství, pracoval na vysvětlení téhož tajemství Johan Kranz.

Johan Kranz nepatřil k důstojné společnosti vědců. Byl pouhým detektivem. Ve velké pracovně u psacího stolu zavaleného kořistí z jeho různých „vítězství“ – fotografiemi zločinců, otisky prstů, paklíči a jinými věcnými důkazy, proseděl Kranz celé noci nad velkým plánem města, porovnával sdělení tisku a policejní hlášen! o posledních událostech.

„Hotovo!“ zvolal, když na plánu města svedl dvě čáry do tupého úhlu.

Byly čtyři hodiny ráno. Kranz spěšně složil plán města, strčil ho do odřené aktovky, zavolal auto a hnal se do výboru.

„Důležité zpráva! Tajemství vychází najevo!“ vykřikl, když doslova vletěl do klenutého sálu.

Na zasedám, přes pozdní hodinu hojně navštívená, vznikl rozruch.

„Vy jste vypátral tajemství?“ ptal se rozčilená jeden z členů výboru.

„Tajemství vychází najevo, řekl jsem, a bude odhaleno,“ odpověděl Kranz. „Našel jsem sídlo zločinného mikrobu nebo člověka. Našel jsem ohnisko, z kterého vycházejí tajemné vlivy,“ pokračoval Kranz, rychle vytáhl plán a rozložil ho na stole.

Kranze obklopili a ten začal vysvětlovat.

„Moje metoda je velmi jednoduchá: roztřídil jsem všechen materiál o nevysvětlitelných událostech, aby bylo možné přesně určit obvody, zachvácené epidemií pomatenosti. A ukázalo se toto. Případ s písničkou mi nebyl mnoho platný. Ta epidemie zachvátila část města v okruhu s poloměrem asi dva kilometry. Po dvou kilometrech se neodbytný motiv projevoval stále slaběji a na třetím kilometru už jím nebyl postižen nikdo. Střed tohoto kruhu byl přibližně u Burzovního náměstí a Bankovní ulice. Právě poblíž tohoto místa bylo možno pozorovat takovou sílu vtíravosti motivu, že na něj nejen mysleli, ale zpívali ho nahlas. Bohužel, určit matematicky přesně tento střed se nepodařilo, protože se provedenými dotazy nedala zjistit ubývající gradace síly vtíravosti popěvku. Osoby, které byly na stejném místě, vydávají různá svědectví; subjektivní zvláštnosti zřejmě přiměly každého různě vnímat.“

„A to je všecko?“ tázal se kdosi zklamaně.

„Vůbec ne. Další epidemie napověděla daleko víc. Tato epidemie postupovala známým směrem a zachvátila poměrně úzké oblasti a končila v určitém místě. Bylo to něco jako paprsek, který začínal u banky Elsy Glückové.“

Přítomní se rozhlučeli.

„Stirner! Ovšemže je to on! Já jsem to říkal!“

Stirnerovo jméno už nejednou ve výboru padlo.

„Nespěchejte se závěry, pánové,“ přerušil je Kranz. „Také jsem byl přesvědčen, že mě nitky dovedly k Stirnerovi. Ale abych si to mohl ověřit, netrpělivě jsem očekával další ’seanci: ’Válečnická pomatenost‘ byla právě touto seancí. Také prořízla město jako paprsek a přiblížila se k domu Karla Gottlieba, nyní Elsy Glückové. Vyšel tupý úhel. Ale spojíme-li konce, tu výchozí bod bude za domem Elsy Glückové. Ocitá se u sousedního domu. Prosím, račte se podívat.“

Ukázal na plán a vysvětloval.

„Co je v tom sousedním domě, kde je vrchol úhlu?“

„Restaurace Empir. Tam se musí zaměřit naše pátrání.“ Kranz uhodil na plán tlustou dlaní, jako by zabíjel mouchu.

Kranzovy závěry byly prosté a přesvědčivé. Po krátké poradě se výbor rozhodl provést v restauraci Empir a v pokojích hotelu, který byl v témže domě, důkladnou prohlídku.

Okamžitě byla telefonicky zalarmována policie.

Velký oddíl vojáků obklíčil dům. Byli prohledáni vystrašení obyvatelé, od půdy do sklepa bylo všechno obráceno vzhůru nohama, ale přes veškeré úsilí se nic podezřelého nenašlo.

Kranz byl zklamaný, ale nevzdával se. Mohl to přece udělat kdokoli z návštěvníků restaurace.

Všem obyvatelům domu co nejpřísněji zakázali o noční prohlídce s kýmkoli mluvit. Několik osob, které vzbudily podezření, bylo zatčeno a dále bylo rozhodnuto, že návštěvníci restaurace budou tajně sledováni. Po městě se o tom rozšířily zvěsti. Rozhořčený dav restauraci zdemoloval a ta musela být uzavřena.

Kranz, rozzlobený neúspěchem, nadával.

„No, ještě si zabojujeme,“ prohlašoval. „Ať je náš nepřítel kdokoli, teď ví, že jsme na správné stopě. Uvidíme, odváží-li se ještě jednou dát o sobě znát. Třetí kolo rozhodne o jeho osudu.“

6

NEZDAŘENÝ ATENTÁT

„Štěstí! Radost! Blaho! Jak je život krasný! Jaká rozkoš!“

Mladý muž se zakaleným pohledem a širokým úsměvem na tváři objímal pouliční svítilnu, jako by to byl jeho blízký přítel.

„Milá lucerno, zdalipak jsi taky tak šťastná jako já.“

„Má drahá, jak vás miluji! Všechny vás mám rád!“ objímal zchátralý, špatně oblečený stařec mladou dámu v drahých šatech. A ona líbala starce na zarostlé tváře a šeptala v odpověď:

„Jsem tak šťastná! Zdá se mi, že jsem našla svého zesnulého otce… Byl vám podobný… Tatínku, drahý tatínku!“

A vedle se objímali staří političtí odpůrci, monarchista s anarchistou.

„Dost už bojů! Život je tak krásný!“

Nějaký tulák utrhl na vedlejším bulváru květinu a jako svátost ji podával policistovi.

„Příteli, vezmi si ji ode mne!“

Otylý policista s namodralým nosem políbil tuláka a vzal od něho květinu.

„Upřímně děkuju! Květy, to je radost života! Já mám moc rád květiny a písně!“

„Zazpíváme si?“

„Zazpíváme.“

Usedli do trávy, objali se, začali zpívat sentimentální písničku a dojatě plakali.

„Vezměte si to, všechno si to vezměte!“ volal v nepříčetném zanícení majitel klenotnictví a cpal zákazníkům do kapes prsteny a drahokamy, perlové náhrdelníky a zlaté hodinky. „Do hrobu si to stejně nevezmu! Ať je vaše srdce plné radosti, jako moje! K čertu s kšeftováním! Ať je všude samé štěstí!“

Soud zprostil žaloby vážného politického zločince. A prokurátor, známý svou krutostí, tentokrát stáhl žalobu, objal zločince, unaveně položil svou hlavu na jeho hrud, plakal dojetím a mumlal:

„Příteli, bratře! Jak je krásné odpouštět a milovat!“

Na jatkách dokonce objímali řezníci býky přivedené na porážku a něžně je líbali mezi oči.

„Tlamičko moje!“ hladili zvířata. „Máš strach? Napij se vodičky, jdi se napást travičky do parku! Dost už krveprolévání! Žij si!“

K tomu došlo za několik dnů po zdemolování restaurace. Zdálo se, že zlý génius ovládající město provokuje a vysmívá se pokusům výboru bojovat proti němu. Jakoby v náhradu za dřívější chmurnou pomatenost a za oběti náhlého zastavení života ve městě daroval neviditelný nepřítel lidem nebývalé blaho. Pocit blaha byl tak silný, že lidé, kteří je zakusili, byli ochotni učinit všechno, jen aby znovu pocítili neznámou rozkoš. Tentokrát jim utkvělo v paměti všechno to, co prožili. A mluvili o ztraceném ráji.

V místnosti hluboko pod zemí seděli v noci členové výboru, stísnění, mlčeliví, smutně pokukovali po Kranzovi, který shrnoval výsledky, třídil hlášení o poslední události, aby určil oblast města zachvácenou šílenstvím blaženosti.

Tu a tam se ozývaly netrpělivé hlasy.

„Jak to vypadá, Kranzi?“

„Výborně!“

Kdosi rozhněvaně zavrčel: „Horší to už nemůže být!“

„Naopak,“ odpověděl Kranz, „všechno jde báječně. Ještě nikdy jsem neměl tak zajímavý úkol. A tak čestný.“ Kranz zanesl poslední čáry na plán města. „Hotovo!“

„Zase k domu Elsy Glückové!“ vykřikl úředník ministerstva vnitra.

„Ano, zase. Račte se podívat na plán.“ Kranz odstrčil plán doprostřed stolu a začal vysvětlovat:

„Prosím, ráčite-li vidět, svazek paprsků číslo jedna, pásmo šílenství, kdy byl zastaven veškerý pohyb, a tady svazek paprsků číslo dvě – válečné šílenství. Tady se úhly nesetkávaly na domě Elsy Glilckové. Vrchol dopadal na sousední dům, kde je restaurace. Tam jsme zaměřili naše pátrání.“

„A zmýlili jsme se.“

„Pochopitelně. Předpokládali jsme, že ohnisko působeni je jediné. Ale třetí svazek paprsků, opravdu šťastný svazek – pásmo šíleného štěstí – nám odhalil chybu. Ukazuje se, že působení vychází ze dvou bodů. Ale oba tyto body jsou v

domě Elsy Glückové. Její dům, jak vidíte, je velmi dlouhý. Body působení byly zřejmě na dvou opačných koncích domu. Proto se zdálo, že vrchol tupého úhlu, je-li zdroj působení jediný, musí padnout na sousední dům. Třetí Stirnerova akce nám poskytla druhý vrchol, kde se setkaly čáry číslo jedna a tři. Jasné?“ Všichni zahalasili.

„Vždyť jsem říkal, že je to Stirnerova práce!“

„Já jsem to tvrdil už dřív!“

„Zlosyn! Vyvrhel! Teď ho máme v hrsti!“

„Kranzi, stačíme ho zatknout ještě dnes v noci!“

„Zatknout, to je našup,“ odpověděl Kranz, „ale nebylo by lepší odložit to na ráno?“

„Proč?“ netrpělivě se otázal prokurátor, který nemohl Stirnerovi odpustit, že ho donutil zříci se žaloby, i celou tu zahanbující scénu sbratřování se zločincem.

„Docela prostě,“ odpověděl Kranz. „Máme co činit s neobyčejným zločincem, a proto musíme udělat všechna bezpečnostní opatření, promyslet každý krok, abychom udeřili najisto. Banka se na noc pevně zamyká a je dobře střežena.

Půjdeme-li v noci, pak přes všechnu opatrnost vyvoláme rozruch a nepřítel bude varován. Bude líp, půjdeme-li ráno, po otevření banky, dokud tam ještě nebude mnoho klientů. Přijdeme tam v civilu, ozbrojeni jen pistolemi. Vejdeme po jednom, aniž bychom vzbudili podezření bankovních strážných a úředníků, pak rychle poběžíme nahoru, abychom nepřítele překvapili a zmocnili se ho.“

Přes veškerou netrpělivost byl prokurátor nucen uznat názory zkušeného detektiva za správné a odložit Stirnerovo zatčení na ráno.

„Ale já myslím,“ pokračoval Kranz, „že to možná budeme muset odložit ještě o jeden den…“

„To tak!“ zvolal hubený stařík v brýlích, ministr vnitra, který se osobně dostavil do výboru.

Kranz nazvedl obočí.

„Co se dá dělat, Vaše Excelence, já už jsem si dovolil říci, že je třeba promyslet každý krok. Musíme dobře znát plán domu Elsy Güickové, všechny vchody a východy, znát přesně pokoj, ve kterém je Stirner, a jiné věci. Je třeba zjistit tyto údaje a k tomu je zapotřebí času.“

To vyvolalo zklamání.

Najednou se velitel policie plácl dlaní do čela.

„Dovolte, pánové! Myslím, že jsem našel řešení. Skutečně, sám osud je nám nakloněn! Před několika dny jsem přijal do své kanceláře mladého muže, jakéhosi Rudolfa Gottlieba. Znáte to jméno?“

„Jakpak by ne! To je přece ten nepodařený dědic, synovec zesnulého bankéře.“

„To bude průvodce pro vás, Kranzi,“ řekl s úsměvem velitel policie. „Lepšího byste nenašel. Jako budoucí dědic poznal celý dům odshora dolů. A Stirnera z hloubi duše nenávidí. Prostě – velmi vhodný muž.“

„Výborně, kde ho najdeme?“

„Nic snadnějšího!“ Velitel policie zatelefonoval a vydal příslušný rozkaz.

Za necelou půlhodinu sestoupil rozespalý Gottlieb do sklepa, kde zasedal výbor.

Jakmile se dověděl, proč ho pozvali, bylo po ospalosti. Zaťal pěsti a zvolal:

„Teď se s vámi vypořádám, pane.“

Velitel policie zářil.

„Pane veliteli,“ obrátil se na něho Rudolf, „snažně vás prosím, neodmítněte mi mou pokornou prosbu.“

„Oč jde, milý příteli?“

„Dovolte mi vlastnoručně zabít toho netvora.“

„Jakpak, bez soudního vyšetřování?“ zarazil se ministr spravedlnosti. „Vždyť dosud nemáme přímé důkazy.“

„A víte, pánové,“ vmísil se do hovoru prokurátor, „ten mladík má pravdu. Věc je příliš vážná, než abychom si mohli hrát na spravedlnost. Že to všechno natropil Stirner, o tom sotva někdo z nás pochybuje. Kranz má pravdu, když říká, že máme co dělat s neobyčejným zločincem. To znamená, že vůči němu musí být použito neobyčejných opatření. Toho si žádá ochrana státu a občanů. Budeme-li se se Stirnerem párat, nejsem si jist, že mě při soudním přelíčení nepřinutí, abych se zřekl obžaloby, líbal ho a nabídl mu cigaretu. Je-li v sázce osud země, a tomu tak je, bylo by z naší strany přímo zločinné riskovat a snad pustit nepřítele z rukou ve jménu dodržení formalit. A pak… hm… jsme mezi sebou… Copak Stirner nemůže být zabit při pokusu o útěk? Ať je tento způsob jakkoli odsuzován, není v něm ve skutečnosti klamu, protože, který zločinec netouží vyhnout se trestu a nepoužije každé příležitostí k útěku? Tak se jednou ranou nepřítele zbavíme.“

„Docela správně!“ ozval se velitel policie. „Kdo popírá zákony společnosti a státu, je mimo zákon.“

„Umíte dobře střílet, Gottliebe?“ zeptal se Kraus.

„Vždycky do černého!“

„Tak tedy, přeji vám úspěch!“ řekl velitel policie.

Do rána se projednával plán útoku. Bylo rozhodnuto, že do banky půjdou jen čtyři: Rudolf Gottlieb, Kranz a dva spolehliví policejní detektivové. Ti dva tvořili zálohu.

„Čím míň, tím líp,“ prohlásil Kranz.

V devět hodin ráno byl oddíl shromážděn, ozbrojen automatickými pistolemi a vybaven přesnými instrukcemi

„Mnoho úspěchu,“ opakoval velitel policie.

Oddíl šťastně vnikl do banky, vystoupil do prvního poschodí, a vedený Rudolfem, zamířil k pracovně. Sluhům, které potkali, tiše, ale rázně nařídili, aby se nehýbali z místa.

Pracovna byla prázdná. Jeden z detektivů se posadil u vchodu a druhý u dveří do Stirnerova pokoje. Rudolf, doprovázen Kranzem, pootevřel dveře Stirnerova tajemného pokoje a rychle do něho nahlédl. V pokoji nebyl téměř žádný nábytek. Postel s nočním stolkem, nevelká skříň a toaletní stolek tvořily celé zařízení. Pokoj byl uprostřed přehrazen dubovou příčkou. Stirner seděl před zrcadlem u toaletního stolku a holil se. Celá tato prohlídka trvala jen chvilku. Ještě než Stirner otočil hlavu při zvuku otevíraných dveří, všichni jeho psi se vrhli na Rudolfa. Ani nestačil vytáhnout revolver. V té chvíli Stirner, sedící zády ke dveřím, spatřil

Rudolfův obraz v zrcadle, vyskočil, dvěma skoky byl u přepážky, otevřel dveře a zmizel za nimi. Rudolf a Kranz odháněli psy – měli instrukci střílet jen na Stirnera, aby předčasně nezpůsobili poplach – vrhli se k přepážce a začali klepat.

„Otevřete, Stirnere!“ křičel Gottlieb. „Otevřete, čeho se bojíte?“

Dveře se rozlétly tak prudce, že Rudolf, který se o ač opíral, upadl.

„Opatrně, neupadněte!“ klidně ho upozorňoval Stirner. „Lehni, Falku! Lehni, Biči!“

Psi poslušně lehli, položili si tlamy na protažené tlapky, dál však pozorně očima sledovali vetřelce.

„Jsem vám k službám, pane Rudolfe Gottliebe!“ řekl Stirner a opět si sedl k toaletnímu stolku.

Gottlieb odložil na týž stolek revolver, vzal štětku a začal Stirnerovi mydlit krk a tváře. Pak vzal břitvu a začal ho holit. Stirner zvrátil hlavu dozadu, a Rudolf mu pozorně a opatrně vyholoval krk.

„Trochu to škrábe, pane Gottliebe… Přibrušte břitvu.“ , Rudolf naostřil břitvu o řemen a holil dál.

Kranz stál vedle jako na stráži.

„Děkuji vám, pane Gottliebe. Umíte to báječně. Máte talent a radím vám, abyste ho využil. Otevřete si holírnu. A kdo jste vy?“ tázavě se obrátil na Kranze.

„Kranz. Johan Kranz. K vašim službám!“ najednou ožil Kranz. Odhodil revolver, uchopil kartáč na šaty a začal Stirnerovi kartáčovat oblek.

„Děkuju vám, tady máte za námahu!“ A Stirner jim dal každému minci.

Pokorně se uklonili a zamířili ke dveřím. Před domem se rozešli na různé strany. Detektivové zmizeli beze stopy.

Kranz přišel do vězení a žádal, aby ho zavřeli do samotky. Velitel věznice to pokládal za žert, ale Kranz zrudl hněvem: „Mám rozkaz od samotného ministra, že má být zatčen každý, koho uznám za vhodné, a tak žádné řeči! Neodvažujte se pochybovat o slovech úřední osoby!“

Velitel věznice pokrčil rameny a dal rozkaz, aby Kranze odvedli a uvěznili. Pak učinil telefonický dotaz, ale dostal odpověď, že nikdo nedal rozkaz k jeho zatčení, že ho naopak netrpělivě očekávají ve výboru. Kranz kategoricky odmítl vězení opustit.

„Pokusíte-li se odvést mě násilím, budu střílet,“ vyhrožoval. „Mě uvěznil sám Kranz a jen Kranz mě může propustit!“

Velitel věznice mávl rukou.

„Bud se zbláznil, nebo je opilý.“

Protože Kranz nikdy neodkládal zbraň, bylo nebezpečné použít proti němu násilí.

„Ďas ho spral, ať tedy sedí!“

A tak Kranz seděl a pozoroval špehýrkou ve dveřích stráže na chodbě.

„Jak to hlídáš? Copak můžeš zůstávat tak dlouho na jednom konci chodby? Nedovedeš sloužit? Pojď sem, zkontroluj zámek, abych neutekl.“

Kranz podle všeho tvořil výjimku z pravidla, o kterém mluvil prokurátor: vůbec se nepokusil o útek.

Ze všech účastníků nezdařeného útoku se do výboru vrátil jediný Rudolf Gottlieb. Ale bylo těžko z něho něco kloudného dostat. Byl rozpačitý a zachmuřený.

Na všechny otázky, které mu netrpělivě kladli členové výboru, odpovídal nesouvisle.

„Oholil!“

„Kdo koho oholil? O čem to mluvíte?“

„Já jsem oholil Stirnera!“

Členové výboru na sebe nechápavě pohlédli.

„Snad je to řečeno obrazně, zločineckým žargonem, a označuje se tak vražda?“ tiše se tázal ministr velitele policie.

„Nepamatuju si, že bych byl takový výraz kdy slyšel,“ odpověděl velitel.

„Tak mluvte rozumně, je Stirner živ nebo zabit?“

Rudolf se po nich podíval kalným pohledem a pak s hořkým úsměvem odpověděl:

„Je živější než my všichni. Hladce jsem ho vyholil. Budu si muset otevřít holírnu.“

7

TRILBI

„Ludvíku, konečně!“ uvítala Elsa Stirnera obvyklými slovy a podávala mu ruce. „Tys na mě úplně zapomněl!“

Stáli v zimní zahradě a dívali se na sebe jako po dlouhé rozluce. A skutečně, neviděli se už skoro měsíc. Za tu dobu se oba trochu změnili. Stirner měl tvář vyhublejší, oči zapadlé, pohled těkavý a prudké změny nálady byly u něho častější. Elsa zhubla tak, že jí vystupovaly klíční kosti a tvář se protáhla. Pohled měla nehybný, matnější, pohyby malátné a automatické. Vnitřně se změnila ještě víc. Následkem nenormálního duševního stavu u ní téměř začínal rozklad osobnosti. Její myšlenky byly kusé, nahodilé, nesouvislé. I její nálada se prudce měnila. Z živého člověka se stále více stával automat. Projevovalo se to i při setkáních se Stirnerem. Jejich rozmluva někdy končila nedořečeným slovem, jindy zas byla neobyčejně živá.

Stirner usadil Elsu vedle sebe a přitiskl svou tvář k její, Elsa ho pohladila.

„Hlaďoučká, že? To mě tak Rudolf Gottlieb oholil.“

„Gottlieb?“ překvapeně se tázala Elsa.

„Ano, Gottlieb. Chce si otevřít holírnu a získává zručnost holením svých přátel.“

„Nerozumím ti, Ludvíku, ty žertuješ?“

„A není ani třeba, abys rozuměla. Zapomeň na Gottlieba.“

Odmlčeli se.

„Hodně ses změnil, Ludvíku, jsi unavený…“

„To nic.“

„Proč tolik pracuješ? Máš snad nějaké nepříjemnosti?“

Stirner vstal a nervózně přecházel.

„Nepříjemnosti? Naopak. Všechno jde skvěle. Ale unaven jsem… ano… Jsem k smrti unaven,“ řekl tiše a přivřel očí. „Zapomenout… A ty jsi ke mě tak chladná, Elso.“

Elsa pod jeho pohledem náhle zbledla a začala těžce dýchat pootevřenými ústy. Jako opilá se s táhlým stenem vrhla k Stirnerovi, stiskla jeho spánky do dlaní a zalykajíc se líbala ho na oči, čelo, tváře. Nakonec se prudce a bolestně přisála k jeho rtům. Stirner ji rázně odstrčil. „Dost! Jdi na své místo! Uklidni se.“ Elsa poslušně usedla na díván, její vzplanutí přešlo stejně náhle jako začalo, jen únava zůstala.

„To ne… to ne… To je hotové prokletí!“ mumlal Stirner a rychle procházel mezi palmami.

„Co jsi v poslední době dělala, Elso?“ zeptal se, když se uklidnil.

„Přemýšlela jsem o tobě…,“ pronesla malátně. Stirner pokývl hlavou jako lékař, jehož předpoklady se splnily.

„A co jsi ještě dělala?“

„Četla jsem. Našla jsem v knihovně starý román Trilbi a přečetla jsem si ho. Znáš to? Svengali hypnotizuje Trilbi a ta se stává hračkou v jeho rukou. Bylo mi jí líto. Pomyslela jsem si, jaká to musí být hrůza, ztratit svou vůli, dělat, co druhý rozkáže, milovat na rozkaz.“ Stirner se mračil.

„A řekla jsem si, jak je to příjemné, že my dva se milujeme ze svobodné vůle, že jsme šťastni.“

„Ty jsi šťastná?“

„Ano, jsem šťastná,“ stejně malátně odpověděla Elsa. „Svengali – jaký hrozný a mocný člověk!“ Stirner se pojednou ostře zasmál

„Čemu se směješ?“

„Ale to nic, jen tak. Vzpomněl jsem si na něco směšného… Svengali je štěně…“ Opět se na ni soustředěná zadíval a řekl: „Zapomeň na Svengaliho! Tak co jsi četla?“

„Nic jsem nečetla.“

„Myslím, že jsi říkala něco o nějakém románu?“

„Nečetla jsem žádný román,“

„Hrála jsi na klavír?“

„Ne, už dlouho jsem nehrála.“

„Pojďme. Zahraješ mi něco. Tak dávno jsem neposlouchal hudbu…“

Odešli do sálu. Elsa usedla ke klavíru a začala hrát Griegovo „Jaro“. Přitom tiše říkala:

„Připomíná mi to Mentonu. Tiché večery… Měsíc vystupujíc! z moře… Vůni tuberóz… Jak jsme byli šťastní tehdy v těch prvních dnech!“

„Copak teď nejsi šťastná?“

„Ano, ale… tak málo tě vidím. Jsi teď nervózní, přepracovaný. A tak mě napadlo: k čemu všechno to bohatství? Kolik člověk potřebuje ke štěstí? Odjet tam, na modré pobřeží, žít uprostřed květin, opájet se sluncem a láskou!“

Stirner se opět hlasitě a ostře zasmál.

„Zřídit si zahradu, chovat stádo koz. Já bych byl pastýř, ty krásná pastýřka. Pavel a Virginie… Oblíbená bílá kozička se stříbrným zvonečkem na modré stužce. Věnečky z polního kvítí u potůčku. Idylka!… Ještě příliš mnoho přemýšlíš, Elso. Idyla!… Ludvík Stirner v úloze hodného pastýře kozího stáda! Cha, cha, cha!… Snad máš i pravdu, Elso. S čtyřnohým stádem je méně starostí než s dvounohým. Zapomeň na Mentonu, Elso! Je třeba zapomenout na všechno a jít kupředu, stále výš a výš, tam, kde se vznášejí orli, a ještě výš… Dosáhnout oblak, ukrást z oblohy posvátný oheň nebo… zřítit se do propasti a zahynout. Nech toho, přestaň hrát tu sladkou idylku. Zahraj něco bouřlivého. Zahraj Chopinovy ohnivé ‚Polonézy‘, hraj Liszta, hraj tak, aby pukaly klávesy a praskaly struny.“

Elsa se podřídila jeho přání a začala hrát Rachmaninovu „Polichinelle“ s takovým vzepětím, až to bylo nad její síly. Jako by se do ní vtělila Stirnerova bouřlivá duše.

Stirner dlouhými kroky přecházel po sále a nervózně luskal prsty.

„Tak… ano, tak!… Drtit! Bořit! Tak to chci… Jsem na světě sám a svět patří mně! Teď je mi dobře… Dost, Elso! Odpočiň si.“

Vyčerpaná Elsa spustila ruce a těžce dýchala. Po nadlidském vypětí sil téměř omdlévala. Stirner ji vzal pod paží, odvedl ji do zimní zahrady a usadil ji.

„Odpočiň si tady, vždyť i čelo máš vlhké…“

Utřel jí čelo kapesníkem a uhladil rozcuchané praménky vlasů.

„Co píše Ema? Už dlouho ti nepsala?“

Elsa trochu oživla.

„Ano, zapomněla jsem ti to říct. Včera jsem od ní dostala dlouhý dopis.“

„Co její zdraví?“

„Je jí líp. Lékaři ale říkají, že by měla zůstat na jihu ještě dva měsíce. Dítě je taky zdravé.“

„Aby ti tohle sdělila, proto musela napsat dlouhý dopis?“

„Píše hodně o svém muži. Stěžuje si, že se Sauer začíná špatně chovat. Stéle se mračí, je podrážděný. Už k ní není tak pozorný; Ema se bojí, že jeho láska k ní začíná chladnout.“

Stirner s úzkostlivou zvědavostí poslouchal Elsu. Zdálo se, že Sauerova láska k Emě ho zajímá víc než Elsina láska k němu samému. Zamyslel se, zamračil a zašeptal:

„To není možné… Copak jsem se zmýlil ve výpočtech? Tak ohromná vzdálenost… Vždyť to je chyba… Ne! To není možné! To si musím ověřit.“

Rychle vstal, a aniž si povšiml Elsy, aniž se s ní rozloučil, rychle vyšel ze zimní zahrady.

„Ludvíku, kam jdeš? Ludvíku! Ludvíku!“

Ve velkém sále doznívaly vzdalující se kroky.

Elsa svěsila hlavu a zamyšleně se dívala na rybky plovoucí v akváriu. Tiše se pohybovaly v skleněné zelené krychli, pohybovaly měkkými ocásky a otevíraly tlamičky. Drobounké bublinky, třpytící se jako kapky rtuti, vyplouvaly na povrch.

„Zase sama!“

8

PÁSMO PANIKY

Prokurátor navštívil Kranze v jeho dobrovolném vězení, protože se chtěl dovědět podrobnosti o nezdařeném útoku na Stirnera.

„Poslyšte, Kranzi,“ začal prokurátor lichotivě, „vy jste byl přece vždycky vzorný úředník. Řekněte mi, co se stalo u Stirnera a proč jste se dal zavřít do samotky?“

Kranz stál v pozoru, ale prokurátorovy domluvy na něho nepůsobily.

„Jsem zločinec, a proto sedím. Ale jakého zločinu jsem se dopustil, to vám nemohu říct. Mám právo odmítnout výpověď. Můžete mě postavit před soud.“

„Ale jak vás máme soudit, když neznáme váš zločin?“

„Co je mi do toho, budu ve vyšetřovací vazbě tak dlouho, dokud to nevypátráte. Když jednou Kranz řekne ne, tak to platí. Dost, už o tom nebudeme mluvit. Ale já jako vězeň mám stížnost na nepořádky ve vězení…“

„O co jde, Kranzi?“ zajímal se prokurátor.

„To je přímo neslýchané! Dali nám k obědu polévku. Nabral jsem jí lžící a vylovil jsem kus masa, jistě dvacetidekový. A na polévce plaval tuk. Jestli budou ve věznicích takhle krmit vězně, pak se i z poctivých lidí stanou zločinci. Co je to za pořádek? Prohlašuji vám kategoricky: jestliže se strava nezhorší, vyhlásím hladovku, abyste věděl. Anebo tohle: stráže doprovázejí zločince ze samotek na záchod na konci chodby, místo aby jim dali do cely kýble. Copak tohle jde? Asi jsou líní kýblovat. A já toho třeba využiju, pokusím se o útěk a oni mě pak při pokusu o útěk… tento… Žádám, aby byla učiněna opatření k přesnému dodržování vězeňského řádu!“

Prokurátor údivem otevřel ústa.

Ovšem, dvacetidekovému kousku masa v polévce se prokurátor vůbec nedivil; dobře věděl, že ostatní vězňavé nemohou z řídké, páchnoucí polévky vylovit vůbec nic. Ale žádat o zhoršení stravy! Takový požadavek prokurátor dosud nikdy z úst vězně neslyšel.

„Ubožák!“ pomyslel si prokurátor, „po návštěvě u Stirnera se docela pomátl.“ Snažil se být co nejvlídnější a řekl: „Moc vás prosím, Kranzi, řekněte mi všechno jako staršímu kamarádovi. Vždyť jsem tak dlouho pracovali spolu… Řekněte aspoň něco.“

„Vypovídat? Tak to byste chtěl? Budou-li zločinci vypovídat, co potom budeme dělat mi, detektivové? Žebrat? Chcete, aby se z nás stali nezaměstnaní? Ne, já se k svým kamarádům nezachovám podle. Ať můj čin vypátrají a dostanou za to svou odměnu.“

Prokurátor byl ohromen touto neobvyklou logikou a rozmrzen svým neúspěchem.

Kranz si toho povšiml. Zdálo se, že je mu prokurátora líto. Chvíli prohledával kapsy, pak vytáhl stříbrný peníz a podal ho prokurátorovi jako almužnu.

„To je všechno, co vám mohu dát.“ Prokurátor mechanicky natáhl ruku, vzal peníz a nechápavě se na něj díval.

„Přiložte to k věcným důkazům. Peníze získané zločinem…“

Byla to mince, kterou dostal Kranz od Stirnera jako zpropitné.

Prokurátor mlčky odešel; věcným důkazem otáčel mezi prsty.

„Ztratili jsme v něm výborného pracovníka,“ pomyslel si.

„A pořád ten Stirner. Copak se nám nepodaří ho vyřídit?“

Když členové výboru, netrpělivě očekávající prokurátora, se zeptali, jak dopadla návštěva u Kranze, prokurátor jen beznadějně mávl rukou a usedl do křesla.

„Co tedy dělat? Copak je Stirner nepřemožitelný?“ otázal se ministr vnitra.

Povstal náčelník vojenské oblasti, kterému říkali „železný generál“, hubený, bodrý stařík se štětinatým feldvéblovským knírem.

„Co dělat?“ spustil hlasem na jeho věk překvapivě silným a mladým. „Já vám řeknu, co dělat. Vyhlásit Stirnerovi opravdovou válku. Promiňte mně, starci, pane ministře, ale vy civilové máte zřejmě příliš slabé nervy. Poslali jste pár policajtů, ti to zbabrali, a vy už mluvíte o nepřemožitelnosti nějakého dobrodruha, který si sotva přičichl k prachu. Je třeba,‘,železný generál‘ začal křičet, jako by už velel miliónové armádě na bojišti, „vyhlásit ve městě výjimečný stav, obklíčit dům Elsy Glückové souvislým řetězem vojsk a vyrazit na zteč. Ano, na zteč! Pro každý případ připravit dělostřelectvo a jestliže – což nepřipouštím – se útok pěšáků z nějakých příčin nezdaří, smést z povrchu země celý dům. Kartáčové náboje a granáty se ještě nikomu zaříkat nepodařilo. To je třeba udělat, a ne upadat do paniky.“

Energická řeč „železného generála“ zapůsobila.

Proti generálově plánu se ozývaly jednotlivé hlasy, ale ani ty nebyly namířeny proti podstatě plánu.

„Mohou být při tom poškozeny sousední domy.“

„Čím se provinili ti, kteří žijí se Stirnerem, třeba jeho žena?“

„Řekl jsem, že k bombardování se vší pravděpodobností nedojde,“ odpověděl generál, „a i kdyby, válka se bez obětí neobejde. Lépe, zahyne-li několik set lidí než celý stát.“

„Nebylo by alespoň možné varovat občany a evakuovat je?“

„Ne! Varovat je by znamenalo varovat zároveň nepřítele. Raději tu věc neodkládat. Dnes v noci, budete-li souhlasit, já sám povedu svoje zkušené vojáky, a uvidíme, jak začne fňukat, pan nepřemožitelný!“

„Ale bez dělostřelecké palby,“ prohlásil ministr obrany.

„Proč?“

„Protože by nebyl zabit jen Stirner, byla by zničena i jeho zbraň a ta…, ta se nám může hodit.“

S tím souhlasili všichni.

Za městem, na poradě štábu, vyložil generál svůj plán.

„Čeká nás těžký úkol. Jsme sešněrováni směrnici vlády – nepoužít dělostřelecké palby. Mám rozkaz zmocnit se Stirnera živého; nebude-li to možné, zabít ho, ale ušetřit jeho dům a všechno uvnitř. Máme co činit s neobyčejným nepřítelem. Budeme bojovat ve středu města. Ale sotva se tu dá použít taktiky pouličního boje. Jakýpak tady *pouliční boj!* Když se nám podaří vniknout do domu nepřítele a teprve tam se utkat se Stirnerem, to… hm… pak už bude domovní boj. První, oč se musíme postarat, je, aby byla vyloučena jakákoli možnost Stirnerova útěku. Dále je známo, že Stirner zaměřuje své paprsky buď na určitý úsek, nebo na určité území. Přitom jeho paprsky – budeme tak nazývat jeho zbraň – zřejmě nepůsobí na každého stejně. To vše nás nutí rozmístit své síly po celém obvodu boje a držet pohotově zálohy. Pěchota musí postupovat ulicemi k bojišti v sevřených řadách. Budou-li první řady zasaženy a poběží v panice zpět, musí zadní řady svým náporem donutit čelní oddíly k postupu vpřed. Tak se nám snad podaří proniknout až k Stirnerovu domu. Možná že se tak octnou v ‚mrtvém pásmu‘, vně ‚ostřelu‘, jak tomu bývá při dělostřeleckých bojích. Já povedu čelní oddíl.“

„Vaše Excelence,“ namítl adjutant, „to by bylo od vás velice neopatrné.“

„Pane plukovníku,“ odporoval generál dost ostře, „dovolte mi, abych sám určil svoje místo na bojišti. Zdůrazňuji: pro daný případ.“

Plukovník, zvyklý na generálovy hrubosti, mlčel a jen silně zrudl.

„Vím sám, že je to riskantní,“ pokračoval generál. „Ale každá válka je riziko, a ne hra v domino. Abych mohl řídit boj, musím znát nepřítelovu zbraň, musím na sobě vyzkoušet působení nepřátelské ‚palby‘, abych se přesvědčil, jestli je stejně smrtelná pro ostříleného vojáka jako pro civila se slabými nervy.“

Bylo ticho. Štábní důstojníci tu stáli zachmuřeni. Těžké mlčení přerušil adjutant. Věděl, že tvrdošíjnému generálovi se nedá odporovat. Adjutantovi připomínal celý tento plán útoku „s generálem na bílém koni v čele“ staré banální olejomalby. Nedalo se vsak nic dělat. Zbývalo jen myslet na následky.

Ve dvanáct hodin v noci se z různých částí města začali k Bankovní ulici a k Burzovnímu náměstí stahovat oddíly vojáků v plné polní. S čelním oddílem jel sám „železný generál“ na překrásném zlatavém arabském koni.

„Celá armáda proti jednomu člověku, a ještě k tomu civilovi! Je to hanba, ale k čertu, lepší taková potupa než záhuba země!“

Generál projel ulicí přiléhající k Burzovnímu náměstí. Dům Elsy Glückové byl obrácen jednou stranou na toto náměstí a druhou do Bankovní ulice.

„Uvidíme, co na to řekne,“ podotkl generál a upřeně se zadíval na dům Elsy Glückové, který už vystupoval ze tmy, a popohnal koně.

Arabský závodní kůň vykročil ladným krokem na náměstí. V tom okamžiku však bez zjevné příčiny zachroptěl, stáhl uši, začal couvat a chvěl se přitom na celém těle. Generál byl znepokojen. Co mohlo vylekat Abreka, který se nezachvěje ani

při rachotu děl? Poplácal koně po šíji.

„Copak to tropíš za hlouposti, Abreku?“ řekl a pobodl koně.

Když Abrek znovu vkročil na náměstí, postavil se prudce na zadní, otočil se a běžel zpátky. V té chvíli, kdy se kůň obracel, překročil zadníma nohama na okamžik čáru oddělující ulici od náměstí a generál pocítil, jak mu hrůzou běží po zádech mráz. Abrek už byl několik desítek metrů od náměstí.

„Co to sakra znamená,“ zabručel generál. A tu se ho zmocnil záchvat hněvu a zuřivostí, který ho přepadával v okamžicích největšího nebezpečí. Obrátil koně k náměstí a vší silou mu vrazil ostruhy do boků. Abrek, nezvyklý na tak surové zacházení, pohodil hlavou, stáhl uši a tryskem se vrhl kupředu. Prudce vběhl na náměstí, ale náhle děsivě zachroptěl a udělal takový skok stranou, že generál, který byl nejlepším jezdcem v armádě, jako podťatý spadl na zeni. Zdálo se však, že to ani nevnímá. Jeho vědomí, jeho nervy, celý jeho organismus, stejně jako i u jeho koně, byly zachváceny neobyčejnou, nadpřirozenou hrůzou. Vzpamatoval se teprve na ulici, kam ho odtáhl Abrek za nohu zamotanou do třmenu. Oddíly vojáků se už k nim přiblížily.

„Kdo to kdy viděl, taková hanba!“ pomyslel si generál. Zvedl se, oprášil se a s potlačovanými rozpaky řekl adjutantovi, který k němu právě dorazil na svém koni:

„To nic… Neznepokojujte se, to je maličkost. Ten zatracený Abrek se něčeho vylekal a vyváděl tak, že by se ani sám ďábel v sedle neudržel.“

O panické hrůze, kterou pocítil, neřekl generál nic, aby nesnižoval „bojovou náladu“ a ještě víc si před důstojníky a vojáky nezadal.

„Jsou všechny jednotky staženy?“

„Ano. Ulice ústící na náměstí, dokonce i průchodní dvory jsou obsazeny…“

„A Bankovní ulice?“

„Přistup do ní je taky obsazen.“

„Dobrá! Čekejte na povel.“

Jakmile se na generálův rozkaz zářivé duhy raket sklonily nad domem Elsy Glückové, začala vojska postupovat.

A tu se stalo něco neuvěřitelného. Takovou paniku neviděl generál za celý svůj dlouhý život vojáka. Stál nedaleko náměstí na plošině automobilu a křičel svým hromovým hlasem:

„Kupředu! Kupředu, jinak střílím!“

Nikdo ho však neposlouchal. S vojáky se dělo něco neslýchaného. Pobíhali v smrtelné hrůze, zahazovali pušky, jeden druhého rdousili. Steny a řev se nesly náměstím. Zadní řady se draly kupředu, ti, co vstoupili na náměstí, se hrnuli zpět. Generál dal rozkaz prchající zatlačovat; semknuté řady vojsk, zaplavující ulice, vytlačovaly přední kolony na náměstí. To se změnilo v zuřící peklo, ale pozvolna se přece jen naplňovalo.

Tu se přivalila nějaká nová vlna, která zasáhla mnohem širší okruh, a panika se zmocnila i vojsk pochodujících ulicí. Vlny nabíhaly jako ledový dech smrti, hnaly se přes řady vojáků, a spořádané kolony se změnily v divoké stádo splašené zvěře. Vojáci se vrhali jeden na druhého, zachraňovali se ve vchodech a ve vratech domů, ale odtud proti nim vybíhali v panické hrůze civilní občané.

Panika zachvátila i domy. Lidé zalézali pod postele, schovávali se do skříní. Někteří vyskákali z oken na hlavy vojáků, na jejich bodáky. Ženy popadly děti a s divokým křikem pobíhaly po pokojích, jako by byl celý dům v plamenech. Po chodbách a schodištích se valily proudy lidí, kteří ztratili hlavu. Jedni běželi nahoru, druzí dolů, kutáleli se po schodech, dupali po povalených ženách a dětech. Nejstrašnější bylo, že nikdo neznal příčinu paniky, nikdo nevěděl, před kým se má zachránit. Postupně však byl v tomto chaotickém vířícím proudu patrný pohyb jedním směrem: to snad vojáci ze zadních řad, které dosud nebyly zasaženy vlnami paniky, při pohledu na všeobecný zmatek prchali zpátky a strhli s sebou ostatní. Tento opačný proud se neustále šířil. Zdálo se, že lidé našli cestu k záchraně – všichni se hnali jedním směrem tak zběsile, jako by je pronásledovaly tisíce kulometů.

Když adjutant proběhl tři ulice, spatřil svého „železného generála“, muže, který neznal strachu. Generál, bez helmy, v potrhané uniformě, s šílenstvím v očích přeskakoval hromady padlých těl a mohutnými pěstmi si razil cestu kupředu.

Ale „obranné pásmo paniky“, jak později pojmenovali tento jev, se stále šířilo. Zasáhlo í budovu, ve které zasedal výbor veřejné záchrany. Členové výboru a celá vláda utekli. Teprve k ránu panika ustala, ale výbor neměl odvahu vrátit se do města.

Hlavní město bylo ztraceno. Ale bylo třeba zachránit zemi. V takovou možnost už skoro nikdo nevěřil. Když členové výboru jeden druhého vyhledali, bylo v sousední vesnici zorganizováno zasedání válečné rady. „Železný generál“, celý zoufalý, byl neúspěchem úplně zničen.

„Proti ďáblovi jsou děla bezmocná,“ řekl a svěsí! hlavu. Stirner zvítězil. Mohl rozhodovat v zemi podle své vůle jako žádný jiný tyran na světě.

9

PŘÁTELSKÁ POMOC

Cizí státy se zájmem sledovaly průběh boje německé vlády se Stirnerem. Francouzští a angličtí bankéři neskrývali své potěšení, když telegraf a rozhlas přinášely zprávy o úpadku největších německých bankéřů, jejich konkurentů na mezinárodním peněžním trhu.

„Výborně! Stirner je chlapík!“ říkali cizí bankéři a už vypočítávali své budoucí zisky.

Pokládali Stirnera za výjimečně schopného finančníka, ale byli přesvědčeni, že nakonec ztroskotá, jako kdysi ztroskotal Stinnesův koncern, který tak neobyčejně rychle zmohutněl. Stirnerova moc vzrůstala a překonávala všechna očekávání,

všechny meze. Dějiny kapitalismu neznaly tak rychlou a tak závratnou kariéru, jako byla kariéra tohoto Napoleona finančníků. „Slunce Slavkova“ zářilo nad ním stále jasněji a nebylo příznaků, které by ukazovaly na blížící se „Waterloo“.

Když se Stirner pustil do boje s vládou, zmocnily se obavy jak zahraničních bankéřů, tak i vládních činitelů. Porážka „železného generála“ a útěk vlády ohromily celý diplomatický svět.

„Jeden proti všem! Jeden proti celému státu! Bez armády, bez děl, bez jediného výstřelu – a vyšel z boje jako vítěz!“

Nemohli už zůstat pasivními pozorovateli. Cizí státy byly nuceny určit svůj vztah k tyranovi.

Ve Francii odsunul Stirner na čas do pozadí jak otázky vnitřní politiky, tak i problémy koloniálních válek. Událostem v Německu byla věnována zvláštní tajná zasedám ministerské rady a poslanecké sněmovny. Byla to bouřlivá zasedání.

Nevelkou většinou hlasů bylo nakonec přijato usnesení: zásadní účast v boji proti Stirnerovi pokládat za nutnou a nabídnout Německu pomoc, aktivně však vystoupit teprve tehdy, až bude zneškodněna Anglie.

Anglie se chovala k událostem v Evropě mnohem klidněji, i když průběh boje proti Stirnerovi pozorně sledovala. Britská vláda dosáhla poměrně brzy názorové jednoty.

„Německo je válkou v Evropě už dost vysíleno, a jeho další rozklad by mohl porušit evropskou rovnováhu. Podle mínění vlády není Stirner v dané chvíli bezprostředním nebezpečím pro ostatní země, možná že jeho touha po moci nepůjde tak daleko. Závěr: je třeba poradit Francii, aby s vystoupením počkala. Projeví-li Stirner úmysl zasáhnout do záležitostí cizích států nebo se dotkne jejich zájmů, vystoupit společně s Francii.“

Tato odpověď, sdělená Francii, vyvolala rozhořčení mezi militaristy, kteří apelovali na národní čest.

„Nemůžeme být věčně ve vleku Británie,“ říkali a vyzývali k okamžitému zásahu, třeba jen proto, aby se dokázala nezávislost francouzské politiky.

Okamžitému zásahu se však postavily do cesty překážky diplomatického rázu. Německá vláda, která se nikoli bezdůvodně obávala, že „upřímná pomoc“ ze strany Francie bude příliš drahá, nespěchala tuto pomocnou ruku přijmout a přitom stále ještě neztrácela naději, že se se Stirnerem vypořádá vlastními silami.

Přes nepříznivý výsledek bitvy požíval dosud, „železný generál“ velké autority ve vojenských a vládních kruzích; a generál byl energickým odpůrcem zásahu zvenčí.

Po dlouhých dohadech bylo rozhodnuto zaútočit na Stirnera těžkými dalekonosnými děly.

A když ohromné dalekonosné dělo vystřelilo z hrůzostrašné hlavně obrovský náboj, který zamířil s otřesným hřmotem směrem k hlavnímu městu, nemohl „železný generál“ skrýt své nadšení. Jemu zněla hromová rána jako líbezná symfonie.

„Oho!“ rozesmál se. „Letí! No tak, pane Stirnere, donuťte ho, aby uhnul ze své cesty!“

„A teď baterie – pal! Rychleji, než se vzpamatuje, jestliže se ještě nepřestěhoval do nebe.“

Jako by se rozevřela země. Při otřesu vzduchu nedokázali vojáci zůstat na nohou. A jen „železný generál“ jako bůh války tu stál se zářící tváří. Vypadal ještě vyšší než ve skutečnosti. Vrásky kolem očí se mu stáhly v dravě veselý úsměv.

„Pal!“ vykřikl. Přestože měl velmi silný hlas, nikdo ho neslyšel. Otřesené ušní bubínky odmítaly vnímat zvuky lidského hlasu.

Generál netrpělivě mávl rukou a ukazoval na děla.

Dělostřelci připravovali druhý výstřel, ale najednou, jako by byli vyčerpáni, sehnuli se a znehybněli.

„Co to děláte?“ vykřikl generál. „Palte!“

Vojáci se nehýbali.

„Železný generál“ přiběhl k jednomu z nich a trhl mu ramenem, ale voják jako by to ani nevnímal.

Generál začal zuřivě nadávat a dupat. Mrazilo ho z pomyšlení, že Stirner je živ a uvedl už svou neviditelnou zbraň do chodu.

Stejně neočekávaně se dělostřelci vzpamatovali a začali najednou děla obracet, ještě nikdy to nedělali tak přesně, automaticky a rychle. Ohromený generál si ještě ani neuvědomil, co se děje, když už děla byla obrácena a zahřměla salva, první, druhá, třetí… Salvy neutichaly, dokud nebyl vystřelen poslední náboj. Náboje letěly jeden za druhým a nesly smrt sousedním městům a pokojným obyvatelům.

„Železný generál“ už nekřičel, nerozčiloval se. Pochopil všechno, pochopil, že jeho rozkazy jsou bezmocné proti této neviditelné síle, která skovala vůli vojáků. Poznání katastrofy ho zlomilo. Sám cítil, že je spoután neznámou silou a vyčerpán klesl k zemi.

Když poslední salva dozněla a nastoupilo zlověstné ticho, vytáhl generál z pouzdra revolver a přitiskl si ho k spánku. Kdosi mu vyrazil revolver z ruky.

„Je to zlé,“ tiše pronesl adjutant, usedl nedaleko generála na skládací stoličku, zapálil si cigaretu a roztržitě hleděl na oblohu.

Jeho pozornost náhle upoutal bod na obzoru, který se tu objevoval mezi mraky, tu zase za nimi mizel. Adjutantovo zkušené oko brzy poznalo, že to je letadlo. A zřejmě letí přímo na Berlín. Za ním letělo druhé, třetí, celá letka.

„Čí letadla to mohou být?“ pomyslel si. „Nedávali jsme rozkaz našim letcům… Možná že to nařídil ministr obrany, když se dověděl o výsledku bitvy. Ale bylo by šílenství posílat lidi na jistou smrt po tom…“ Nedomýšlel do konce, přistoupil ke generálovi a opatrně se dotkl jeho ramene.

„Vaše Excelence!“

„Ano, ano, všemu je konec! Korfe, proč jste mi vzal revolver?“ vzpomněl si pojednou generel. „Dejte mi ho. Stejně tuhle hanbu nepřežiju.“

„Vaše Excelence, na Berlín míří letadla.“

„Hlouposti… nesmysl… to se vám jen zdá.“

„Račte se podívat!“

Rachot letadel už bylo jasně slyšet ve večerním tichu.

Generál unaveně zvedl hlavu.

„K ďasu! Opravdu! Pitomci! To nám ještě scházelo. Zeptejte se radiotelegraficky, čí jsou.“

Adjutant poslal radiogram, ale ani jedno letadlo neodpovědělo.

Generál začal nadávat – ožíval.

„Konečně se vzpamatoval!“ pomyslel si adjutant a usmíval se.

Generál rychle vstal a celý se jaksi vzpružil jako po osvěžující chladné sprše.

„Máte mladé oči, Korfe, nevidíte, čí ta letadla jsou?“ Letadla už byla dost blízko, ale letěla ve značné výšce, a přitom se od houstnoucích mraků rychle stmívalo. Nad místem dělostřelecké palby se zvedla bouře. Vítr sílil. „Je to těžko rozeznat.“

„Osvětlete letadla světlomety!“

Během několika minut se letadla octla v záři paprsků. Generál a adjutant se ozbrojili dalekohledy. „Buď se mi to zdá,“ řekl generál, „nebo…“

„Nezdá se vám to. Vidím docela jasně… Jsou to americká letadla.“

„Čím dál tím hůř!“ Generál těžce usedl na židli, položil si dalekohled na kolena a hleděl za vzdalujícími se letouny.

„Chápete, co se to děje?“ zeptal se adjutanta.

Korf se dále díval dalekohledem a pokrčil rameny. „Zřejmě letí na Berlín!… Tak tedy Amerika.“

„Ale jak to? Proč?“

„Zdá se, že je vítr zanáší poněkud stranou.“ Zásah Spojených států severoamerických do boje proti Stirnerovi byl překvapením nejen pro „železného generála“, ale pro celou Evropu.

Zatímco mezi evropskými státy probíhala diplomatická jednání, ve Washingtonu, který pozorně sledoval vše, co se děje, se rychle rozhodli.

Amerika nemůže stát stranou. Stirnerova ničivá práce nejenže oslabovala platební schopnost jednoho z jejích evropských dlužníků, ale nadto Washington – dříve než německý ministr obrany – zvážil, jaké následky by mělo, kdyby se německá vláda vypořádala se Stirnerem sama a dokázala se zmocnit jeho bojového prostředku.

Americká vláda poslala Francii a Německu velmi uctivé nóty, sestavené v nejvybranějším tónu diplomatické zdvořilosti. A zároveň s uctivými nótami byly poslány stručné, ale energické upomínky o okamžité zaplacení zadržených plateb státního dluhu.

Odpověď nedala na sebe čekat: Francie a Německo odpověděly stejně laskavými nótami, v nichž vyslovovaly svůj souhlas se zásahem Ameriky a zároveň ponížene uctivě prosily o odklad plateb.

Amerika s odkladem velkomyslně souhlasila a poslala svá letadla. Ani nečekala na opožděnou odpověď Německa, protože s ní plně počítala, a americká letadla, která viděl „železný generál“ a jeho adjutant, letěla nad Německem v okamžiku, kdy ministr odpověď teprve podpisoval.

Amerika se však ve svých výpočtech spletla. Bouře zanesla letadla stranou. Pouze jedno z nich svrhlo bomby na hlavní město a do základů zničilo královský palác. Ostatní letadla shodila, svůj smrtonosný náklad v okolí města a způsobila značné škody.

Američany neuvedl nezdar do rozpaků, poslali další letku. Tu však Němci, když viděli smutné výsledky letecké expedice, zpočátku snažně prosili, aby byli ušetřeni takové ničivé pomoci, a když pak viděli, že nemají co ztratit, poslali energický protest a zároveň se obrátili na evropské veřejné mínění. Amerika by byla nevěnovala tomuto protestu žádnou pozornost, kdyby se byla nezměnila situace na bojišti.

Stirner, který svou neobyčejnou zbraň zřejmě neustále zdokonaloval, najednou vyslal směrovanou myšlenkovou vlnu, která zasáhla nejen Německo, ale i Francii až k oceánu. Každý, kdo se dostal do pásma tohoto paprsku, se dověděl, co si Stirner myslí.

„Chcete proti mně rozpoutat světovou válku? Přijímám výzvu! Vaše zbraně jsou ubohé ve srovnání s mými. Zanechte proto boje. Jestliže se vás zmocnilo šílenství, učiním vás ještě šílenějšími. To je moje poslední výstraha!“

Pak zřejmě trochu změnil směr a vyslal nové myšlenkové paprsky. Každý, kdo se dostal pod působnost těchto paprsků v Německu a ve Francii, opravdu zešílel. Zuřivému šílenství propadla dokonce posádka i cestující parníku, který plul u francouzského pobřeží. Lidé se v šílenství vrhali do vln, topiči vyhodili do povětří kotle a parník se potopil. Psychiatrické léčebny a ústavy byly přeplněny. Zuřiví šílenci se potulovali po ulicích, vrhali se na chodce a působili paniku. Několik mimořádně nebezpečných a silných šílenců muselo být zastřeleno.

Celá Evropa se zmítala v panice.

Bylo nutno načas zastavit válečné akce, a Stirner si mohl odpočinout od trvalého velkého vypětí, v kterém žil po dobu „bojů“.

10

HLEDÁ SE STEJNĚ SILNÁ ZBRAŇ

Sauerovi žili na pobřeží Středozemního moře, v Ospidaletti, nedaleko Mentony.

Ema měla důvod, aby si v dopise Else postěžovala na svého muže. V první době po příjezdu byl Otto k své nemocné ženě velmi něžný a pozorný. Sám ji vynášel na rukou na širokou verandu, pečlivě ji usazoval do křesla a přivážel na verandu kočárek s dítětem. Celé dny tak proseděli, radovali se z modrého moře, dívali se na plující lodě a na lehké elegantní jachty, na hydroplány, které klouzaly podél pobřeží. Téměř spolu ani nerozmlouvali, ale bylo to příjemné mlčení šťastných lidí. Tu a tam Ema s radostným úsměvem podala Ottovi ruku, ten ji stiskl a nepouštěl.

Jižní slunce mělo na její stav blahodárný účinek. Brzy se jí vrátil do tváří ruměnec, sil přibývalo a za tři neděle už byla na nohou.

Radost z uzdravení se však brzy začala kalit tím, že se Sauer začal k své ženě chovat stále chladněji. Když se probouzela, nenacházela už na nočním stolku kytici čerstvých orosených karafiátů, fialek nebo voňavých nachových růži. A jejich mlčení začalo být tíživé. Už je nesbližovalo, ale oddalovalo.

„Odcházíš?“ smutně se ptávala Ema, když se Otto zvedal.

„Nemohu tu přece trčet celý den,“ odpovídal hrubě a odcházel do svého pokoje nebo z domu.

Když jednou neočekávaně vešla do mužova pokoje, uviděla tuto scénu:

Sauer seděl u otevřené zásuvky psacího stolu a smutně a láskyplně se díval na Elsin portrét.

Jako by tenká jehla probodla Emino srdce. Zrudla a chtěla nepozorovaně odejít. Ale Sauer ji spatřil v odrazu velkého zrcadla. Jejich pohledy se setkaly. Eminy rozpaky vzrostly. Sauer se zamračil, jeho tvář vyjadřovala zlobu. Hodil fotografii do stolu, zabouchl zásuvku, a aniž se obrátil, hleděl na její odraz v zrcadle a podrážděně vybuchl:

„Co to máš za zvyk, vrážet do mého pokoje, když… pracuji?“

„Promiň, Otto, nevěděla jsem…“ A tiše vyšla.

„Tak pro jinou ke mně Otto ochladí,“ uvažovala. „Má rád Elsu! Je to tak přirozené, vždyť se přece milovali. Jak jen jsem na to mohla zapomenout? Proč jsem souhlasila stát se jeho ženou? Proč se oženil se mnou, když má rád Elsu? Ale miloval přece i mě, moje srdce se nedá oklamat… A Elsa?“

To všechno bylo pro Emu příliš složité. Trudné myšlenky a neřešitelné otázky se na ni zřítily jako horská lavina a v okamžiku rozdrtily něžný kvítek jejího štěstí. „Otto! Otto!“ šeptala zoufale a bezmocně plakala. Bojovat? Ona není stvořena k boji.

K ránu se rozhodla a napsala Else dopis, který Stirnera rozrušil víc než Elsu.

Ženský instinkt napověděl Emě správný tón dopisu. Ani slovem se nezmínila o příhodě s fotografií. Jen se Else jako své přítelkyní svěřila se svým hořem.

Napolo vědomě stavěla tímto dopisem své sokyni past v naději, že se nějak prozradí, jestliže i teď miluje Sauera. Netrpělivě očekávala Elsinu odpověď a konečně se dočkala. Nejistýma rukama otevřela obálku, srdce jí přestávalo tlouci a řádky se jí rozplývaly před očima. Ale když dopis dočetla, ulehčené si oddechla. „Ne, Elsa neumí lhát!“

Elsa Emu utěšovala, ujišťovala jí, že Otto zase bude něžný k své „malé panence“, ale nejvíc Emu uklidňovalo, že psala hlavně o sobě, o své lásce k Stirnerovi, o svém štěstí, o svém neklidu… Upřímně se znepokojovala, že Stirner špatně vypadá, že je přepracovaný a neobyčejně nervózní. Emě se ulehčilo. Závěr dopisu ji dokonce rozesmál.

„Nepoznala bys teď Stirnera. Nechal si narůst vousy a podobá se poustevníkovi…“

„To si dovedu představit. To bude obluda!“ Ema byla veselejší.

Ale Sauer ji brzy zase přiměl, aby propadla beznadějnému zoufalství. Po příhodě s Elsinou fotografií byl k ní ještě úsecnější a hrubější.

Když Ema seděla na verandě, přicházel tam teď jen proto, aby se podíval na

syna. Emy si ani nevšiml, usedl ke kočárku a začal si hrát s chlapečkem.

Ema vzrušeně pozorovala muže, lovila jeho pohled, ale Otto ji ignoroval. Občas se rozhodla promluvit.

„Elsa psala, že Stirner vypadá špatně a je velmi přepracovaný…“

„Svět na tom jen vyzíská, když to zvíře zdechne,“ utrousil Sauer.

Ema byla překvapena prudkou změnou Sauerova vztahu k Stirnerovi. Nemohl teď jeho jméno ani slyšet. Ema neměla odvahu zeptat se na příčiny této změny. A tak seděli mlčky.

Jednou měla dojem, že Sauer má dobrou náladu. Aspoň byl klidnější než jindy. Nad mořem letělo několik skupin letadel.

„Otto, i jak to, že letadla nespadnou?“ zeptala se.

„Bože, ty jsi hloupá, Emo!“ odpověděl Sauer. „Překvapuje mě, že jsem si toho dříve nevšiml…“

Ema zbledla lítostí a urážkou.

„Nu což, můžeš mě opustit,“ odpověděla s pláčem. „Vezmu Otíka a půjdu…“

„Prosím! Držet tě nebudu. Ale syna ti nedám!“ Upravil chlapci pokrývku a odešel.

Ema už nezadržovala pláč, přistoupila k dítěti a sklonila se nad ním.

„Copak přijdu i o tebe?“

Na cestičce v parku zaskřípěl písek.

„Mohl bych vidět pana Sauera?“

Ema si rychle utřela kapesníkem tvář a obrátila se. Před ní stál zrzavý, pihovatý mladík v bílém letním obleku.

„Kde jen jsem toho člověka viděla?“ vzpomínala Ema.

„Nepoznáváte mě? Myslím, že jsme se už viděli.“

„Ach ano, pan Gottlieb!“

„Rudolf Gottlieb, nezmýlila jste se,“

Když Sauer uslyšel hlasy, vyšel. Gottlieb se mu uklonil.

„Pane Sauere, potřebuji si s vámi promluvit o velice důležité věci.“

Odešli do pracovny.

„Doufám, že z tisku jsou vám známy všechny události poslední doby,“ začal Gottlieb.

„Nečtu noviny,“ odpověděl Sauer.

Gottlieb překvapeně zvedl obočí.

„Ale vždyť o tom mluví celý svět!“

Sauer byl trochu na rozpacích. Od příjezdu na Riviéru nečetl noviny, jako by zapomněl, že vůbec existují. Proč? Sám nevěděl. Až teď ho Gottliebova otázka přiměla, aby se nad tím zamyslel.

„Chtěl jsem si odpočinout,“ vysvětloval Sauer, „a v novinách je vždycky něco, co člověka rozčilí nebo rozladí.. všechny ty politické rozmíšky…“

„V tom případě jsem nucen vám objasnit situaci. Už nejde o politické rozmíšky, ale o nebezpečí, které hrozí celé zemi, a snad i celému světu.“

Gottlieb vyprávěl Sauerovi o neobvyklé válce mezi výborem veřejné záchrany a Stirnerem a o neslavné porážce „železného generála“.

Sauer naslouchal se vzrůstajícím zájmem a chvílemi přerušoval vyprávěče nadávkami na Stirnerovu adresu.

Tyto repliky se Gottliebovi zřejmě velmi líbily.

„Jsem velice rád," řekl Gottlieb, když skončil své vyprávění, „že jste jak se zdá nakloněn Stirnerovi stejně málo jako já. Každý z nás má své důvody, proč Stirnera nenávidět. Ale vy jste s ním spolupracoval, byl jste jeho pravou rukou a přiznám se, že jsem se obával, abyste nebyl na jeho straně. Pak by mé poslání nemělo úspěch. Poslal mě výbor… vlastně to byl můj nápad, ale mám plnou moc… Domnívám se, že jste jediný člověk, který může odhalit tajemství Stirnerova neobyčejného vlivu na lidi, tajemství síly, kterou ovládá. Dnes se většina vědců kloní k názoru, že Stirner zvládl tajemství přenosu myšlenek na dálku. Ale tajemství nebylo vypátráno. Kdybyste chtěl, mohl byste nám prokázat velkou službu… a odměna…"

Sauer vstal a vzrušeně přecházel po pokoji.

„Odměna? Zabít toho padoucha by byla pro mě největší odměna!"

V té chvíli si Sauer vzpomněl na Elsu.

Vzpomněl si na pohádku o princezně, která upadla do rukou čaroděje. Stirner je čaroděj. A on, Sauer, je rytíř, který musí osvobodit princeznu z vlivu kouzel. Osvobodit? Ale jak?

„Velice rád bych vám pomohl, pane Gottliebe, kdybych něco určitého věděl. Zatím se však pouze dohaduji. Pokud vím, zabýval se Stirner před nástupem služby u vašeho strýce vědecky mozkovým zářením a přenosem myšlenek na dálku. Prováděl pokusy na zvířatech, a sám jsem viděl, že jeho zvířata dělala zázraky. Osobně myslím –," Sauer se na chvíli odmlčel, jako by váhal, a pak pokračoval: „že váš strýc Karel Gottlieb nezahynul přirozenou smrtí… Ten Stirnerův pes, který se vrhl starci pod nohy ve chvíli, kdy přijížděl vlak, i když tam Stirner v tom okamžiku nebyl, mohl jednat pod jeho vlivem."

Rudolf Gottlieb vyskočil. Vzrušením těžce dýchal.

„Vždycky jsem byl přesvědčen, že s dědictvím souvisí nějaký zločin!" zvolal. „Ale proč jste se o svém podezření nezmínil při procesu? A nadto, u soudu jste obhajoval zájmy Elsy Gluckové!"

Sauer pokrčil rameny.

„Myslím, že já, stejně jako všichni ostatní lidé kolem Stirnera, jsem byl pod vlivem toho hrozného člověka. Nejsem vědec a nevím, jakým způsobem vnucuje Stirner lidem své myšlenky. Domnívám se však, že jeho moc je omezena na určitý okruh působnosti. Soudím tak proto, že teprve tady, daleko od něho, jsem pocítil, jak se pozvolna osvobozuji z jakési hypnózy, ‚odmagnetovávám se' od toho náboje, kterým mě zřejmě zasáhl před odjezdem. Buď Stirner ještě nemá možnost působit na velké vzdálenosti, anebo mě před mým odjezdem nevystavil dostatečně silné sugesci, a proto její působení časem oslábló."

„Máte pravdu," přitakal Gottlieb. „Ale Stirner se zřejmě stále zdokonaluje, okruh, síla a vzdálenost jeho působení se stále zvětšují. A kdožvi, možná že už zítra nebudeme bezpečni ani tady."

Sauer se zachvěl.

„Znovu upadnout do spárů toho člověka? Stát se loutkou v jeho rukou? Ne, to by bylo lepší utéct až na konec světa! A ještě lepší by bylo Stirnera zničit. Osvobodit sebe i ostatní.“

„A jestli je tomu tak, jestli tajemství Stirnerova úspěchu spočívá v tomhle, pak je možné bojovat proti němu jen stejnou zbraní. Ale kde ji vzít?“

Mlčeli.

Sauer o něčem přemýšlel.

„Ano, máte pravdu,“ souhlasil „Bojovat se dá jen stejně účinnou zbraní. Teď mi něco napadlo. Nemůže se přece stát, že by se přenosem na dálku zabýval jedině Stirner, je třeba hledat mezi vědci…“

„Hledali jsme,“ řekl Gottlieb, „obraceli jsme se na vědce pracující v této oblasti. Ale je jich velmi málo. Dotazovali jsme se jednoho italského vědce. Odpověděl, že to, co dělá Stirner, je ještě pro soudobou vědu nedostupné. Buď je Stirner génius, který předběhl ostatní, anebo je v tom něco jiného.“

„Ale není tu přece jen ten Ital…“

„Četl jsem o pokusech ještě jednoho vědce. Pravda, nemá ani titul profesora…“

„A proto jste se na něho neobrátili?“ ironicky se otázal Sauer.

„Přiznám se…“

„Copak si nás Stiraer podrobuje svým profesorským titulem? Je bezpodmínečně nutné toho vědce vyhledat. Nesmí se propást ani jedna příležitost.“

Sauer chvilku přemýšlel a pak řekl:

„Nemůžeme ztrácet ani minutu. Pojedu s vámi, vyhledáme toho vědce a poslechneme si, co nám řekne. A ještě něco. Stirner žil ve vile v Mentoně, je to kousek. Musíme se tam podívat, jestli tam nezanechal po sobě nějaké stopy.“

Sauer se rychle připravil na cestu.

„Emo,“ oslovil ženu, když ji potkal na veraadě, „odjíždím.“

„Nadlouho?“ znepokojeně se tázala Ema.

„Nevím, ale myslím, že nadlouho.“ Chladně se s ní rozloučil a spolu s Gottliebem rychle odešel.

Ema nevěděla, má-li plakat proto, že ji Sauer opouští, anebo se radovat, že jí nevzal dítě.

Sauer, který měl Stirnerovu plnou moc, se bez překážek dostal do vily Elsy Glückové a, pozorně prohlédl všechny místnosti.

V jednom z pokojů, téměř prázdném, našel ohromný kus kovové slitiny. Na zemi se povalovaly kusy drátěné spirály, úlomky porcelánových izolátorů, svorky.

„Čistá práce!“ prohlásil Gottlieb nad hroudou kovové slitiny. „Stirner umí zahlazovat stopy. Je jasné, že tu stál nějaký přístroj. Ale jak se mu podařilo roztavit všechen kov, aniž by ohořela alespoň podlaha?“

„No co, tady už nemáme co dělat, Gottliebe. Kde je ten váš vědec bez titulu?“

„V Moskvě.“

11

MOSKEVSKÝ VYNÁLEZCE

Za měsíc vcházeli Sauer a Gottlieb do hlubokého dvora na Tverské-Jamské, nedaleko Vítězné brány. Asfaltované prostranství bylo obklopeno pětiposchoďovými domy. Hlasy hrajících si dětí se jasně odrážely od vysokých zdí.

„Zdá se, že je to tady," řekl Gottlieb, když prohlížel čísla bytů u vchodu do domu. „Pojďme. Zatím všechno klape."

„Fuj, zatraceně, kdy už skončí to schodiště? To se divím, že lidé mohou žít bez výtahu," bručel Sauer a těžce dýchal. „Jaké je to číslo bytu?"

„Dvacet devět."

„Tady je dvacet pět. Tedy až nahoře."

„To nic, pohyb vám prospěje, nějak rychle tloustnete, pane Sauere," řekl Gottlieb a stiskl tlačítko.

Když konečně vešli ke Kačinskému, byl Sauer zklamán tím, co spatřil. Ani zařízení pokoje, ani vynálezcův zjev neodpovídaly jeho představám.

Byt Kačinského nepřipomínal laboratoř soudobého Fausta. Byl to nevelký pokoj s širokým benátským oknem. U okna stál velký psací stůl a na něm psací stroj. Druhý psací stroj stál na stolečku přistaveném k užší straně psacího stolu. Tyto stroje, jeden s ruskou a druhý s latinskou klávesnicí, a nevelký rys na zdi u stolu byly jedinými nenápadnými svědky činnosti obyvatele pokoje.

Nad širokým tureckým divanem visela dobrá kopie Greuze, dívky s charakteristickým, naivně čtveráckým výrazem očí. Sauer se zahleděl na portrét a zamračil se. Vzpomněl si na Emu. Kdysi ji srovnával s Greuzovými dívkami; to tehdy, když se do ní tak náhle zamiloval.

Vedle Greuzovy hlavičky visely dvě krajinky. Na zvláštním malém stolku byla litinová soška znázorňujíc– jednu z Klodtových skupin koní, která stojí v Leningradě na Aničkově mostu.

Nevelký příborník, skříň se zrcadlem, uprostřed pokoje stůl prostřený čistým ubrusem a několik kožených židlí s vysokými opěradly doplňovaly zařízení.

Všechno bylo čisté a pečlivě urovnané. To také Sauera mátlo. Když člověk seděl v tomto pokoji, mohl si myslet, že je v Berlíně, v Mnichově, jen ne v Moskvě.

I ruského vynálezce si představoval docela jinak. Tento druh lidi podle Sauerova mínění měl mít zvláštní rysy. Před Gottliebem a Sanerem vsak stál skromný, ještě mladý muž, se světlými, dozadu sčesanými vlasy, světlýma očima, hladce vyholenou tváří, rovným nosem a výraznou křivkou úst. Měl na sobě tmavohnědou manšestrovou bundu a rajtky zastrčené do úzkých holínek.

Vedle něho stála žena v bílé blůzce, dobrosrdečná a přívětivá.

„Nezmýlili jsme se snad?" pomyslel si Sauer. Ale nezmýlili se. Hosté se

představili a brzy se rozproudila živá debata.

„A tenhle muž ovládá možná stejně mocnou sílu jako Stirner, ale žije a vypadá tak prostě," pomyslel si Sauer. „Že by opravdu nepocítil pokušení využít té síly v osobní prospěch jako Stirner? Aby získal bohatství a moc?"

Sauer se pokusil nepřímo dostat odpověď na otázku, která ho zajímala.

„Řekněte mi," obrátil se s čtveráckým úsměvem k ženě Kačinského, „není vám divné, že máte muže, který dovede vsugerovat okolním lidem – a třeba i vám – všechno, co chce?"

Kačinská překvapeně zvedla obočí.

„Proč? Co by mi zvláštního mohl vsugerovat? To mě v životě ani nenapadlo. Pro pokusy má laboratoř."

Kačinskij se usmál.

„A přece je to nebezpečná síla," řekl trochu rozpačitě Sauer.

„Jako každá jiná," odpověděl Kačinskij. „Nobel vynalezl dynamit proto, aby se jím lámala žula. Lidstvo však udělalo z tohoto vynálezu nejstrašnější vyhlazovací zbraň. A rozhořčenému Nobelovi nezbylo nic než vypsat z ‚dynamitových příjmů' cenu míru, aby aspoň trochu vykoupil svou bezděčnou vinu vůči lidstvu. Stirner v tomto případě není výjimka. Jenomže využil té nové síly pro své sobecké záměry. Všechno záleží na tom, kdo drží sekeru v ruce," pokračoval Kačinskij. „Jeden štípe dříví, jiný lidské hlavy. Nebezpečí takového zneužití tu bylo už předtím, než Stirner vyzval společnost na souboj. Když se o mých prvních pokusech dověděla veřejnost, rozčilení obyvatelé mě přímo obléhali. Přišlo ke mně několik žen a ujišťovaly, že zlí lidé je už vystavují hypnóze na dálku. Ty nešťastnice mě v zoufalství prosily, abych je osvobodil od ‚zlých kouzel'. Jedna mi řekla, že nějací studenti z Gharkovské university ji tak ‚nabíjejí' elektrickým proudem, že prochází-li kolem železných luceren, vylétá z ní s praskotem jiskra. ‚Ale když jdu v galoších a hedvábném klobouku,' říkala, ‚jiskry se neobjevují. Co mám dělat? Uléhám a cítím, jak mě naplňují elektrické vlny a slyším hlas: Teď jsi v naší moci!' Poradil jsem jí, aby se zakrývala hedvábnou pokrývkou a do ruky brala kovový předmět spojený s tělesy ústředního topení. Uzemněte se jako rozhlasový přijímač,' řekl jsem ji. Jakmile se ‚uzemnila', proud odcházel do země. Klidně usínala. Co jsem mohl ještě udělat? Byli to prostě lidé nervově nebo duševně choří. Několik mužů vyhrožovalo, že mě zabíjí, začnu-li svůj vynález používat. ‚Nepřeju si, abyste naplňoval můj mozek svými myšlenkami!'"

„Ale jejich obavy jsou oprávněné." Gottlieb se snažil převést řeč na praktickou stránku. „Hrůzy, které kolem sebe Stirner rozsévá…"

„Já vím, taky jsem předvídal takovou možnost," řekl Kačinskij, „a proto jsem se od začátku zaměřoval jak na zdokonaleni přenosu myšlenek na dálku, tak na to, jak ochránit lidi před nebezpečím z toho vznikajícím."

„A podařilo se vám to?" se zájmem se ptal Gottlieb.

„Myslím, že úkol vyřeším," odpověděl Kačinskij. „Teoreticky je pro mě otázka vyřešena, ale ještě jsem si to neověřil rozsáhlými pokusy. Omezovali jsme se na pokusy s přenosem myšlenek na zvířata na krátkou vzdálenost. Můj ‚mechanický mozek' může být za dnešního stavu techniky zhotoven. Studuji povahu

elektromagnetických vin vyzařovaných lidským mozkem, zjišťuji jejich délku, frekvenci atd. Vyvolat je mechanicky není už obtížné. Když se pomocí transformátorů zesílí, poběží myšlenky-vlny jako obyčejná rádiová vlna a lidé je budou přijímat. Můžete vyzářit určitou myšlenku na anténu mého přístroje, ta zesílí toto záření a vyšle je do éteru. To je tedy nové ‚dělo', kterým budeme ostřelovat Stirnera."

Gottlieb si ulehčené oddechl.

„A bude ho možno použit brzy?"

„Myslím, že za dva týdny se podaří vyslat první výstřel."

„Co tím docílíme?"

„Překvapíme Stirnera a vsugerujeme mu, aby vyšel z domu a přijel k nám. A tak se octne v našich rukou."

„Ale kde postavíme to své 'dělo'?"

„Myslím, že se budeme muset k našemu cíli co nejvíc přiblížit. Opakuji: dělo není vyzkoušeno a neručím za jeho činnost na velkou vzdálenost."

„A nebude nebezpečné vkročit do sféry Stirnerova vlivu? Vždyť on má dělo mnohem dalekonosnější a dokonale vyzkoušené."

„Jiné východisko není, musíme riskovat."

„A izolovat se nemůžeme? Vždyť jste říkal, že jste přemýšlel o ochranných prostředcích," otázal se Sauer.

„Ovšem. Můžeme se přikrýt tenkou kovovou sítí, a elektromagnetické viny vyzářené Stirnerovými myšlenkami budou zachyceny síťkou a budou odcházet do země. Budeme vůči jeho vyzařování imunní, ale nebudeme moci vyzařovat myšlenky. Můžeme ovšem pracovat pomocí mechanismu, pomocí ‚mechanického mozku'. Ale ještě jsem dostatečně neprostudoval elektromagnetické vlny mozkového záření, a proto zatím budeme muset dát v sázku sebe. Já budu předávat myšlenky na anténu bez izolačního oděvu. Pocítím-li vliv Stirnerova záření, přehodíte přese mě síť. Vy budete v izolačních oděvech."

„A což kdybychom v těch izolačních oděvech šli přímo do Stirnerova domu a vypořádali se tam s ním? Snad by mě tentokrát nepřiměl hladit ho břitvou, místo abych mu podřízl hrdlo?"

„To znamená zabít…"

„To mu taky patří."

„… zabít nejen Stirnera, ale i ty, kdo ho půjdou zabít. Stirner jistě prodá svůj život draho. Budeme se snažit dostt ho živého. To bude lepší a vítězství bude úplnější."

Gottlieb vstal. Po něm vstal i Kačinskij a Sauer.

„Dovolte, abychom vám poděkovali…" začal Gottlieb.

„Není zač," přerušil ho Kačinskij. „Poděkujete mi, až bude Stirner v našich rukou."

12

NĚMÁ VÁLKA

Stirner seděl v pracovně u stolu nad výkresy, když tu pojednou pocítil nezadržitelnou touhu vyjít z domu. Už vstal a zamířil ke dveřím, když ho náhlá myšlenka donutila, aby se zastavil. Což jestli se sám octl pod vlivem cizí vůle? Že by odhalili jeho tajemství a jednají pomocí stejné zbraně? Stirner neztratil schopnost uvažovat, zřejmě tedy jejich působení není ještě dostatečně silné; nepřekonatelnou touhu vyjít na ulici však pociťoval docela jasně. Stirnerovi přeběhlo po zádech lehké mrazení. Jestliže se okamžitě neosvobodí z vlivu cizí myšlenky, je ztracen! Co dělat? Jak se zachránit? Nohy už ho proti jeho vůli donesly ke dveřím. U dveří visely hedvábné závěsy. Vedle byla tělesa ústředního topení. S nadlidským vypětím vůle udělal Stirner krok stranou, strhl hedvábné závěsy, přehodil si je přes hlavu a rukama se zachytil kovové trubky ústředního topení. Okamžitě pocítil, jak se touha vyjít ven zmenšila. Elektromagnetické proudy vysílané neviditelným nepřítelem rychle odcházely do země. Stirner si ulehčené oddechl. Zachráněn však ještě není. Musí celou situaci promyslet.

„V mém pokoji je kovová klec, ve kterém jsem dělal první pokusy," uvažoval. „Kdybych se tam dostal, vstoupil bych do ní a uzemnil se… Nějak bych to přečkal a pak by se vidělo. Ale stačím tam doběhnout? Nerozbije nepřítel můj volní impuls, jakmile se vzdálím od uzemnění? Kdyby aspoň nebylo na podlaze linoleum! Zatraceně! Začínají mě porážet mou vlastní zbraní. To je zlé! Především se musím izolovat. Mám kovovou síťku. Mohu ji přes sebe přehodit… Potom si zhotovím opravdový oděv. Ale jak se k ní dostat? Elso! Musím zavolat Elsu."

Ale Elsa nešla. Hedvábná látka na Stirnerově hlavě zadržovala záření.

„Zpropadeně!" Stirner odkryl hedvábí a obnažil hlavu. V té chvíli pocítil touhu vyjít z domu. Rychle zase stáhl hedvábí přes hlavu a zamyslel se. Dírkou v závěsu uviděl jedním okem nedaleko na stěně tlačítko elektrického zvonku.

„Díky nebožtíku Gottliebovi, že všude nasázel ty zvonky! Snad se mi podaří zavolat sluhu…"

Zvonek byl dva metry od něho. Klouzaje rukou po kovové rouře, začal se přibližovat k zvonku. Roura končila. Stirner se nahnul, levou rukou se přidržoval konce roury a pravou vztáhl k rouře dalšího tělesa, a zároveň dával pozor, aby mu hedvábí nesklouzlo z hlavy. Pro jistotu skousl okraje látky. Stále se přidržoval roury, dostal se k dalšímu tělesu a stiskl tlačítko zvonku.

„A co když podrobili sugesci i sluhy? Pak jsem ztracen…"

Ulehčeně si oddechl, když z dálky uslyšel šoupavé kroky stařík Hanse.

Hans vešel do pracovny s nehybnou tváří vycepovaného lokaje, který dovedl skrýt překvapení za maskou úcty, a postavil se před Stirnera zahaleného do

hedvábí.

„Hansi, v mém pokoji…," začal Stirner a zajíkl se. Ještě nikdy nikoho nepustil do svého pokoje, 'Ach, teď na tom přece nezáleží,' pomyslel si. Dokážu mu vsugerovat, aby zapomněl všecko, co tam uvidí.' „V mém pokoji je kovová síťka. Přineste mi ji okamžitě sem. Tady máte klíč."

Jednou rukou přidržoval hedvábí, jako by stydlivě zakrýval svou nahotu, druhou rukou vytáhl klíč a podal jej Hansovi.

Hans se mlčky vzdálil a přinesl tenkou kovovou síťku. „Přehoďte ji prese mě!"

Stařec vyplnil rozkaz s takovou samozřejmostí, jako by mu podával kabát.

„Děkuji vám, Hansi, můžete jít… Počkejte! Nic nepociťujete, Hansi? Žádné zvláštní přání? No, například vyjít na ulici?"

„Kdepak na ulici! Abych vám řekl pravdu, pane Stirnere, cítím přání poležet si… Nemocné nohy potřebují odpočinek."

„A jak je to dlouho, co se u vás projevilo to přání?"

„Ba, už dvacet let mě to táhne do postele."

„Můžete jít, Hansi!" Stirner rychle odešel do svého pokoje za pracovnou.

„No jen počkej!" vrčel zlostně, když uváděl do chodu stroje. Dole zahřměly silné motory, rozsvítily se lampy, přístroj začal pracovat. „Náboj" byl vyslán a zasáhl cíl.

Na předměstí stálo velké nákladní auto, na jehož plošině byla postavena ne zcela obvyklá radiostanice. Byla to stanice projektovaná podle nákresu Kačinského, určená k přenosu a zesílení vyzářené myšlenky.

Řidič, Sauer a Gottlieb měli zvláštní oděvy, zhotovené z nejjemnější drátěné sítě a zakrývající celé tělo i hlavu.

„Není to zrovna běžný oblek," smál se Kačinskij, „ale jestliže ho móda přijme, bude přímo originální. V budoucnu budeme prostě do našich obleků vkládat velice jemnou kovovou podšívku. Bohužel nevím, jak bychom se mohli bez toho závoje obejít. Ale vždyť přece ženy nosily kdysi závoje! A my nebudeme zhotovovat naše závoje tlustší a těžší než hedvábné."

„Náboj byl vypuštěn," oznámil Kačinskij. „Vyslal jsem Stirnerovi rozkaz, aby vyšel z domu a přišel sem."

„A jak se dovíme, že náboj zasáhl cíl?" zeptal se Gottlieb.

„Domnívám se, že se tak či jinak ozve, i když sem nepřijde," odpověděl Kačinskij. „Jde o to, že máme kromě našeho přijímače mozku i rádiový přijímač. A v něm je přístroj, který automaticky zapisuje záření druhé stanice."

A Stirner jim skutečně „podal zprávu", třebaže způsobem pro útočníky zcela neočekávaným.

V okamžiku, kdy Kačinskij bez izolačního oděvu vyslal další „myšlenkový náboj", klesl náhle na plošinu automobilu, pokusil se vstát a upadl znovu. Chtěl si sednout, ale hlava a pak i celé tělo se svalily na bok.

Sauer a Gottlieb se k němu vrhli.

„Jste raněn? Pohmožděn? Jak se cítíte?" zahrnovali ho otázkami. „Co vás bolí?"

„Nic mě nebolí a cítím se docela zdráv," odpovídal Kačinskij, znovu se pokusil sednout si a znovu padl na bok. „Zatraceně, docela jsem ztratil smysl pro

rovnováhu!“

Sauer, Gottlieb a řidič byli překvapeni. Gottlieb rychle přehodil přes Kačinského kovovou síť, aby ho uchránil před novým zářením.

„To je jasné… Čemu se divíte? Stirner mi zřejmě paralyzoval mozková centra rovnováhy. To se tedy dostal ve své práci už hodně daleko! Pocit rovnováhy, to je Jedna z nejsložitějších a nejméně propracovaných otázek. Profesor Bechtěrev…“

„Přece jen jsou ti vynálezci zvláštní lidé,“ pomyslel si Sauer. „Povalili ho, bezmocně se válí po zemi jako rozšlápnutý červ, ale přitom uvažuje o své reflexologii…“

„To on schválně,“ pokračoval Kačinskij, „aby nám ukázal, s jak nebezpečným nepřítelem máme co dělat. Smysl pro rovnováhu…“

„To je všechno velice zajímavé, pane Kačinskij, ale teď se musíme postarat o vaše zdraví. Myslím,“ obrátil se Gottlieb na Sauera, „že budeme muset tentokrát ustoupit a evakuovat našeho prvního raněného v této neobvyklé válce, abychom mu mohli poskytnout lékařskou pomoc.“

Přes protesty Kačinského, který chtěl pokračovat v souboji na dálku, Sauer a Gottlieb se rozhodl pro ústup.

„Mějte na paměti, že zodpovídáte za milióny lidí. Co když vás Stirner zabije nebo řekněme připraví o rozum?“

„No, tak tedy jedem…,“ s povzdechem souhlasil Kačinskij.

„Ano, Stirner je nebezpečný nepřítel,“ pokračoval Kačinskij, když už ležel v autu. „Má mnohem mocnější zbraň. A síla jeho přenosu je proto tak velká, že zřejmě používá směrované vlny. Taky se pokusíme pracovat se směrovanými vlnami.“

„Raději řekněte, jak teď budete žít bez smyslu pro rovnováhu?“

„Snad se mi podaří znovu ho nabýt,“ odpověděl Kačinskij.

Gottlieb pochybovačně zavrtěl hlavou. Kačinskij vypadal docela bezmocně. Nemohl dokonce ani natáhnout ruku, hned mu spadla stranou; všechny údy jeho těla byly přitom úplně v pořádku.

„Podívejte se, Sauere, jestli na pásce přístroje není nějaký zápis.“

Na pásce bylo plno klikyháků. „Tady je něco nakresleno, ale nerozumím tomu.“

„Brzy sestrojím přístroj, který bude tyhle znaky převádět na písmena.“ Kačinskij udělal marný pokus vytáhnout ze síťky ruku. „Dejte mi pásku k očím, Sauere. Tak… Hm.. chce mě zastrašit! Poslechněte si, jakou myšlenku vyzářil:.Prohráli jste bitvu, protože jste ztratili svou jedinou šanci: zastihnout mě nepřipraveného. Stirner.‘ No, ještě uvidíme, kdo zvítězí!“ zvolal Kačinskij, v rozčilení pozvedl hlavu a ta mu hned zase klesla.

„Ó, ten ďábel! Ale vy mě tím nezastrašíte, Stirnere!“

Přijeli k nemocnici. Kačinského odnesli na rukou. Stěny pokoje ověsili kovovými sítěmi.

Pro lékaře byla jeho nemoc záhadou. Kačinskij jim všechno s úsměvem vysvětlil.

„Bohužel, lékařská věda je tu bezmocná, nemůžeme vám pomoci,“ řekl starý lékař a rozpřáhl ruce.

„Věděl jsem to," odpověděl Kačinskij. „Bude třeba vytvořit novou lékařskou vědu nebo se svěřit homeopatii."

Lékař nespokojeně zavrtěl hlavou.

„Homeopatie je šarlatánství."

„Ne vždycky," namítl s úsměvem Kačinskij. „Zásada homeopatie je léčit podobné podobným."

Sauer ho první pochopil. „Chcete k léčení využít váš přístroj pro přenos myšlenek?"

„Právě. Předám mechanickému mozku' myšlenku, že moje mozková centra řídící pocit rovnováhy musí obnovit svou činnost, pak ji zesílím a přijmu toto záření. Protože Stirner jednal na dálku, vystavím se protipůsobení přímo u zdroje vyzařování a myslím, že se mi podaří smysl pro rovnováhu znovu nabýt. Udělám pokus."

Lékaři sledovali pokus s nedůvěřivým zájmem. Když však Kačinskij náhle vstal a začal mávat rukama a přitom stál na jedné noze, všichni zatleskali.

„To je hotový zázrak!" vykřikl mladý lékař.

„Jestli ovšem Kačinskij svou nemoc nesimuloval," tiše zabručel starý lékař.

„Řekněte mi, proč ‚náboj' vyslaný Stirnerem zasáhl jenom vás," ptal se Sauer Kačinského, když zůstali sami. „Vždyť jestliže Stirner dokázal přesně určit směr, odkud jste vyslal myšlenkové záření, mohl jeho paprsek cestou zasáhnout i jiné lidi, nechráněné sítěmi. Proč se jích paprsek nedotkl?"

Kačinskij chvíli přemýšlel.

„Myslím, že to není tak těžké objasnit. Když Stirnera zasáhlo moje myšlenkové záření, mohl hned analyzovat jeho délku, vlnovou frekvenci – prostě všechny ty charakteristické zvláštnosti, kterými se vyznačoval můj vysílač, totiž můj mozek. Vždyť každý mozek vyzařuje elektromagnetické vlny poněkud odlišné od záření mozků jiných lidí. Když zjistil charakteristické zvláštnosti mého myšlenkového záření, poslal Stirner odvetnou ‚střelu', která mě zasáhla na vlne téže délky a frekvence. A přijal jsem ji jen já. To je nejpřirozenější vysvětlení. Ale myslím, že mohl taky zaměřit záření ‚na doručitele', možno-li se tak vyjádřit."

„To znamená?"

„To znamená, že mohl poslat myšlenkovou sugesci: ‚u člověka, který vyzářil myšlenku proti mě, musí být paralyzována pohybová centra'. Jsem člověk, který toto záření vyslal, to tedy znamená…"

„Copak je taková sugesce možná? Vyskytovaly se takové případy při používání hypnózy?"

„Nevzpomínám si, i když na tom nic nemožného není. V každém případě se mi první vysvětlení zdá jednodušší a logičtější. Ale už dost. Teď se pustíme do práce!" bodře prohlásil Kačinskij. „Tentokrát se pokusíme postupovat jinak. Obklíčíme Stirnera celou hradbou našich ‚děl' a budeme na něj působit najednou ze všech stran. Ovšemže může naše údery odrážet a obcházet hradbu svým směrovaným paprskem. Ale než se mu podaří celý kruh obejít, stačí naše ‚dělo' vyzářit myšlenkový náboj."

„A co kdybychom zaměřili naše záření i na sluhy v domě? Vždyť, donutíme-li

je, aby odešli z domu, nebude mít Stirner nikoho, kdo by mu nosil jídlo, bude odsouzen k hladovění a bude nucen se vzdát," navrhoval Gottlieb. „Výborně, použijeme i toho," souhlasil Kačinskij. Urychleně byly vyrobeny vysílače pro vyzařování myšlenek. Když bylo všechno hotovo, odjel „vrchní velitel" na pozice s třiceti „děly" a dal je rozestavit kolem města ve vzdálenosti několika kilometrů od sebe. Kačinskij poslal Stirnerovi ultimátum: „Naše myšlenkové záření vás má přesvědčit o tom, že je konec vašemu výsadnímu využití nové síly – přenosu myšlenek na dálku. Nejste sám, kdo ovládá tuto sílu. Další boj je za takových okolností nesmyslný. Jen zvětší utrpení a strádání lidu. I když sám sebe odizolujete od vlivu našeho myšlenkového záření, budeme paralyzovat vaši ničivou činnost; na každé vaše myšlenkové záření hromadného dosahu odpovíme protizářením, protirozkazem. Můžeme vám zaručit, že vás necháme naživu, splníte-li okamžitě tyto podmínky:

1. Okamžitě vrátíte normální stav a svobodu vůle všem, které jste vystavil působení vašeho myšlenkového záření.
2. Provždycky zastavíte každé vyzařování myšlenek z vaší strany.
3. Odevzdáte všechny přístroje a elektrická zařízení sloužící k vyzařování myšlenek.

V případě, že odmítnete nebo že nedostaneme odpověď, nezastavím se před použitím krajních prostředků.

Kačinskij"

V té chvíli vyslal také všem Stirnerovým sluhům myšlenkový rozkaz, aby odešli z domu.

Ale Stirner byl připraven.

Pročetl mechanický zápis myšlenkové radiodepeše a hned odeslal odpověď:

„Složím zbraň jen tehdy, až to sám budu pokládat za nutné."

Najednou zpozoroval, že sluhové utíkají z domu. Pochopil okamžitě příčinu tohoto útěku a vyslal silnější záření s rozkazem, aby se vrátili.

Sluhové začali pobíhat sem tam jako při požáru. Protikladným myšlenkovým zářením dvou odporujících si myšlenek byli cloumáni ze strany na stranu a pobíhali po domě. Dvě „přání" jimi zmítala současně: utéci z domu stůj co stůj, a v žádném případě jej neopouštět. Vrhali se ke dveřím, a zase běželi zpět. Někteří se chytali nábytku, veřejí, rour ústředního topeni, aby se udrželi na místě. A celý tento neobyčejný zmatek probíhal bez jediného slova.

Stirnerovo záření sluhy zadrželo. Bylo vysláno z menší vzdálenosti a zřejmě bylo i silnější. Sluhové se pozvolna vraceli na svá místa.

V té době už Stirner vyslal nové myšlenkové záření. Pozvedl doslova všechno obyvatelstvo, které dosud zůstalo ve městě, a vydal rozkaz, aby šli a zničili stroje nepřátel.

A lidé vybíhali z města jako při zemětřesení, aby splnili Stirnerův rozkaz. Tento útok byl neočekávaný. Davu se podařilo rozbít několik vysílačů myšlenek. Většina bojovníků Kačinského včas pochopila úmysl běžícího davu a vyzářili vlny paniky. Lidé začali pobíhat v zuřivém kolotoči dvou protichůdných myšlenek, a nebyli s to ani se vrátit, ani útočit…

Stirner ani nedoufal v plný úspěch svého útoku. Potřeboval jen odpoutat pozornost, aby mohl zasadit hlavní úder. Směroval vlny na různé strany, po kruhu, a nepřátelé, nechránění síťkou nebo neopatrně odkrývající tento nepohodlný oděv, klesali sraženi paralýzou, šílenstvím. Raněné odváželi do zázemí anebo je dost úspěšně léčili metodou Kačinského. Útočníci neustávali ve své činnosti. Bylo jich víc, rychle nahrazovali z boje vyřazené druhy, stavěli se k svým přístrojům pro přenos myšlenek a vysílali myšlenkové vlny dnem i nocí.

Stirner usínal na několik hodin v izolačním obleku; spát dlouho bylo nebezpečné. Mohl očekávat fyzický útok. Oblékl do izolačních obleků všechny sluhy a ozbrojil je.

Stirner byl unaven, ale nevzdával se. Rychle dokončoval nové zdokonalení svého vysílače, který podle jeho mínění měl přístroje nepřátel zneškodnit. Válka trvala několik dní.

Jednou při vysílání myšlenkového záření ochromujícího působení Stirnerových paprsků stál Kačinskij na autu bez izolační pokrývky. Najednou seskočil s auta a ubíhal pryč. Sauer, který si zakryl izolační síťkou i hlavu, spal na plachtě, a Gottlieb, který držel stráž, nepřikládal v první chvíli odchodu Kačinského význam.

Byla temná noc. Reflektory nesvítily, aby nebylo možné najít místo, kde byl umístěn myšlenkový vysílač. Uplynulo několik minut a Kačinskij se nevracel. Gottlieba se začal zmocňovat neklid. Probudil Sauera a pověděl mu, že Kačinskij zmizel.

„Co jste to natropil?“ křičel Sauer. „Copak jste nepochopil, že Kačinskij se dostal pod Stirnerův směrovaný paprsek.? je ztracen. Jak je to dlouho, co utekl?“

„Asi deset minut. Klidně seskočil s auta,“ ospravedlňoval se Gottlieb. „Myslel jsem, že jde něco zařídit.“

„Jak můžete být tak naivní, pane Gottliebe?“ Sauer odhodil kovovou pokrývku a vyzářil myšlenku

„Kačinskij, vraťte se! Kačinskij, vraťte se!…“

Hned na to Sauer seskočil s auta a běžel do tmy.

„Jsme ztraceni,“ uslyšel Gottlieb vzdalující se Sauerův hlas.

Gottlieba napadlo dát řidiči rozkaz, aby odjel na jiné místo, aby tak unikli z pásma působení směrovaného záření. Rychle vyslal myšlenkový rozkaz všem vysilačům, aby vysílaly myšlenku:

„Kačinskij a Sauere, vraťte se!“

Myšlenku vyslalo dvacet myšlenkových vysílačů zároveň. Za deset minut se ve tmě objevila temná kymácející se postava, jako by kráčela proti silnému větru. Byl to Sauer.

Podařilo se zachránit ho. Ale Kačinskij se zřejmě příliš přiblížil ohnisku vyzařování paprsků, které působily stále silněji, a rozptýlené působení náhodně nasměrovaných myšlenkových vysílačů už ho nemohlo přimět k návratu.

„Rychle pokrývku!“ vykřikl Sauer.

Gottlieb přehodil přes Sauera kovovou síť.

„Děkuji, pane Gottliebe, tentokrát jste to udělal dobře. Zachránil jste mě… Ale kdybyste věděl, co jsem prožil, když to mnou cloumalo. Krok vpřed, dva kroky

vzad… Odporný pocit! Kačinskij se vrátil?“

„Bohužel ne.“

„Ubohý Kačinskij! Zahynul… zahynul v nepravý čas… Bez něho se se Stirnerem nevypořádáme.“

„Budeme pokračovat v boji, pane Sauere! Umíme zacházet s přístroji. Koneckonců, nepodaří-li se nám Stirnera zajmout myšlenkovým rozkazem, pokusíme se zaútočit na něho se starými zbraněmi v rukou. Oblékneme se do izolačních oděvů, po zuby se ozbrojíme a vnikneme do jeho domu. Izolace nás ochrání před zářením, a střely se naštěstí nedají zhypnotizovat… A skoncujeme s nimi“

13

„ĎÁBELSKY ZAJÍMAVÁ NOC“

Kačinskij téměř padal únavou, když doběhl k domu Elsy Gluckové. Zřejmě byl očekáván. Dveře se před ním otevřely. Bral několik schodů najednou a vyběhl do prvního poschodí. Udýchaný, zpocený vešel do pracovny a vyčerpán klesl do křesla.

Dveře ze Stirnerova pokoje se otevřely. Na prahu se objevil muž, celý pokrytý kovovou sítí, s jemným kovovým závojem na hlavě. Zakrytou měl i tvář. Byl to Stirner.

„Kdo jste?“ otázal se.

„Kačinskij.“

„Polák?“

„Rus.“

Stirner se odmlčel. „Jste můj zajatec,“ pokračoval po krátké odmlce. „Mohu s vámi udělat všechno, co chci.“

„Vím to,“ odpověděl Kačinskij. „A způsobí vám to potěšení?“

Stirner se opět odmlčel.

„Válka nezná slitování,“ pokračoval Kačinskij. „Jsem ztracen a vím to, ovšem vy jste rovněž ztracen. Ale jsem-li už vyřízen a vám osobně už nejsem nebezpečný, dovolte mi jako vědci obrátit se na vás se žádosti.“

„Mluvte!“

„Chtěl bych vidět vaše vynálezy. Zajímá mě, jak jste postupoval při svých výzkumech, jak jste konstruoval své přístroje.“

Stirner byl překvapen. Chvilku uvažoval, pak přistoupil ke Kačinskému a podával mu ruku.

Ale Kačinskij podávanou ruku nestiskl.

Stirner ustoupil a schoval ruku pod síť.

„Ach tak! Jsou tam u vás v Rusku všichni takoví hrdinové?“ otázal se posměšně.

„Nevidím hrdinství v tom, že jsem odmítl stisknout vaši pravici,“ odpověděl prostě Kačinskij. „Stojíme každý na jiném pólu a moje ruka je příliš daleko od vaší, to je vše.“

„Dobrá. Splním vaše přání a snad vám i daruji život do rána, budete-li ochoten dát rozkaz svým druhům, aby zastavili záření do devíti hodin ráno.“

Kačinskij uvažoval. Koneckonců několik hodin „příměří“ nemá význam. A pak, chtěl sdělit svým spolupracovníkům, že je živ.

„Souhlasím.“

Stirner odvedl Kačinského do svého pokoje, kde byla stanice pro vyzařování myšlenek.

„A co je tohle?“ ptal se Kačinskij, jehož pozornost upoutala nevelká klec z drátěné sítě, ve které mohl sedět člověk. „Touhle etapou jste taky prošel?“

„Ano,“ odpověděl Stirner. „To je moje kovová klec, které jsem používal při pokusech, abych zjistil existenci elektromagnetických vln vyzařovaných mozkem.“

„To je opravdu podivuhodné!“ zvolal Kačinskij. „Postupovali jsme stejně.“

„Ale naše cesty se rozešly. Račte vyzářit rozkaz vašemu štábu.“

Kačinskij se před přístrojem soustředil a vydal rozkaz. Stirner okamžitě zkontroloval správnost vysílání na mechanickém záznamu.

Za čtyři vteřiny byla na téže pásce zaznamenána odpověď:

„Podejte důkazy, že mluví Kačinskij,“ vyzářil myšlenku Sauer.

Kačinskij vyslal obsah jejich posledních rozmluv i rozhovorů v Moskvě. Sauer byl zřejmě uspokojen.

„Do devíti hodin ráno nedojde k žádnému vyzáření myšlenky a k žádnému útoku.“

„No, výborně,“ prohlásil Stirner. „A teď vás zavřu do pracovny a ukážu vám všechny svoje výkresy. Strávíte zajímavou noc.“ Stirner zavřel dveře pracovny na zámek a strčil si klíč do kapsy. „Sedněte si tady ke stolu. Musím něco vyzářit ze svého pokoje.“

„Doufám, že nezneužijete příměří v náš neprospěch?“

„Neobávejte se. Tento přenos myšlenek bude, tak řečeno, rodinného rázu.“ Stirner se usmál a odešel.

Někde dole zahřměl motor. Za čtvrt hodiny vešel Stirner do pracovny.

„Tak jsem tady.“ Vzal ze skříně svitek výkresů a hodil je na stůl. „Potěšte se! Tady najdete všechno včetně plánu domu. Vidíte, nic netajím. Dynama jsem postavil ve sklepě.“

Stirner se odmlčel, přecházel pracovnou, pak se prudce obrátil a zeptal se Kačinského:

„Vás nepřekvapuje moje chování? Nezabil jsem vás, nabídl jsem vám, svému nepříteli, abyste se seznámil s mým vojenským tajemstvím – s těmito výkresy.“

„Ne, nejsem překvapen. Jestliže jste mě nezabil a poskytujete mi možnost, abych se s vašimi plány seznámil, pak to znamená, že k tomu máte své důvody. A proto nepospíchám s projevy údivu nebo díků za váš ‚šlechetný čin‘.“

„Máte pravdu. Nedělám to z velkomyslnosti…“ Stirner chvíli mlčel, jako by váhal, má-li před Kačinskýni odhalit příčinu svého chování. Pak pomalu, jako by to bylo nad jeho síly, dodal: „Prohrál jsem bitvu.“

„Ovšem,“ rychle přitakal Kačinskij, „prohrál jste. Od té doby, co vaše tajemství je odhaleno – a znám je teď nejenom já – je s vaším monopolem konec. Vaše moc je zlomena, a další boj…“

„To není pravda!“ vykřikl Stirner. „Ještě jsem nepoužil všech svých prostředků. Dostal jsem se ve zdokonalování svých přístrojů mnohem dál než vy. Mám ještě vynález, o kterém nic nevíte. Akumulace vln a myšlenek miliónů lidí, zázračné zesilovače… Kdybych teď uvedl všechno do pohybu, rozdrtil bych vás, přehlušil bych komáří bzukot vašich myšlenkových vysílačů, jako vysílač ruší slabý blekot rádiových liliputů. Vaše stroje ve srovnání s mou silou…“

„A přece jste poražen!“

„V technice ne!“

„A v čem tedy?“

„Vzal jsem na sebe neúnosné břemeno. To, co jsem si umínil, bylo nesmyslné. K ovládání světa tak, jak jsem to chtěl udělat já, bylo třeba stát se strojem vypařujícím vůli. Jsem však jen člověk. A jsem vyčerpán. Vyčerpal jsem svou vůli, když jsem vyčerpal čistě fyzickou zásobu své nervové energie. To je tedy jedna z příčin mé porážky. Teď je to lhostejné. Konec! Vezměte si tyto výkresy, využijte jich jak chcete, udělejte je majetkem celého světa.“

Stirner se podíval na hodinky a zachvěl se.

„To je všechno. Splňte přesně podmínky. Je to pro mě nezbytně nutné. Nezlobte se, ale pro každý případ vás tu zavřu a kromě toho tu nechám tyhle strážce,“ a Stirner ukázal na tři obrovské žíhané dogy. „Dovedou plnit rozkazy. Mějte na paměti, že při vašem prvním pokusu vniknout do mého pokoje anebo při pokusu o útěk vás rozsápou.“ Stirner vyšel z pracovny a zvenčí ji zamkl.

Kačinskij otevřel velkou zakládací mapu. Byly v ní lístečky popsané matematickými výpočty a vzorci, plány, rysy, schémata. Celá tato náznaková řeč, nezasvěcenci nesrozumitelná, byla jasná a srozumitelná Kačinskému. Číslice a vzorce se měnily v myšlenky, myšlenky v obrazy. Spořádané sloupce číslic a písmen odrážely činnost železné logiky rozumu, který je stvořil. Kačinskij byl nadšen originalitou záměru, krásou myšlenky, odvážností koncepce, jako je šachový hráč nadšen partií šachového mistra. Ve chvíli se zahloubal do výkresů a zapomněl na všechno na světě.

V kupě papírů našel zápisník. Bylo to něco jako deník. Stirnerovy letmé poznámky bez dat. Úryvky myšlenek, náčrty schémat, nakreslené spěchající rukou. Výpisky z knih. Domácí účty. Kačinskij si prohlédl několik stránek…

„Nový rok. Co přinese? Byl jsem u Gereho. Profesor nemá náladu. Šimpanz Fritz onemocněl a kousl Gereho do ruky.

Četl jsem ‚Housenky na stromě‘. Jestliže jednu housenku dráždíme tak, že se začne smršťovat, pak sousední housenky také začnou smršťovat svaly a krčit se. Čím to vysvětlíte?…

Fritzovi je líp. Gereho ruka se zahojila. Stařík se zřejmě obával otravy krve. Mluvil jsem s ním o housenkách. Svým ‚vysvětlováním' jen všechno zamlžil. Podmíněný reflex. Stejně jako pláčou děti, když vidí jiné plačící děcko. Jde však o to, že housenky se kroutí – mám-li tomuto údaji věřit – aniž by viděly tu, která je dražděna prsty…

Pradlena mě okradla: tři marky pětadvacet feniků za vyprání prádla! Musím si najít levnější pradlenu. Neměl jsem dost peněz na knihu…

Arrheniusovi, jehož knihu jsem si kvůli pradleně nemohl koupit, se podařilo objevit v roztocích obsahujících soli, kyseliny nebo zásady, dobře vedoucích elektrický proud, rozpad elektricky neutrálních molekul rozpuštěných solí na elektricky nabité částice, jež byly nazvány ionty…

Domácí vymáhá nájemné, hrozí vystěhováním. Budu muset zase začít překládat…

Krmili jsme pudla za doprovodu hudby. Hrál jsem na flétnu. Upevňoval se podmíněný reflex. Po práci vykonal profesor Gere svou obvyklou procházku a doprovodil mě. Cestou mi vyprávěl zajímavou věc. Ujišťuje, že vezmeme-li párek hmyzu, samce a samičku, a rozloučíme je – samičku dáme do malé klícky a samce odneseme daleko za město a tam ho vypustíme – přiletí sameček zpátky ke své samičce. Jak najde cestu? Profesor Gere říká, že hmyz má dobře vyvinutou zrakovou paměť a že na tom není nic překvapujícího. Takovou paměť má mnoho druhů hmyzu, například včely. Ale mně se to zdá nepravděpodobné. Jakmile se objeví hmyz, udělám takový pokus, ale samečka ponesu za město v uzavřené krabičce…

Gere vyoperoval psovi polovinu mozku. Zdá se, že operace nebyla docela úspěšná. Ubohý pes! Vyje ještě žalostněji, než dřív. Vstříkl jsem mu morfium, uklidnil se. Všiml jsem si, že uklidňující působení morfia bylo periodické: pes utichal postupně, přestávky mezi záchvaty byly delší a delší. Když morfium přestalo účinkovat, opakovala se stejná periodicita při obnovování pocitu bolesti…

Měl jsem štěstí. Dostal jsem k překladu knihu. Chemii. Těžkou. Ale zato mi vyplatili zálohu a já jsem se vyrovnal s nejneodbytnějšími věřiteli: s domácím i obchodníkem. V chemii, jak se ukazuje, je mnoho zajímavého. Dnes jsem se při překladu dověděl, že u mnohých chemických procesů se dá pozorovat periodicita. V organismu člověka a zvířete probíhají v podstatě úplně stejně chemické reakce. Může pak být překvapující, že morfium působí na reakce ve zkumavce v laboratoři stejně uklidňujícím způsobem jako na psa, kterého jsme operovali?

Různé vědy se někdy neobyčejně sbližují. Když jsme studovali procesy únavy, prováděli jsme s profesorem Gerem pokusy. Únava oka. Purpur, který se na světle rozložil, se ve tmě obnovuje.

Podráždění nervu je možno dovést opakovaným dráždě ním k určité mezi, pak nastane reakce a nerv prostě přestává na dráždění reagovat. Perioda čitelnosti nervu závisí na úplném rozložení citlivé látky, kterou obsahuje. (Takovou citlivou látkou je například v oku purpur.)…

Gere zjišťuje, že mám skvělé schopnosti k drezůře psů. Možná že kdybych začal vystupovat v cirkusu, vydělal bych si víc než na překladech. A do profesury je ještě

daleko. A co taky mohu od profesury čekat? Mám už bídy pokrk…

12. květen – velký den! Nechal jsem ve svém pokoji v malé klícce u otevřeného okna motýlí samičku a samečka jsem v uzavřené krabičce odnesl za město a tam jsem ho vypustil. Hrozně jsem se bál, že si sameček poškodí křidélka a nebude moci létat. Opravdu byla křidélka trochu poškozena, ale motýlí sameček letěl směrem k městu. Když jsem se vrátil, ještě tu nebyl. Ale asi za hodinu motýl přiletěl a začal kroužit před svou zajatou družkou. Pustil jsem je oba na svobodu. Byl jsem překvapen. Jak našel motýl cestu zpátky? Byl zavřený a neviděl na cestu, když jsem ho nesl. Gere se mýlí. Motýl se vrátil veden nějakým neznámým smyslem. Co je to za smysl? A také jsem si vzpomněl na housenky. Jakým smyslem ty poznají, že jedna z nich se křečovitě svíjí v čísi ruce? Přemýšlel jsem celý den… A najednou se mi zdálo, ze jsem hádanku rozluštil, že jsem na prahu nějakého velikého objevu. Snad je to to, čemu se říká intuice? Bezprostřední, náhlé pochopení. Ostatně, pochopil jsem to až později. Když mě ‚osvítila' myšlenka, nebylo to ještě ‚ozáření', ale radost, bezmezná radost z předtuchy, že se už už dovím, něco důležitého.

Když jsem přemýšlel o motýlech a housenkách, spíš žertem jsem si pomyslel, že se snad dorozumívají pomocí radarových vln. Musejí ovšem mít svou vlastní ‚přírodní' radiostanici. Jejích vousky – to je možná jejich anténa. Ta analogie se mi líbila a začal jsem o tom přemýšlet. Proč by ne? Dva odloučení motýli se mohou dorozumívat pomocí signálů. Ale jaká energie může tyto signály předávat? Snad elektřina?…

„Jještě jsem neudělal všechny závěry, ale cítil jsem, že můj objev je hlubší, důležitější, významnější než prosté vysvětlení toho, jak se setkali dva rozloučení motýli. Motýli jen dali nový směr mým myšlenkám. Možná že motýli našli cestu k sobě i bez rádia. Snad mají vyvinutý čich nebo mají nám neznámý smysl pro směr. Ať si motýli teď odlétají, rozlučují se a setkávají a nacházejí jeden druhého jakýmkoli způsobem. Motýli mě nezajímají. Mám mnohem zajímavější objekty ke studiu: zvířata, člověka…"

„To je zvláštní," pomyslil si Kačinskij. „Já a Stirner jsme došli k stejnému závěru, i když jsme šli různými cestami. Či správněji – měli jsme různá východiska. Ale i on i já jsme použili nejnovějších výzkumů z chemie, fyziologie a fyziky. Kdybychom nic nevěděli o rádiu, o iontové teorii, o reflexologii, pak bychom nic nevynalezli a neobjevili. Ani on, ani já. Teď chápu, proč vědci žijící často na opačných koncích světa udělají stejný objev možno říci téhož dne, v tutéž hodinu…"

„… Několik dnů jsem chodil jako pomatený," psal Stirner dál ve svém deníku. *„Udělal jsem vědecký objev. Mám o něm říci profesoru Geremu nebo nemám? Nevydržel jsem to a vyprávěl jsem mu o tom, snad ne docela souvisle a rozumně. Ale on mou hlavní myšlenku zřejmě pochopil. Výsměšně se na mě podíval zpod svých maličkých brýlí a jeho bezzubé rty se stáhly v úsměv, čímž se jeho knír a část vousů pod spodním rtem pozvedly jako ostny ježka.*

‚Tvrdíte, že jste… ehm… že pracující, to jest myslící lidský mozek vyzařuje rádiové vlny a že proto je možné přenášet myšlenky na dálku?'

‚Přesněji řečeno, předávají se na dálku nikoli myšlenky samotné, ale ty

elektromagnetické vlny, které mozek vyzařuje. Každá myšlenka, každá nálada vysílá svou zvláštní vlnu určité délky a frekvence. Tyto rádiové vlny přijímá druhý mozek a ony se projevují ve vědomí jako táž myšlenka nebo táž nálada jako u vysílajícího.‘

Gere pozorně naslouchal, souhlasně kýval hlavou, a když jsem skončil, řekl s důrazem na každém slově:

‚Pitomost! Nezlobte se, ale je to pitomost, mladý příteli. Vždycky jste byl náchylný k překotným závěrům. A půjdete-li dál touto cestou, nikdy z vás nebude seriózní vědec‘

‚Ale proč pitomost?‘ urazil jsem se.

‚Protože to je pavědecké. A to proto, že to není dokázáno pokusem. Tak třeba my tu stojíme dva kroky od sebe. Pokuste se předat nějakou myšlenku mně.‘

Trochu jsem zrozpačitěl.

‚K tomu je třeba, aby naše »stanice« – mozek a nervy – byly stejně naladěny.‘

‚Tak je tedy naladťte!“

‚To není možné.‘ Gere udělal vítězné gesto. ’Promiňte, ještě jsem neskončil. Není možné je naladit tak, jak se ladí přijímač. Ale u blízkých lidí stejné ladění bývá. Copak se vypravuje málo případů…‘

‚O jasnozřívosti, telepatu, spiritismu, pohyblivých stolcích a podobných hloupostech? Dejte si pozor, můj mladý příteli. Vstoupil jste na velmi kluzkou půdu.‘

‚Vždyť moje teorie nemá se všemi těmi hloupostmi nic společného.‘

Byl jsem rozhořčen, ale neztrácel jsem odvahu.

Zase jsem bez peněz… Copak mě domácí opravdu vystěhuje?

A přece mám pravdu. Nedám si pokoj, dokud tomu starému dědkovi nedokážu, že mám pravdu. Ale jak udělat pokus?

Zítra mám dostat honorář za překlad.

Heuréka! Gere se obdivuje mé schopnosti drezírovat psy. Nezná tajemství mé drezúry. Základem mé drezůry nejsou podmíněné reflexy. Jdu jinou cestou. Vsugerovávám jim myšlenky.

Tajemství té sugesce je v tom, že se snažím velice přesně, velice jasně sám sobě představit celou cestu a každý pohyb, který musí pes vykonat, když plní můj rozkaz. Včera došlo k zvláštní příhodě. Gere mě svým bručením a poučováním tak otrávil, že jsem si pomyslil: Kdyby ho aspoň Vega kousla (bílý špic, který Gereho šíleně miluje). Ze zvyku jsem si jasně představoval, jak Vega běží ke Geremu a chytá ho za nohu. A co se stalo? Vega s hlasitým štěkotem skutečně přiběhla ke Geremu a roztrhala mu kalhoty. Copak to není přenos myšlenky na dálku? Gere se rozzlobil a polekal. Chování Vegy tak silně vybočuje z okruhu všech reflexů, které jsme jí vštípili, že Gere začíná u Vegy vážně předpokládat vzteklinu. Posadil chudinku do izolační komory a pozoruje ji. Dává jí vodu a diví se, že pije jako obvykle. Já z toho mám legraci, ale Vega se nudí ve svém karceru. A já přece nemohu vysvětlovat příčinu jejího chování. Je to k smíchu! Hledal jsem způsob, jak dokázat Geremu možnost přenosu myšlenek na dálku, a teď musím čekat na další příležitost. Ovšem, taková příležitost se dá připravit. Udělám pokus se sugescí v přítomnosti Gereho.

Ať třeba Gere sám dá Veze rozkaz, kolikrát má zaštěkat.

Vypůjčil jsem si dvacet marek a zaplatil jsem za podnájem. Vega je stále ještě zavřená. Pokoušel jsem se vsugerovat jí přes stěnu, aby zaštěkala třikrát. Obvykle přesně plnila moje myšlenkové rozkazy. Ale teď moje sugesce nepůsobí. Co v tom může být?

Už to mám! Stěna ‚karceru' je obita plechem a plech se dotýká kanalizační roury, vedené do země. Velkolepé! Sám osud mi pomáhá a dělá »pokus«: moje myšlenkové záření dopadá na kovovou stěnu a odchází do země přes kanalizační uzemnění, aniž by zasáhlo psa. Použiju-li drátěné klece, kterou budu moci podle svého přání uzemňovat nebo izolovat od země, sednu si do ní a odtud budu provádět na psovi sugesci, pak…"

„To jsou věci!" zašeptal Kačinskíj. „Tak takhle přišel na myšlenku sestrojit drátěnou klec!"

Stirner zřejmě dlouho nic nezapsal do svého deníku, protože další zápisy se už týkaly doby, kdy pracoval u Karla Gottlieba.

„Můj důstojný šéf Karel Gottlieb má strašně rád psy. Ať se to zdá jak chce podivné, psi nás seznámili a psi byli příčinou mé kariéry u Gottlieba. Seznámil jsem se s ním u Gereho. Ukázalo se, že jsou s Gerem spolužáci a vrstevníci, což by při pohledu na ně nikoho nenapadlo: Gere je starý dědek, kdežto Gottlieb kvete jako cherubín. Gottlieb projevil o mé cvičené psy velký zájem a poprosil mě, abych ho navštívil. U Gereho bývá Gottlieb nejvýš jednou do roka. Proto jsem se tu s ním dřív nesetkal. A teď jsem osobním tajemníkem Karla Gottlieba! On je spokojen se mnou a já s ním.

Se starým Gerem jsem se dávno rozešel. A tak jsem mu tedy nedokázal pokusem, že je možný přenos myšlenek na dálku. Tím líp. Starci, kteří mají jméno, si obvykle přivlastňují práci mladých. ‚V laboratoři Gereho byly provedeny pokusy… Pod vedením Gereho…', a dost. Všechnu slávu by měl Gere. Ostatně, mě teď nezajímá sláva, ale něco důležitějšího. Udělal jsem si pokus se sugescí pres drátěnou sít a nezvratně jsem se přesvědčil o tom, že myšlenka je provázena vyzařováním elektromagnetických vln. Teď se musím pustit do studia podstaty těchto elektromagnetických vln.

Práce mám nad hlavu. Po večerech konstruuji přístroj pro příjem rádiových vln vyzařovaných lidským mozkem. Musí to být přijímač neobyčejně, citlivý k příjmu velmi krátkých vln. Přijímač bude mít frekvenční rozsah od jednoho metru do čtyřiceti centimetrů.

Schéma už mám hotové…

Elsa Glücková! Nesmírně zajímavá dívka. Mezi ní a naším právním poradcem – za nic na světě si nemohu zapamatovat jeho jméno, něco jako hořký, nebo snad kyselý… Už to mám! Sauer – tedy mezi Glückovou a Sauerem jsou jakési vztahy, úplně korektní, ale… Ženich snad? Co se jí líbí na té kulaté tváři?…

Neúspěchy! Přijímač nezachycuje rádiové vlny mé myšlenky. Předělávám ho. Pracuji teď po nocích. Po večerech studuji na universitě anatomii a fyziologii z hlediska radiotechniky. Neobyčejné! Lidské tělo jako přijímací a vysílací radiostanice! Velmi zajímavé.

Ovšem abych mohl prostudovat tuto radiostanici, musel jsem se pustit do studia radiotechniky. Zpropadeně, možná že se zítra ukáže nezbytným studium astronomie! ještě dobře, že už mě domácí neotravuje upomínkami na zaplacení dloužků. Bydlím u Gottlieba a dostávám pěkný plat. Po polohladovém živoření si připadám jako magnát. Mohu si opatřovat potřebný materiál pro své přístroje…

Elsa Glücková! Glück – štěstí. Kdo dostane Glückovou? Snad ne ten s tím kulatým obličejem?…

Zase smůla. Slyším nějaký pískot, vytí. Že by tohle byla ‚hudba myšlenek'? Musím líp odizolovat pokoj od vnějšího světa, abych vyloučil rušení z okolí…

Konečně!…

Glücková si mě nevšímá. Ema Fitová, to je živá panenka, hezká, ale prázdná. Zdá se, ze je zamilovaná do Sauera Ale jeho srdce patří Else. O tom už není pochyby. A Ema? Tragédie!…

Daří se mi to, daří! Nic překvapujícího. V dopise, v tisku zaznamenáváme své myšlenky znaky, písmeny. Pro mě mají teď myšlenky a city jinou řeč a jinou nomenklaturu. Délka vlny – n. Frekvence x – strach. Pocit strachu má jednu rádiovou vlnu. Radost – jinou. Zdá se, že budu brzy uměle vytvářet city a vysílat je rádiem. Chce se vám radovat nebo si chcete zaplakat? Je zajímavé, že city zvířat mají elektromagnetické vlny velmi podobné elektromagnetickým vlnám (strachu, radosti atd.) lidí.

Ne, to by bylo příliš neobyčejné!!!

Zpropadeně! To je přece geniální! Sám sebe nazývám géniem. Sestrojil jsem malou vysílačku a začal vyzařovat vlnu, která odpovídá pocitu smutku u psa. Můj přístroj teď velice přesně registruje elektromagnetické vlny vyzařované mozkem člověka a zvířat, a mám už celý slovník vln – citů, myšlenek. Tak tedy jsem naladil svůj ‚gramofon' –: malou vysílačku – na smutek. Vysílal rádiové vlny psího smutku. Svého Falka jsem posadil vedle přístroje na odizolovanou židli, aby mohl rádiové vlny lépe přijímat. A co se stalo? Můj Falk náhle zesmutněl a začal výt! Přijal rádiové vlny psího smutku! Z radostí jsem ho popadl do náruče a začal s ním kroužit po pokoji.

Když jsem se konečně vzpamatoval, rozhodl jsem se pokus opakovat, a posadil jsem psa za přepážku. Ale Falk už nevyl. Zřejmě může přijímat rádiové vlny jen na krátkou vzdálenost. A což zvětším-li výkon svého vysílače?…

Elsu Glückovou absolutně nechápu. Ale proč se o ni tolik zajímám? Nejsem snad do ní zamilovaný? Hlouposti! Na to nemám pomyšlení!…

Zvláštní věc! Přivodil jsem si smutnou náladu. Můj přístroj zaznamenal vlnu vyzařovanou mým smutkem. Vlna má dost složitý průběh amplitudy. Pak jsem tutéž vlnu vysílal ze své vysílačky, která vyzařování značně zesiluje. S nejveselejší náladou jsem čekal na výsledek. Byl ohromující! Zesmutněl jsem a chtělo se mi výt zrovna jako Falkovi. Přenesl jsem vlny smutku sám na sebe. A nejpřekvapivější je to, že jsem si výborně uvědomoval, že žádný důvod k smutku nemám, že pramen mého smutku je umělý. Je to možno nazvat autohypnózou? Domnívám se, že v daném případě jde o něco jiného než o hypnózu nebo autohypnózu: S hypnózou to má společné jen to, že tu jde o vliv té či oné myšlenky nebo nálady. Ale tady je to

způsobeno mechanicky: v nervových vláknech jsou uměle vyvolány tytéž elektrochemické procesy, které určitou náladu nebo myšlenku vždy provázejí, a v důsledku toho vědomí registruje vznik této nálady nebo myšlenky. Podivuhodná mechanika!

Ale jak budu dělat další pokusy? Jak budu ovlivňovat jiné lidi, aniž bych se sám dostal pod vliv záření? Jsou možné dva způsoby: za prvé směrované záření a za druhé izolace (kovová síťka na hlavě).

Síť pomáhá. Začnu pracovat se směrovanými vlnami. Budu muset asi sestrojit parabolickou anténu soustřeďující paprsky v určitém ohnisku. Tak mohu působení záření značně zesílit.

Držím myšlenky na uzdě, ale někdy se mi zatočí hlava: jaké perspektivy se přede mnou otvírají! Elso!…

Včerejší pokus. Vyzářil jsem myšlenkový rozkaz, aby mi Falk přinesl z vedlejšího pokoje knihu. Tento rozkaz byl přijat a pak vyslán vysílačem. Falk rozkaz splnil. Odnesl jsem knihu na místo a mechanicky opakoval vyzáření, to jest sám už jsem myšlenkově žádný rozkaz nedal, pouze jsem vyslal vysílačem tutéž vlnu jako při myšlenkovém rozkazu. Pes knihu znovu přinesl. Přístroj registruje rádiové vlny jako hlas na gramofonové desce. Ted budu moci opakovat rozkazy pouhým otočením páky!…

Dnes jsem udělal zajímavý pokus. Pokusil jsem se vsugerovat rozkaz člověku. U Karla Gottlieba žije starý sluha, Hans. V myšlenkách jsem mu nařídil, aby přišel do mého pokoje. Soustřeďoval jsem veškerou sílu svých myšlenek, konal jsem v duchu celou cestu od jeho pokojíčku do mého pokoje – prostě postupoval jsem tak, jako bych prováděl sugesci na Falkovi. Ale Hans nepřicházel. To mě překvapilo. Mezi mnou a Falkem byl už dávno úplný ‚raport', jak říkají hypnotizéři takovému spojení. Přitom jsem Falkovi dával myšlenkové rozkazy na krátkou vzdálenost. Rádiové vlny vyzařované mým mozkem mají příliš nepatrnou intenzitu, aby mohly dopadnout a způsobit analogickou odezvu (tj. myšlenky nebo představy) v mozku jiného člověka. Jsme s Hansem příliš rozdílní lidé. Není divu, že jeho mozek – jeho přijímač – nemůže přijmout signály vysílané mým mozkem. Proto jsem týž myšlenkový rozkaz vyslal prostřednictvím svého vysílače, a navíc jsem signál zesílil. Přiznám se, že jsem velmi vzrušeně čekal, co se bude dít. A k svému velkému potěšení jsem uslyšel Johanovy šoupavé kroky; má nemocné nohy a vždycky chodí v měkkých bačkorách. Otevřel dveře – ani nezaklepal, a to dosud nikdy neudělal – a najednou se v, rozpacích zastavil.

Co má dělat dál, jsem mu nenařídil, a teď nevěděl, jak má svůj příchod vysvětlit.

‚Promiňte, ale… slyšel jsem, že mě voláte…' řekl a přešlapoval z nohy na nohu.

‚Ano, ano,' honem jsem starce uklidňoval, chtěl jsem vědět, jestli se pan Gottlieb vrátil z klubu.'

‚Ještě se nevrátil,' odpověděl veseleji Johan. Teď už nepochyboval, že přišel na můj rozkaz. Nepříjemný pocit z toho, že nemůže své jednání vysvětlit, zmizel.

‚Děkuji vám, můžete jít, Johane!'

Stařec se uklonil a odešel. A já? Měl jsem chuť běžet za ním a tančit s ním po pokoji jako tehdy s Falkem.

Pokus se podařil! A co to znamená? Že mohu rozkazovat i jiným lidem. Mohu je přinutit dělat všechno, co se mí zachce. Mohu! Všechno mohu! Copak to není všemohoucnost?

Když budu chtít, přinesou mi lidé své bohatství a složí mi je k nohám. Když budu chtít, zvolí mě králem, císařem. 1 co, k čertu s korunou! Když budu chtít, zamiluje se do mě nejkrásnější žena… Elsa! Ne, ne!… To neudělám. Stirnere, ty ztrácíš hlavu! Vzchop se, Stirnere, jinak budeš tropit hlouposti! Štirner! Nedávno ještě chudý student, pak aspirant profesora Gereho… Průměrný, řadový člověk s dost nehezkým podlouhlým obličejem… A ty, Stirnere, sníš o moci, o slávě, lásce jen proto, že jsi měl to štěstí a náhodou připadl na zajímavý vědecký objev?

Včera jsme byli na výletě. Já, Elsa Glücková, Ema Fitová a Sauer. Zdá se mí, že jsem příliš mnoho mluvil. Napůl žertem, napůl vážně jsem Else nabídl ruku. To se dalo čekat… Ale ať se mnou nežertuje! Ostatně, ona nežertuje. Proč jen se Sauer tváří jako vítěz? Svrbí mi dlaně přáním vyzkoušet na něm sílu svých myšlenkových vysílačů…

Jak dlouho jsem už nepsal! Žena má opět spleen. Musím znovu a znovu zvyšovat výkon svých vysílačů.

Pustil jsem se do velké hry. Buď si zlomím vaz, nebo…

Proč jsem neposlechl hlas rozumu? Teď už se nemohu zastavit, hra mě zavedla příliš daleko. Jsem unaven, vyčerpán stálým napětím.

Čert aby mě vzal! Kdybych byl radši zůstal u profesora Gereho!

Válka!…

Dost! Jsem k smrti unaven. Je načase skončit hru…“

14

HRA JE SKONČENA

Elsa Glücková seděla v zimní zahradě, celá zahalená jemným kovovým závojem.

Blížila se bouře a vzdálené hřmění se temně odráželo ve vedlejším sále. Bylo dusno. Elsa jako obvykle myslila na Ludvika, a zachvěla se, když zaslechla jeho kroky. Byla velmi překvapena, že Stirner, když vešel do zimní zahrady, shodil se sebe kovovou pokrývku a pak přistoupil k ní a strhl i její síťku.

„Dnes si můžeme od toho nepříjemného oděvu odpočinout, Elso. Uf!“ Ulehčené vydechl.

Elsa už dlouho Stirnerovu tvář neviděla a byla překvapena, jak se změnila. Nos byl ještě ostřejší, jako u těžce nemocného, a oči ještě více zapadlé. Vlasy měl dlouhé, narostly mu vousy.

„Ty ses tak změnil, Ludvíku! Nejsi k poznání!“

Stirner se usmál.

„Tím líp. Že teď vypadám jako starý poustevník? Pojď, Elso… Zahraješ mi… Dlouho už jsem neslyšel hudbu. Naposled…“

Vešli do sálu. Elsa usedla ke klavíru a začala hrát Chopinovo nokturno.

„Počkej, Elso… Přestaň… to ne… Jak můžeš hrát tak smutnou, něžnou melodii, když se blíží bouře? Slyšíš burácení hromu? Bouřka!… Jedny obrozuje a osvěžuje, a druhým přináší záhubu… Dnes v noci Stirner zemře…“

Elsa rozčileně vstala.

„Ludvíku, co je s tebou? Mám strach.“

„To nic… Neposlouchej mě… Ještě se mě dnes v noci naposloucháš… Musíme si spolu pohovořit o mnoha věcech… Hraj, rychle… Hraj Beethovena!“

Elsa hrála.

Stirner přecházel dlouhými kroky po sále… Po chvíli se podíval na hodinky a prohlásil: „Dost, Elso. Minuty jsou sečteny. Teď mě polib, polib mě silně, jak jsi mě ještě nikdy nepolíbila.“

Stirner se odtrhl od Elsiných rtů.

„Sladký sebeklam!…“

Hodiny odbíjely půlnoc.

„Konec!“ zašeptal Stirner.

V tom okamžiku Elsa pocítila, že se s ní děje něco neobyčejného. Jako by s ní spadl nějaký závoj, podobný kovové síti, kterou v poslední době nosila. Myšlenky se jí vyjasnily. Byla to najednou zase dřívější Elsa, taková jako před smrtí Karla Gottlieba. Nějaké kouzlo pomíjelo. S údivem se dívala na velký neútulný sál, tonoucí v pološeru. Blesk ozářil Stirnerovu tvář a Elsa se zachvěla, když před sebou spatřila neznámý vousatý obličej.

„Co se to děje? Kde to jsem?“ ptala se nechápavě. „Kdo jste?“

Stirner pozoroval tuto proměnu s bolestnou zvědavostí.

„To je sál Karla Gottlieba, zesnulého bankéře. Stenografka Elsa Glücková tu nikdy nebyla… A před vámi je Ludvík Stirner. Nepoznala jste mě? Elso!… Provinil jsem se na vás a neprosím za odpuštění. Jediné, co mě může ospravedlnit, je to, že jsem vás skutečně miloval a… miluji vás…, miluji hluboce a upřímně…“

Elsa sklesla na stoličku u klavíru a téměř s hrůzou hleděla na Stirnera.

„Nedívejte se na mě tak, Elso!“ Stirner si hladil čelo dlaní, jako by sbíral myšlenky. „Ano, miluji vás. Byl jsem snad první, koho láska dohnala k zločinu? Dlouho jsem sváděl vnitřní boj. Vzpomínáte si na náš rozhovor, tehdy dávno na výletě, v loďce? Tehdy jsem mluvil o mohutné síle, kterou ovládám. To nebyla prázdná slova. Skutečně jsem takovou sílu ovládal. Dřív než jiní jsem objevil způsob přenosu myšlenek na dálku. V mých rukou se octla síla, kterou dosud neovládal ani jediný člověk na světě. A mně se… zatočila hlava. Nejvelkolepější plány mi probleskovaly hlavou. Použil jsem této síly a vsugeroval vám lásku k sobě…“

Elsa se od něho v hrůze odvrátila.

„Sauerovi jsem vsugeroval lásku k Emě. Pohyboval jsem lidmi jako loutkami,

vodil jsem je jako na nitce, a oni tančili podle mého přání. Zatoužil jsem po bohatství a získal jsem je. Ale dokud jsem se o své všemohoucnosti plně nepřesvědčil, by] jsem opatrný. Postupoval jsem oklikami. Křivka? Bezpečněji vede k cílí. O tom jsem mluvil tehdy, v loďce. Abych nevzbudil podezření, zařídil jsem to tak, že jsem dědictví po Gottliebovi nedostal já, ale vy… a já vás dostal s pěkným věnem! Cha, cha, cha!“

Elsa se široce rozevřenýma očima zahleděla na Stirnera.

„Natropil jsem lidem mnoho zla. Nemyslete si však, že zlo samo o sobě mi působilo potěšení. Chtěl jsem se stát velkým. Zdálo se mi, že moje moc je bezmezná, Bylo by stačilo zatoužit po slávě, a lidé by mi byli začali tleskat, opěvovat má nejhloupější díla. Ale vždyť by to koneckonců byla jen sebechvála, stejný sebeklam jako vaše láska ke mně.“

Stirner nervózně pohlédl na hodinky.

„Myslím, že neříkám to pravé… Tolik vám toho musím říct… Elso, kdybyste věděla, jak jsem trpěl, zahnán jako zvíře do temného kouta, obklopen spoustou nepřátel, stále ve střehu, v neustálém, neslábnoucím nervovém vypětí.

Kdybych byl měl aspoň jediného přítele, upřímného, oddaného přítele… Kdybyste mě byla milovala, ale ne umělou láskou, kterou jsem vám vnutil. Možná, že bych ještě bojoval. Byl jsem však osamělý. Jsem unaven… Jsem nesmírně unaven…“

Stirner se odmlčel a svěsil hlavu.

Elsa se na něj dívala a pomyslela si, že v té bledé, zmučené tváři není nic tajemného ani hrozného. Je to tvář neurastenika, vyčerpaného člověka. Kdo je vlastně Stirner? Snad nadaný vynálezce a experimentátor, ale i obyčejný člověk, který náhodou objevil způsob, jak si podřídit vůli jiných lidí, a který ze své ‚všemohoucnosti‘ téměř zešílel. Způsobil tisíce běd, a aniž se stal pánem světa, byl sám rozdrcen nadměrnou tíhou, kterou vzal na svá bedra. Elsa to pochopila spíš citem než rozumem. Neviděla před sebou hrdinu nebo nadčlověka, ale prostě trpícího muže, který krutě doplácí na své zločiny. Takového Stirnera chápala a probouzel v ní soucit.

„Musel jste strašně trpět,“ pronesla tiše.

„Děkuji vám. Vaše účastná slova jsou mi dražší než uměle vynucené polibky!… Ano, jsem k smrti unaven!“ Stirner se na chvilku odmlčel a pak pokračoval: „Rozhodl jsem se vzdát se boje. Rozhodl jsem se skoncovat se vším, i se samotným Stirnerem!“

Znovu vytáhl hodinky a pohlédl na ně.

„Stirner bude žít už jen několik minut“

Elsa na něho hleděla s hrůzou.

„Vy jste si vzal jed?“

„Ano, jenže ne obyčejný jed. Hned se to dozvíte… Ale dříve než skoncuji se Stirnerem, rozhodl jsem se alespoň poněkud odčinit svoje provinění vůči vám. Vrátil jsem vám vaše dřívější vědomí. Vsugeroval jsem vám v jedenáct hodin v noci, že přesně o půlnoci se stanete bývalou Elsou. Všechen umělý život s vás spadne jako slupka. Buďte volná, buďte sama sebou. Zařiďte si život jak chcete,

milujte koho chcete, buďte šťastná.“

Elsa hluboce povzdechla.

„A Stirner? Co udělat se Stirnerem, kterému poctiví lidé odmítají stisknout ruku?“ pokračoval. „Stirner musí zemřít. Dal jsem rozkaz svému přístroji pro přenos myšlenek. Nařídil jsem ho na plný výkon. Přesně v jednu hodinu v noci,“ Stirner opět pohlédl na hodinky, „za pouhých šest minut, vyzáří přístroj rozkaz poslaný Stirnerem Stirnerovi. A Stirner zapomene, že je Stirner. Ztratí svou osobnost. Zapomene všechno, co se v jeho životě odehrálo. Bude to nový člověk s novým vědomím. Bude to Stern. Stern odtud odejde tam, kam mu nařídil Stirner. Stern nebude mít ani tušení, že v kovové kleci jeho podvědomí bude vláčet svou existenci spoutaný Stirner!… To je smrt… Smrt vědomí!“

„Ale mohou vás přece dopadnout?“

„Kdo by v tom poustevníkovi poznal Stirnera? S vousy mě nikdo neviděl. Všechno jsem napřed promyslel. Dnes v noci nepřátelé vyzařovat nebudou. A i kdyby, pak to pro nějakého Sterna nebude nebezpečné. Záření je nasměrováno a má zasáhnout vědomí Stirnera. A ten už nebude!“

Elsa byla jako u vytržení. Mělo se před ní odehrát jakési tajemné převtělení.

„Ještě něco, Elso. Až odejdu, bude to tu vzhůru nohama. Vám jistě odeberou všechen majetek. Postaral jsem se, abyste netrpěla nouzi. Tady,“ Stirner podal Else baliček, „najdete peníze na cestu a adresu jednoho muže, na „jehož jméno jsem převedl velkou částku. Bylo by nebezpečné, aby peníze byly uloženy na vaše jméno. Podrobil jsem toho muže silné sugesci a s penězi bude všechno v pořádku, jeďte tam. Je to velmi daleko. Ale tím líp. Musíte si odpočinout od všeho, co jste prožila. Je načase! Sbohem, Elso!“

„Počkejte, ještě jednu otázku… řekněte, Ludvíku, zavinil jste smrt Karla Gottlieba?“

Hodiny odbily jednu. Stírnerův obličej se pojednou křečovitě stáhl. Stirner se zachytil klavíru a těžce dýchal.

Elsa se zatajeným dechem pozorovala tuto proměnu.

Stirner se zachvěl a pozvolna přicházel k sobě.

„Odpovězte přece na mou otázku!“

Stirner se na ni podíval úplně nechápavě a řekl jakýmsi novým, změněným, klidným hlasem:

„Promiňte, paní, já vás bohužel neznám a nevím, o jaké otázce to mluvíte.“ Pak se uklonil a odměřeným krokem, jaký u něho neznala, vyšel ze sálu.

Stirner už neexistoval.

saturn

51

ALEXANDER BĚLJAJEV

GÉNIUS ZKÁZY

Z ruského originálu Vlastělin mira, vydaného nakladatelstvím Molodaja gvardija, Moskva 1957, přeložila Josefa Rákosníková. Obálku a grafickou úpravu navrhla Markéta Prochová. V roce 1970 vydalo Lidové nakladatelství, Václavské nám. 36, Praha 1, jako svou 1231. publikaci. Odpovědná redaktorka Libuše Konečná. Rotačním knihtiskem vytiskla Státní tiskárna, n, p., závod 1, Praha 1, Karmelitská 6.
AA 8,19, VA 8,95. 136 stran 13-34. 1. vydání
Náklad 40 000 výtisků. Rozšiřuje PNS.

26-011-70. Cena kart. 7,50 Kčs